

НОТАРСКА КОМОРА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

број | 28

НОТАРСКА КОМОРА
DE LA CHAMBRE DES NOTAIRES
DE LA REPUBLIQUE DE MACEDOINE
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

НОТАРИУС

CHAMBRE DES NOTAIRES DE LA RÉPUBLIQUE DE MACÉDOINE

Издавач:
**НОТАРСКА КОМОРА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Главен и одговорен уредник:
Нотар МАТИЛДА БАБИК

Редакциски одбор (по азбучен ред):
Нотар **АНИТА АДАМЧЕСКА,**

Проф. Д-р **АРСЕН ЈАНЕВСКИ,**
Нотар **АРИФ НЕЗИРИ,**

Нотар **АНАСТАСИЈА ПЕТРЕСКА,**
ДАНИЦА РИСТЕВА

Претседател на Апелационен суд Битола

ЉИЉАНА ШОПОВА ИВАНОВСКА

Претседател на Апелационен суд Скопје

СТОЈАНЧЕ РИБАРЕВ

Претседател на Апелационен суд Штип

ХАЈДАРИ Е. ШЕФАЈЕТ

Претседател на Апелационен суд Гостивар

Адреса:

НОТАРСКА КОМОРА НА РМ

бул. „8 Септември“ бр. 2/1, 1000 Скопје,

Тел.: 02 3115 816; 02 3214 448

Факс: 02 3239 150

Секретар: 078 219 867

e-mail: contact@nkrm.mk

www.nkrm.org.mk

Даночен број: МК 4030998346127

Жиро сметка: 240010000006382

УНИ БАНКА АД Скопје

Лектор:

ДАНИЕЛ МЕДАРОСКИ

Графички дизајн и техничко уредување:

СТУДИО КРУГ Скопје

Печати: **МАРИНГ** Скопје

Тираж: **350** примероци

Изнесените ставови и мислења и презентираниите факти во трудовите објавени во Нотариус се на авторите и не секогаш ги одразуваат ставовите и мислењата на Издавачот

Дел од терминологијата која се користи во текстовите, специфична за проблематиката на темите во весникот, е оставена онака како што мислеа авторите, без поголема лекторска анализа.

Од лекторот

НОТАРИУС

број | 28

СОДРЖИНА

ГЛАВА I АКТУЕЛНИ ТЕМИ	5
НОТАРСКАТА ДЕЈНОСТ И КАРАКТЕРОТ НА ПОСТАПКИТЕ КОИШТО СЕ ВОДАТ ПРЕД НОТАРОТ проф. д-р Арсен Јаневски и доцент д-р Милка Ракочевик	7
ГЛАВА II СТРУЧНИ ТЕМИ	31
ПОЛНОМОШНО И ВИДОВИ НА ПОЛНОМОШНА КОИ СЕ СРЕЌАВААТ ВО РАБОТЕЊЕТО НА НОТАРИТЕ проф. д-р Арсен Јаневски	33
ИЗЗЕМАЊЕ НА НОТАР проф. д-р Арсен Јаневски	51
ПРИМЕНА НА НОВИОТ ЗАКОН ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ И ОБВРСКИТЕ НА НОТАРИТЕ И НОТАРСКАТА КОМОРА г. Михајло Маневски	64
ГЛАВА III ИНФОРМАЦИИ ОД ОРГАНИ И ТЕЛА НА НОТАРСКА КОМОРА НА РМ	77
ОДИШЕН ПЛАН НА НОТАРСКА КОМОРА НА РМ НАД РАБОТЕЊЕТО НА НОТАРИТЕ ВО 2015 ГОДИНА	79
СПИСОК НА НОТАРИ НАД ЧИЕ РАБОТЕЊЕ ЌЕ СЕ ВРШИ НАДЗОР ОД СТРАНА НА УО НА НКРМ	81
ГОДИШЕН ПЛАН НА НОТАРСКА КОМОРА НА РМ ЗА ВРШЕЊЕ НАДЗОР НАД РАБОТЕЊЕТО НА НОТАРИТЕ ВО 2015 ГОДИНА	82
СПИСОК НА НОТАРИ НАД ЧИЕ РАБОТЕЊЕ ЌЕ СЕ ВРШИ НАДЗОР ОД СТРАНА НА КОМИСИЈАТА НА НКРМ	85
ГЛАВА IV ИНФОРМАЦИИ ОД МЕЃУНАРОДНИОТ НОТАРИЈАТ ИЗВЕШТАИ ОД СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО СТРАНСТВО	87
ИЗВЕШТАЈ ОД 5-ТА КОНФЕРЕНЦИЈА НА НОТАРИЈАТИТЕ НА МЕДИТЕРАНОТ ОДРЖАНА ВО ТАНГЕР, МАРОКО НА 21 И 22 МАРТ 2015 ГОДИНА	89

ИЗВЕШТАЈ ОД 7-ИОТ КОНГРЕС НА ЕВРОПСКИТЕ НОТАРИ, ОДРЖАН ВО САЛЗБУРГ, АВСТРИЈА НА 16 И 17 АПРИЛ 2015 ГОДИНА	93
ИЗВЕШТАЈ ОД 3-ТА ПЛЕНАРНА СЕСИЈА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЕВРОПСКИ ПРАШАЊА (КАЕ) ПРИ УИНЛ ЗА ПЕРИОДОТ 2014-2016 ГОДИНА, ОДРЖАНА ВО САН МАРИНО НА 17 И 19 АПРИЛ 2015 ГОДИНА	97
ИЗВЕШТАЈ ОД 3-ТА РЕДОВНА ЕДНИЦА НА ГЕНЕРАЛНИОТ СОВЕТ НА УИНЛ, ЗА МАНДАТНИОТ ПЕРИОД 2014-2016 ГОДИНА, ОДРЖАНА ВО ИСТАНБУЛ, ТУРЦИЈА НА 17 И 18 МАЈ 2015 ГОДИНА	105
ИЗВЕШТАЈ ОД МЕЃУНАРОДЕН СИМПОЗИУМ ОДРЖАН ВО КЕМЕР, ТУРЦИЈА ОД 10-12 ОКТОМВРИ 2015 ГОДИНА	116
ГЛАВА IV ИНФОРМАЦИИ ЗА НОТАРИ	119
ИМЕНИК НА НОТАРИ	121
ИМЕНИК НА ПОМОШНИЦИ НОТАРИ	143
СПИСОК НА НОТАРИ НА КОИ ИМ ПРЕСТАНАЛА СЛУЖБАТА	146
IN MEMORIAM	147

Глава I

АКТУЕЛНИ ТЕМИ

НОТАРСКАТА ДЕЈНОСТ И КАРАКТЕРОТ НА ПОСТАПКИТЕ КОИШТО СЕ ВОДАТ ПРЕД НОТАРОТ

Проф. д-р Арсен Јаневски*
Доц. д-р Милка Ракочевик**

1. ПРЕТХОДНИ ЗАБЕЛЕШКИ

Идеал на секоја држава е да обезбеди квалитетна, ефикасна и правична правна заштита на барање на сите заинтересирани субјекти. Остварувањето на поставената цел подразбира дека судовите и другите државни органи и јавни служби треба да постапуваат на начин кој ќе значи експедитивно и економично остварување на правата на граѓаните, правните лица и другите заинтересирани субјекти. Обезбедувањето квалитетна правна заштита е причината поради која секоја држава се стреми да го унапреди својот систем на правна заштита и континуирано да развива и воведува што поповолни форми на нудење правна заштита. Постојењето на нотаријатот, како јавна служба, е резултат на тој стремеж. Од тие причини, воведувањето на нотаријатот во правниот систем на една држава треба да се смета како дел од една стратешка реформа на правосудниот систем чија примарна цел е изградба на функционален и ефикасен правосуден систем заснован на европските правни стандарди.¹

Нотаријатот во Република Македонија е организиран како самостојна, независна јавна служба во која се вршат работи од видот на јавни овластувања врз основа на закон по барање на граѓаните, државните органи, правните лица и други заинтересирани институции.² Нотарот нотарските работи ги врши слободно, независно, самостојно, стручно и непристрасно врз основа на Уставот, закон, ратификувани меѓународни договори и други прописи и општи акти засновани врз закон.³

* Редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“, Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бул. „Гоце Делчев“ 96, Скопје, e-mail: arsen.janevski@gmail.com.

** Доцент на Правниот факултет „Јустинијан Први“, Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бул. „Гоце Делчев“ 96, Скопје, e-mail: minjarakocevic@yahoo.com.

¹ Денес, без двоумење, можеме да кажеме дека нотаријатот претставува една од најзначајните институции на современото право, која придонесува за јакнење на правната сигурност, заштитата на јавниот интерес и растоварувањето на правосудните органи, што претставува и основна цел на воведувањето на нотаријатот во правниот систем на една држава.

² Чл. 2 ст. 1 од Законот за нотаријатот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/2007, 86/2008, 139/2009 и 135/2011), во понатамошниот текст ќе се користи скратено ЗН.

³ Чл. 3 од ЗН.

Како што е познато, при конципирањето на системот на нотаријат, нашиот законодавец се определи за т.н. латински тип на нотаријат (слободен латински нотаријат) кој доминира во голем дел од земјите низ светот. Во основата на концептот на овој модел е самостојноста и независноста во вршењето на нотарската служба. Овој тип на нотаријат подразбира одвоеност и самостојност на работите коишто ги врши нотарот од работите коишто ги врши адвокатот.⁴

Од оваа временска дистанца, по речиси две децении постоење на нотаријатот во Република Македонија, можеме да кажеме дека неговото воведување како модерен јавен сервис на граѓаните, државните органи, правните лица и другите заинтересирани субјекти успешно одговори на потребата за остварување побрза, поефикасна и поефтина заштита на правата и правните интереси, олеснување и побрзо одвивање на правниот промет, зголемување на правната сигурност и секако растоварување на правосудството по пат на избегнување спорови врз основа на нотарските акти и по пат на пренесување одредени надлежности на нотарите, првенствено од областа на вонпарничното постапување. Неспорен е фактот дека добро организираната нотарска служба им овозможи на граѓаните стручно и особено брзо остварување на правата. Со еден збор, воведувањето на нотаријатот како јавна служба имаше позитивен ефект на севкупното функционирање на правниот систем на Република Македонија.

Она што е особено значајно да се потенцира е дека воведувањето на нотарската служба придонесе за обезбедување поголема правна сигурност. Имајќи го предвид квалитетот на нотарската исправа – нејзиниот карактер на јавна исправа и улогата на нотарот како лице од јавна доверба, неспорен е фактот дека тоа позитивно влијаеше на унапредување на т.н. превентивна заштита во смисла на спречување на настапување спорови.⁵ Покрај подигнувањето на нивото на превентивната заштита, нотарите одиграа значајна улога во растоварување на судовите од постапување во предмети во коишто не постои правораздавање во вистинска смисла на зборот, првенствено во сферата на вонпарничната материја. Меѓутоа, трендот на дејудицијализација не се задржа само во рамките на вонпарничното постапување. Следувааше растова-

⁴ Во латинскиот модел, нотаријатот претставува слободен повик, јавна служба којашто ја извршуваат нотарите како нејзини независни носители. Тие својата служба ја извршуваат самостојно и непристрасно. За моделот на латинскиот нотаријат види повеќе кај М. Trgovčević Prokić, *Ovlašćenja javnog beležnika i organizacija beležništva*, treće izmenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd 2012, str. 84-91. Нотаријатот прифатен во нашиот правен систем може да сезначи како „функционално оптимален компромис помеѓу јавниот карактер на таа служба и нејзиното вршење од страна на слободни висококвалификувани лица кои сами го поднесуваат деловниот ризик на својата работа, како и организациска форма со посебно висока содржина и државно значење“. Така, А. Јаневски, *Нотарската дејност во Република Македонија*, Нотариус бр. 1, 2001 година, стр. 26.

⁵ Воведувањето на нотаријатот придонесе за поголема доверба на граѓаните, намалување на бројот на спорови и парници во судовите бидејќи нотарската исправа е резултат на волјата на заинтересираните лица. Во таа смисла М. Dika, „Izvanparnična“ i concilijacijska funkcija javnih bilježnika – de lege lata i de lege ferenda, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, Vol. 59, br. 6, 2009, str. 1154.

рување на судовите во сферата на извршната материја, а потоа и во работи кои не се спорни а потпаѓаат под режимот на парничното постапување.

Во овој труд фокусот ќе биде насочен кон продлабочено анализирање на содржината на нотарската служба, карактерот на работите во кои нотарот постапува и улогата нотарот и неговото постапување при вршење на функциите коишто влегуваат во негова надлежност.

2. СОДРЖИНА НА НОТАРСКАТА СЛУЖБА

Делокругот на работи и овластувања коишто се во надлежност на нотарите во Република Македонија начелно е уреден со Законот за нотаријатот, како и со други закони. Кога станува збор за содржината на нотарската служба, евидентен е фактот дека нашиот законодавец при донесување нови закони или при новелирање на постојните во континуитет ги проширува овластувањата на нотарската служба, т.е. врши определени модификации на начин што нотарите во рамките на својата надлежност добиваат нови ингеренции.

Кога зборуваме за содржината на нотарската служба, односно надлежноста на нотарот, треба да се напомене дека одредувањето на надлежноста на нотарот е прашање од правно-политичка природа како во однос на кругот на работи коишто ќе му бидат доверени на нотарот во негова изворна надлежност, така и во однос на кругот на работи коишто нотарот ќе ги врши како повереник на судот или на некој друг орган.

Имајќи го предвид делокругот на работи кои според позитивните прописи влегуваат во надлежност на нотаријатот како јавна служба, лесно може да се изведе заклучок дека голем дел од изворните надлежности на нотарите се резултат на трендот на дејудисијализација пред сè на работи од судската вонпарнична јурисдикција. Станува збор за неспорни вонпарнични работи, кои по содржината на правната заштита што се обезбедува припаѓаат во доменот на т.н. превенти вна заштита.

Основните функции на нотарот се уредени во Законот за нотаријатот. Кога станува збор за делокругот на дејности коишто ги вршат нотарите, примарна задача или функција на нотарите се состои во службено составување на јавни исправи за правните работи и изјави (нотарски акти) на кои се засноваат права. Оваа функција на нотарот во правната теорија ќе ја сретнеме како **редакциско-церификациска**, односно **нормативно-церификациска** функција. Покрај примарната функција, во делокругот на својата дејност нотарите вршат низа други работи. Согласно законските прописи, нотарите во своја надлежност ги имаат и следните функции:

1. ипроколарно-цертификациска или **зайисничко-цертификациска** функција која се состои во составување нотарски исправи за факти (записници) на кои се засноваат права;

легализациско-цертификациска функција којашто се состои од службено заверување и потврдување приватни исправи;

2. гејозијна функција којашто се состои во примање исправи, пари и хартии од вредност заради нивно предавање на други лица или на надлежни органи и тела;

3. комесаријална функција којашто подразбира вршење одредени работи (преземање службени дејствија), по барање на судот или други јавни тела предвидени со закон;

4. конзилијарно-мониторна функција која се состои во советување, предупредување, односно водење грижа за сите лица што учествуваат во составувањето на нотарските исправи и којашто функција е во непосредна врска со улогата на нотарот како непристрасен повереник на странките.

Покрај наведените основни дејности (работи) коишто се во надлежност на нотарите, нотарите вршат и определени споредни, односно атхезиски работи. Така, во македонското право нотарите вршат и:

1. асекурајтивна функција којашто се состои во вршење определени работи на доброволно заложно правно и фидуцијарно обезбедување;

2. агјудикајивно-еџекуциска функција којашто се состои во дозволување на извршување врз основа на веродостојна исправа.

До донесувањето на новиот Закон за нотаријатот во 2007 година, во рамките на својата надлежност нотарите вршеа уште една функција, којашто по својата природа влегуваше во групата на атхезиски работи. Имено, нотарите беа овластени да ги застапуваат странките во неспорните работи пред судовите и другите органи доколку тие работи беа во непосредна врска со исправата што нотарот ја составил. Во овој случај, нотарот имаше права и должности како адвокат. Станува збор за т.н. **аџхезиско-прокурајторска** функција.

3. ПРАВНА ПРИРОДА НА НОТАРСКАТА СЛУЖБА И ОСНОВНИ ОБЕЛЕЖЈА НА НОТАРСКАТА СЛУЖБА

Во правната теорија постојат различни стојалишта за тоа каква е природата на нотарската служба. Според едното мислење, нотарската служба има административна природа – нотарите вршат работи на јавна управа. Ваквиот став се заснова на мислењето дека нотарската служба е помошен орган на државната управа, при што нотаријатот се поима како приватно вршење јавна функција. Според друго мислење, нотарската служба при-

паѓа во доменот на правосудството. Во поткрепа на ова стојалиште се тргнува од својството на самостојност, независност и непристрасност на нотарската служба и пренесените овластувања од судот на нотарот.⁶

Нотарската служба треба да се третира како правна служба *sui generis*, односно специфична служба во која се спојуваат обележја на јавните дејности, кои по својот карактер се вонпарнични и управни, со слободна, т.е. приватна организација на вршење на тие дејности.⁷ Иако најголем дел од надлежностите на нотарот се изведени од судската надлежност, т.е. на нотарот е пренесен голем дел од надлежностите на судот во доменот на вонпарничното постапување, нотарската служба во себе не го содржи овластувањето на судот да пресудува, т.е. не можат да ѝ бидат дадени својства на правосуден орган во строга смисла на зборот. Ова е така од причина што нотарите не одлучуваат со примена на право, туку врз основа на согласноста на странките, применувајќи право, ги уредуваат односите помеѓу странките.⁸ Во таа насока, можеме да кажеме дека дејноста на нотарската служба, по својот карактер, е нормативно-редакциска и сертификациска. Нотарот, при составување на нотарскиот акт, од една страна, се јавува како непристрасен повереник на странките кој ги уредува нивните односи водејќи сметка за правилна примена на законот (т.н. нормативно-редакциски аспект на функцијата). Од друга страна, со составувањето на нотарскиот акт, нотарот го посведочува, на правноавторитетен начин самиот чин на составување и вистинитоста на содржината на самиот акт (т.н. сертификациски аспект на функцијата).⁹

Кога зборуваме за основните обележја, односно општите карактеристики на нотарската служба, првенствено треба да се каже дека нотаријатот е служба на т.н. превентивна правна заштита. Со своето дејствување, нотаријатот придонесува кон обезбедување поголема правна сигурност, од една страна, и избегнување спорови, од друга страна. Превентивната функција на нотарската служба во голема мера го оневозможува настанувањето на споровите, односно го олеснува нивното решавање доколку до нив сепак дојде. Природата на нотарската служба претпоставува дејствување во областа на превентивното правосудство, кое пак, имајќи ја предвид функцијата којашто треба да ја оствари, го спречува непотребното ангажирање првенствено на вонпарничните судови. Имајќи го ова предвид, може да се каже дека нотарската служба веќе во фазата на составување на нотарските исправи и дефинирањето на односите помеѓу странките го обезбедува она ниво

⁶ За ова повеќе кај М. Trgovčević Prokić, *Ovlašćenja javnog beležnika i organizacija beležništva*, treće izmenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd 2012, str. 131-132.

⁷ Така, М. Dika, *Javnobilježnička služba u Republici Hrvatskoj*, *Pravo i porezi*, br. 12/2001, Zagreb, str. 5.

⁸ Во таа смисла, М. Dika, *Javnobilježnička služba u Republici Hrvatskoj*, *Pravo i porezi*, br. 12/2001, Zagreb, str. 5 и М. Trgovčević Prokić, *Ovlašćenja javnog beležnika i organizacija beležništva*, treće izmenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd 2012, str. 132.

⁹ Така, М. Dika, *Javnobilježnička služba u Republici Hrvatskoj*, *Pravo i porezi*, br. 12/2001, Zagreb, str. 5.

на правна заштита коешто судовите би можеле да го нудат дури во решавање на настанатите спорови. Оттука, нотарот можеме да го означиме и како превентивен судија.

Нотаријатот е јавна служба којашто нотарите ја извршуваат како самостојна професија. Можеме да кажеме дека нотаријатот е слободна професија со јавни овластувања, имајќи предвид дека во еден дел нотарската служба ги има обележјата карактеристични за слободните професии.¹⁰ Меѓутоа, нотаријатот во Република Македонија не може и не смее да се изедначува со другите слободни професии, посебно со адвокатурата.¹¹ Пристапувањето во нотарската служба, службеното седиште и подрачјето и самото вршење на оваа служба се врши под контрола на државата. Поради јавниот карактер на службата, се смета дека нотарот во вршење на својата дејност постапува како непристрасен повереник на странките. Нотарот дејноста ја врши по барање на странките, но постапува по службена должност.¹² Поради статусот на непри-

¹⁰ Кај нотарите не постои одредена клиентела, нотарите при вршење на работите непосредно од странките ја наплатуваат својата награда и надоместокот на трошоците, нотарите самостојно ги подмируваат трошоците поврзани со работењето на нотарската канцеларија, нотарите се одговорни за штетата која во службата или во врска со службата ја предизвикале на странка или трето лице итн. Елементите на слободната професија во нотаријатот се гледаат во тоа што нотарот, нотарската служба ја врши за своја сметка, т.е. финансиските ефекти од неговото работење му припаѓаат нему, но тој истовремено сам го поднесува и економскиот ризик од своето работење, т.е. ризикот од лошото работење.

¹¹ И адвокатурата, како и нотаријатот, е јавна служба, којашто по своето устројство е независна и самостојна. Адвокатурата е служба којашто обезбедува и дава правна помош, а адвокатите се лица кои вршат јавни овластувања во согласност со Законот за адвокатурата и други закони, при што јавните овластувања се состојат во вршење правни работи. Адвокатурата по својот карактер е слободна професија. Правната помош којашто ја нудат адвокатите се состои во давање правни совети, застапување во водење преговори и вршење услуги од областа на деловен протокол, составување исправи за правни дела, составување договори за основање, партнерство, соработка и слични акти во врска со основањето или работењето на деловните субјекти, составување поднесоци во судски и други постапки, застапување на странките пред судовите, државните органи органите на единиците на локалната самоуправа и други правни и физички лица, одбрана на осомничени и обвинети лица и вршење други работи на правна помош. Дистинкцијата помеѓу професијата нотар и професијата адвокат мора да биде јасно поставена. Ова особено важи за оние земји каде што нотаријатот има релативно кратка традиција. Од една страна, нотаријатот е јавна служба, во чија надлежност се пренесени работи кои по својот карактер првенствено и во најголем дел влегуваат во сферата на вонпарничната јурisdикција на судот. Нотарот е лице со јавни овластувања, кому државата му дала дел од својот суверенитет, на начин што како субјект во правосудниот систем, нотарот дејствува во доменот на превентивната правна заштита. Основата којашто е претпоставка за постапувањето на нотарот е неспорноста и диспозитивноста на правниот однос на странките. Нотарот во вршење на својата службена должност секогаш има улога на непристрасен повереник на сите лица кои учествуваат во постапката пред нотар. Од друга страна, она што е главна карактеристика на адвокатската професија е тоа што адвокатот секогаш настапува како застапник на интересите на една од странките. Во таа смисла, адвокатот ја нуди правната помош на начин што правно ја советува странката, составува приватни исправи, ја застапува пред судовите и други органи и сл. Во контекст на нотарското работење, адвокатот може да се јави како застапник на странка во постапка пред нотар врз основа на уредно полномошно, адвокатот може на барање на странките да составува приватни исправи, коишто подоцна ќе бидат солемнизирани од страна на нотар, доколку е тоа потребно. Меѓутоа, имајќи ја предвид природата и карактерот на работите коишто се во надлежност на нотарите и пред сè статусот на нотарот како лице со јавни овластувања, кому државата му доверила постапување во работи кои дотогаш биле во надлежност на судски и управни органи, доколку во постапка пред нотар биде ангажиран адвокат како полномошник на една од странките, адвокатот може да има исклучиво улога на застапник на интересите на странката, но никако улога на контролор на законитоста на работењето на нотарот. Имајќи го предвид погоренаведеното, адвокатот во постапка што се води пред нотар единствено може да се јави како застапник на странка и во ниту еден случај не смее, ниту може да има поинаква улога во постапката пред нотар, освен како полномошник на странката којашто ја застапува.

¹² Нотарот нотарските работи ги врши слободно, независно, самостојно, стручно и непристрасно врз основа на Уставот, закон, ратификувани меѓународни договори и други прописи и општи акти засновани врз закон (чл. 3 од ЗН). Нотарските работи се вршат со примена на начелата за гарантирање на законито вршење на работите, одговорност за причинета штета во вршењето на нотарските работи, диспозитивност и неспорност на правниот однос, надзор над законитоста во вршењето на нотарските работи и надоместок за извршената работа (чл. 5 од ЗН).

страсен повереник на странките, нотарите подлежат и на правилата за изземање, слично како судиите.¹³ Нотарите се самостојни и независни носители на нотарската служба.

Имајќи предвид дека нотарската служба е јавна служба во која се вршат работи од видот на јавни овластувања, треба да се укаже дека јавните овластувања по својата природа се всушност функции на државата чие вршење се доверува на различни субјекти. Во еден сегмент суверенитетот на државата е пренесен и на нотаријатот како јавна служба. Во тој контекст, јавните овластувања му даваат овластување на нотаријатот во однос на физичките и правните лица и другите субјекти да настапуваат со авторитет на власт. Поради тоа, вршењето на јавното овластување задолжително и потполно се регулира со закон со цел да се избегне можноста од злоупотреба и да се обезбеди нивно одговорно вршење. Битен елемент е вршењето на јавното овластување да биде контролирано од државата. Во таа смисла, нотаријатот како служба во која се вршат работи од видот на јавни овластувања мора да биде контролиран од страна на државата, која го задржува правото да врши надзор над законитоста на работата на субјектот кому му е доверено вршењето на јавното овластување.

Нотарската служба е правна служба. Нотарот е должен својата дејност да ја врши во согласност со Уставот, законите, ратификуваните меѓународни договори и други прописи и акти засновани врз закон. Оттука произлегува и барањето за максимал на стручност на нотарите и барањето за специјализирано знаење за оние правни области коишто ги покрива нотарската дејност.

Општата службена должност на нотарите е условена од нивниот статус на лица од јавна доверба. Нотарите својата дејност ја вршат самостојно (нотаријатот како слободна професија) и независно во однос на државата и на странките (начело на независност). Имајќи го ова предвид, нотарите во вршењето на својата служба не се застапници на странките – тие не можат да настапуваат како адвокати на странките, ниту пак нотарската служба смее да се деформира во таа смисла. Нотарите се непристрасни повереници на странките.

Во системот на латинскиот тип на нотаријат, бројот на вршители на нотарската дејност е ограничен. Предвидувањето одредби во законите коишто ја уредуваат нотарската дејност во одделни национални правни системи во однос на критериуми според кои се определува бројот на нотари, укажува на тоа дека бројот на нотарски места е ограничен и контролиран од државата. Правилото за ограничен број нотарски места, *numerus clausus*, денеска е одраз на потребата за извршување на нотарската дејност, на начин што преку контролираниот број нотарски

¹³ Види чл. 29 од ЗН.

места се контролира доволниот обем на работи коишто ги има еден нотар, со што се обезбедува неговата сигурна материјална положба којашто ја гарантира неговата независност. Бројот на нотарски места е оној број за кој се проценува дека е неопходен со цел граѓаните и другите заинтересирани лица да бидат опслужени на брз, квалитетен и стручен начин, а истовремено нотарите да можат од нивната работа да обезбедат сигурна материјална егзистенција соодветно на значењето и одговорноста на службата којашто ја вршат. Сите работи што влегуваат во надлежност на нотарската служба, со оглед на нивната природа и карактерот, а особено имајќи ја предвид положбата на нотарот како лице со јавни овластувања, кое својата дејност ја врши со елементи на државен суверенитет, но како слободна професија, при што функционално припаѓа во доменот на вонпарничното судство и превентивното правосудство, налагаат бројот на нотарите да биде ограничен.¹⁴

4. КАРАКТЕР И ПРАВНА ПРИРОДА НА РАБОТИТЕ ШТО ВЛЕГУВААТ ВО НАДЛЕЖНОСТ НА НОТАРСКАТА СЛУЖБА

Согласно позитивните законски решенија, нотарите имаат релативно широк делокруг на работи и овластувања во нивна надлежност. Најголем дел од нив се изворни надлежности на нотарот уредени со Законот за нотаријатот. Но, нотарите во рамките на својата изворна надлежност вршат и работи кои се уредени со други законски прописи. Дел од изворните надлежности на нотарот уредени со посебни закони се во конкурентска надлежност со судовите. Од друга страна, нотарот врши и определени работи коишто не припаѓаат во негова изворна надлежност, туку во надлежност на судовите, при што нотарот постапува како повереник на судот.

Во текстот што следува, ќе бидат обработени карактерот и правната природа на работите во кои постапува нотарот, при што најнапред ќе бидат анализирани изворните надлежности на нотарот уредени со Законот за нотаријатот, изворните надлежности на нотарот уредени со други законски прописи, за да се обработи на крајот прашањето за карактерот и правната природа на работите во кои нотарот постапува како повереник на судот.

¹⁴ Во светот се познати различни пристапи кон определување на бројот на нотарите. Најчесто, примарниот критериум е бројот на жители на определено службено подрачје, на кои нотарот може на ефикасен и квалитетен начин на нивно барање да им нуди нотарски услуги. Следствено на ова, и во Република Македонија бројот на нотарските места и седишта е определен според општприфатениот критериум поставен врз принципот *numerus clausus*, првенствено според бројот на жители на подрачјето на основен суд, но исто така и според развиеноста на правниот живот на подрачјето, обемот и видот на предметите во судот и во другите органи и институции од влијание за обемот на нотарските работи. Нотарските седишта во Република Македонија ги определува министерот за правда, водејќи притоа сметка на подрачјето на секој основен суд да има најмалку еден нотар. Ако на подрачјето на основниот суд има до 20.000 жители, според последниот службен попис, по правило, треба да има најмалку по еден нотар на секои 20.000 жители. Бројот на нотарите на подрачјето на основните судови се определува, зголемува и намалува, со оглед на потребата за брзо и ефикасно вршење на нотарските работи. Види чл. 8 од ЗН.

4.1 Изворни надлежности на нотарот уредени со Законот за нотаријатот

4.1.1 Составување нотарски акти за правни работи и изјави

Составувањето нотарски акти за правни работи и изјави е примарна и наедно најзначајна функција којашто ја вршат нотарите. Постапката за составување нотарски акт е посебна постапка уредена со Законот за нотаријатот, која има за цел во правната работа за којашто се составува нотарскиот акт да дојде до израз вистинската волја на странките, правната работа да не содржи одредби коишто се спротивни на законот, односно кои не можат да се спроведат. Законот за нотаријатот предвидува за кои правни работи нотарскиот акт е задолжителен.¹⁵ При составувањето на нотарскиот акт, нотарот мора да испита дали странките се способни и овластени за преземање на работите. Нотарот на странките мора да им ги објасни целта и последиците од преземање на конкретната правна работа. Тој е должен да ја испита висинската волја на странките, односно да се увери во нивната вистинска и сериозна волја за преземање на правната работа, потоа изјавите на волја на странките целосно, јасно, одредено и недвосмислено писмено да ги состави. Нотарот е должен да им ги прочита писмено составените изјави на странките и со непосредни прашања да се увери дали содржината на нотарскиот акт одговара на волјата на странките. Исто така, и прилозите кон изворникот на нотарскиот акт секогаш се читаат, освен ако странките не се одречат од тоа право и изјават дека се запознаени со нивната содржина, при што тоа мора да биде утврдено во нотарскиот акт.¹⁶ Бидејќи нотарот врши служба која има јавни овластувања, нотарскиот акт има карактер на јавна исправа.

Во постапката за составување нотарски акт нотарот постапува како независно трето лице со задача на подеднаков начин да ги штити интересите на сите учесници. Со оглед на основните принципи на нотарското работење и карактерот на нотарската служба, нотарот во извршување на нормативно-сертификациската функција се јавува како непристрасен повереник на двете странки. Во вршење на оваа функција, до израз посебно доаѓа и конзилијарно-мониторната функција, која се состои во советување, односно водење грижа за сите лица што учествуваат во составувањето на нотарскиот акт. Обврската за советување, односно поучување на странките произлегува од основните елементи што ја чинат нотарската служба, а тоа се независното и непристрасното постапување на нотарот. Во постапката за составување

¹⁵ Види чл. 42 од ЗН.

¹⁶ Види чл. 44 од ЗН.

нотарски акт се уредуваат правните односи помеѓу странките во насока на остварување превентивна правна заштита. Во оваа постапка правната заштита се остварува пред непристрасно трето лице, лице од јавна доверба, кое со својот статус на лице со јавни овластувања ја гарантира законитоста на спроведената постапка. Надзорот во однос на законитоста на работењето на нотарот може да ја оценува само судот, надлежното министерство (Министерството за правда) и Нотарската комора.

По својот карактер постапката за составување нотарски акт е вонпарнична постапка, која по својата природа е неконтенциозна (неспорна). Самата природа на вонпарничната постапка дозволува материјалноправната заштита да се конкретизира на различни начини. Остварувањето на правната заштита во одделни правни работи кои влегуваат во доменот на вонпарничната материја, со оглед на карактерот на правната работа, не претпоставува нужно учество на судот во насока на обезбедување на конкретната правна заштита. Ова е така од причина што во одделни вонпарнични постапки дејствувањето на судот нема карактер на пресудување. Таков е и случајот со постапката за составување исправи. Во овој вид вонпарнична постапка, нотарот не одлучува за спорен правен однос и не донесува одлука. Во овој вид на постапка нотарот дејствува како превентивен судија, па следствено на тоа, во овој вид на постапка неговата улога е од превентивен карактер. Станува збор за постапка во која се обезбедува превентивна правна заштита, па следствено на тоа, разбирливо е што постапката за составување исправи од надлежност на судот премина во изворна надлежност на нотарите.

Како што е познато, до воведувањето на нотаријатот во Република Македонија за составување исправи беше надлежен вонпарничниот суд. Постапката за составување исправи беше уредена со правилата на вонпарничната постапка, поконкретно со Законот за вонпроцесна постапка¹⁷. Според одредбите на ЗВП од 1979 година, судот во постапката за составување исправи составуваше исправи кога е тоа одредено со закон или кога е потребно исправата да има карактер на јавна исправа. Правилата коишто се однесуваа на материјата за составување исправи уредуваа две одделни постапки: постапка за составување судски тестамент и постапка за составување на други исправи. Кога станува збор за постапката за составување судски тестамент, истата и по воведувањето на нотарската служба остана во надлежност на вонпарничниот суд, со тоа што во законот којшто ја уредува нотарската дејност (прво ЗВНР, а потоа ЗН) предвидени се одредби кои се однесуваат на составување нотарски акт за изјави на последна волја. Тоа практично

¹⁷ Закон за вонпроцесната постапка, „Службен весник на СРМ“ бр. 19/1979.

значи дека кај постапката за составување тестамент нотарите имаат конкурентска надлежност со судовите.¹⁸ Одредбите на ЗВП од 1979 година што се однесуваат на составување на исправите, освен одредбите за составување судски тестамент, престанаа да важат со донесување на ЗИД ЗВНР во јуни 1998 година. Ова беше сосема разумно решение на законодавецот, имајќи предвид дека постапката за составување исправи не влегува во сферата на судски постапки во кои судот врши функција на правораздавање. Како поткрепа на ова е и ставот на процесната теорија дека постапувањето на судот во постапка за составување исправи претставува гранично подрачје на вршење на судската функција. Во оваа постапка судот не решава правно прашање, ниту пак донесува одлука. Оваа активност на судот има карактер на правосудна функција толку што со посредство на судското составување на исправите се обезбедува настапување на дејството на материјално-правната изјава на волја кај засновањето, промената и престанокот на определени правни односи кога причините на правната сигурност тоа го бараат.¹⁹ Од тие причини, постапката за составување исправи е пренесена во надлежност на нотарската служба.

4.1.2. Солеmnизација (потврдување приватни исправи)

Постапката за потврдување приватни исправи или солеmnизација е вонпарнична постапка која според функцијата и крајната цел којашто треба да се оствари е иста со постапката за составување нотарски акти. Во самата постапка има многу мали разлики во споредба со постапката за составување нотарски акт. Оваа постапка се спроведува кога на приватната исправа треба да ѝ се даде карактер на јавна исправа, а солеmnизираната приватна исправа по своето дејство има иста важност како да е составен нотарски акт за конкретна правна работа. Притоа, при потврдувањето на приватните исправи, нотарот е должен да внимава дали според својата форма и содржина приватната исправа ги содржи сите елементи на нотарскиот акт. имајќи предвид дека потврдената исправа од страна на нотарот, кога тоа е во согласност со закон, има важност на јавна исправа.²⁰ Разликата помеѓу составувањето на нотарскиот акт за правна работа и солеmnизирањето приватна исправа за правна работа се состои во тоа што кај првата постапка склучувањето на правната работа се случува пред нотарот, кој самиот ја составува исправата (нотарскиот акт) за конкретната правна работа, додека кај втората постапка учесниците правната работа претходно ја склучиле и ја составиле исправата за конкретната правна работа.

¹⁸ Тестаментот во форма на нотарски акт се составува според одредбите што важат за составување судски тестамент. Види чл. 58 од ЗН.

¹⁹ Така, В. Ѓалија, S. Omanović, *Граѓанско процесно право*, Sarajevo 2000, str. 366.

²⁰ Види чл. 45 ст. 5 од ЗН.

И во оваа постапка нотарот постапува како независно трето лице со задача на подеднаков начин да ги штити интересите на двете странки. Во таа насока, нотарот е должен да води грижа за сите лица што учествуваат во постапката за солемнизација на приватна исправа, да провери дали странките се способни и овластени за преземање на работите, да ја испита нивната вистинска волја и да ги поучи за правните последици од работата што ја преземаат.

Во однос на карактерот на постапката за потврдување приватни исправи и нејзината правна природа важи сето она што претходно беше кажано за постапката за составување нотарски акт. Станува збор за вонпарнична неконтенциозна постапка, која има функција да обезбеди превентивна правна заштита на заинтересираните учесници. И оваа постапка, како и постапката за составување исправи, до воведување на нотарската служба беше во надлежност на судовите во доменот на вонпарничната јурисдикција. Истата беше уредена со ЗВП од 1979 година.

4.1.3. Потврдување (посведочување) факти и изјави

Според Законот за нотаријатот, како изворна надлежност на нотарите се смета и т.н. нотарско потврдување, односно нотарско посведочување факти и изјави. Со нотарското потврдување се потврдуваат (посведочуваат) работи кои нотарот сам ги презел, односно усмени изјави на учесниците дадени пред нотарот, настани на кои бил присутен и факти коишто ги констатирал со непосредно забележување. Во таа смисла, нотарите се овластени да заверуваат преписи, изводи од трговски и деловни книги, преводи, потписи²¹, да издаваат потврди за времето кога исправата е поднесена, за тоа дали е некој жив, за други факти од регистар, за соопштување изјави, за извршени соопштенија²², записнички да потврдуваат заклучоци на собранија и седници на други тела, соопштувања изјави и други факти.²³ Нотарите протестираат меници и чекови за што, исто така, составуваат соодветни записници.²⁴ Потврдите коишто ги издава нотарот во согласност со Законот за нотаријатот имаат сила на јавни исправи.²⁵

Кога станува збор за постапката на заверка на преписи, преводи, потписи (легализација), изводи од трговски и деловни книги, нотарот се јавува како официјален сведок. Како што ќе сретнеме во правната теорија, се смета дека нотарот при вршење заверка известува по сопствено видување.²⁶ Така, кај заверката на препис, нотарот потврдува

²¹ Види чл. 60, 61, 62, 63 од ЗН.

²² Види чл. 64, 65, 66, 67, 69, 72 од ЗН.

²³ Види чл. 73, 74, 67 од ЗН.

²⁴ Види чл. 75 ЗН.

²⁵ Чл. 59 ст. 1 од ЗН.

²⁶ Така, М. Trgovčević Prokić, Ovlašćenja javnog beležnika i organizacija beležništva, treće izmenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd 2012, str. 235.

дека преписот на исправата е идентичен со изворната исправа, кај заверката на извод од трговски и деловни книги, нотарот потврдува дека изводот е целосно идентичен со соодветната ставка во изворната книга, кај заверката на превод, нотарот или ја заверува точноста на преводот кој сам го извршил, или го проверува својството на судскиот преведувач кој го извршил преводот за да го завери истиот, кај заверката на потписи, нотарот потврдува дека во негово присуство странката своерачно ја потпишала исправата, или ставила свој ракознак, или го признала потписот, односно ракознакот на писменото како свој. Она што е важно да се потенцира кога станува збор за постапката на заверка на потпис (легализација) е тоа што со заверката на потписот исправата не добива карактер на јавна исправа. Таа останува приватна исправа.

Постапката на заверување, со еден збор кажано, претставува посведочување на автентичноста на потписот, идентичноста на преписот на исправата, преводот и посведочување на други факти предвидени со закон.

Заверката којашто ја врши нотарот несомнено претставува работа којашто влегува во доменот на вонпарничната материја. До донесување на ЗВНР, постапката за заверка на потписи, преписи и ракописи припаѓаше во доменот на административната дејност на судовите и органите на управата, при што заверувањето го вршеа овластени службени лица. Според Законот за заверка на потписи, ракописи и преписи,²⁷ заверката беше во надлежност на судовите и органите на управата. Бидејќи ЗВП од 1979 година беше донесен неколку години подоцна, истиот не ја уредуваше оваа постапка.²⁸ Иако не беа нормирани во процесниот закон којшто ја регулираше сферата на вонпарничното постапување на судот, постапките за заверување потписи, преписи, ракописи и преводи се сметаат за вонпарнични постапки кои имаат извесни карактеристики по кои суштествено се разликуваат од другите вонпарнични постапки, особено во делот што кај овие постапки судот не решава за правни прашања, ниту донесува одлуки, туку во нив судот само ја утврдува (потврдува) вистинитоста на определени факти врз основа на лично забележување.²⁹

4.1.4. Нотарски депозит

ЗН ја предвидува должноста нотарот да презема на чување исправи³⁰ и можноста нотарот да преземе на чување пари и хартии од вредност.³¹ Се работи за нормирање на депозитната функција на нотарот, којашто во системот на латинскиот нотаријат влегува во делокругот на самостојните надлежности на нотарската служба. Кај нас, нотарскиот де-

³⁰ Види чл. 85 ст. 1 ЗН. Иако тоа Законот за нотаријатот изрично не го кажува, нотарот може да преземе на чување исправи коишто произлегуваат од нотарското работење.

³¹ Види чл. 86 ст. 1 ЗН.

позит е уреден на начин што депозитната функција на нотарот претставува негова изворна надлежност, а дејството на нотарскиот депозит по својата правна природа се изедначува со судскиот депозит.³²

Имајќи го ова предвид, можеме да заклучиме дека нотарскиот депозит по својот карактер е вонпарнична постапка, којашто по својата природа е многу слична со постапките за составување и потврдување исправи и постапката за заверка на потписи, преписи и преводи. Следствено на тоа, за карактерот и правната природа на нотарскиот депозит важи сето она што беше кажано за претходнонаведените постапки.

4.2. Изворни надлежности на нотарот уредени со други законски прописи

4.2.1. Донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа според Законот за извршување

Со новелата на Законот за извршување од 2009 година се предвиде нова изворна надлежност на нотарите – нотарите се овластени да донесуваат решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа. Со воведување на таквото законско решение, законодавецот всушност креира законска основа која дозволува и други субјекти, освен судот, да постапуваат во постапки кои по содржината на правната заштита што ја обезбедуваат во суштина значат постапки за издавање платен налог. Според ЗИД ЗИ од 2009 година, нотарот може на предлог на доверителот да донесе решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа за пристигнати парични побарувања, кое решение ќе претставува основ за спроведување на извршување. Постапката за донесување решение со кое се допушта извршување врз основа на веродостојна исправа е уредена со ЗИ.

Како што укажавме и претходно, постапката за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа според природата на заштитата којашто се остварува во овој вид на постапка, претставува постапка за издавање платен налог. По својата правна природа, постапката за издавање платен налог претставува посебна парнична постапка, која има определени специфичности во однос општата парнична постапка. Станува збор за скратена, редуцирана постапка во која се остварува заштита на пристигнати парични побарувања за кои постојат квалификувани писмени докази кои со оглед на своето потекло и содржина, залужуваат посебна доверба.³³ Се работи за постапка на редуцирана когниција, којашто е сумарна и неконтрадикторна и со која се дава можност на определу-

³² Види чл. 89 ст. 1 од ЗН.

³³ Повеќе кај А. Јаневски, Т. Зороска Камилоска, Граѓанско процесно право, книга прва, парнично право, Скопје, 2012, стр. 511.

вање на т.н. условна кондемпнација. Во постапката за издавање платен налог се одлучува во ситуации кои по својот карактер се неспорни. Имено, иако парничната постапка, по правило, важи за контенциозна постапка, издавањето на платните налози врз основа на веродостојни исправи, во суштина, е неспорна постапка, во која не учествува должникот (тужениот). Во оваа постапка надлежниот орган одлучува *in merito*, ограничувајќи се на испитување на општите и посебните процесни претпоставки во однос на прашањето дали во конкретниот случај се исполнети условите за издавање платен налог.

Имајќи го предвид карактерот на постапката за издавање платен налог, нашиот законодавец, а со цел да ги растовари парничните судовите од постапување по предмети каде што нема пресудување *stricto sensu* (нема правораздавање) со оглед на тоа дека се работи за неспорни ситуации, нормативно ја уреди и адјудикативно-егзекуциската функција на нотарите како нивна изворна надлежност. Во оваа постапка постапувањето на нотарот се состои во тоа што тој испитува дали се исполнети претпоставките за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа врз основа на прилозите кои доверителот ги доставил кон предлогот, при што нотарот мериторно одлучува во случај кога смета дека предлогот за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа е допуштен и основан. Во спротивно, тој нема овластување да одлучува, туку е должен предметот да го препрати до надлежен суд за натамошно постапување и одлучување како да е поднесена тужба.³⁴ Доколку во постапката за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, против решението со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа должникот поднесе навремен и допуштен приговор, нотарот нема овластувања да постапува по таквиот приговор, туку е должен да ги достави списите до надлежниот основен суд за спроведување постапка по повод приговорот и донесување одлука согласно со одредбите на Законот за парничната постапка за постапување по приговор за платен налог.³⁵ Како што може да се забележи од наведените законски решенија, нотарот постапува само во делот на определување на т.н. условна кондемпнација, која постапка по својот карактер нема елементи на контенциозност.

4.2.2. Делба на заеднички предмет или имот според Законот за вонпарничната постапка

Според Законот за вонпарничната постапка, нотарите имаат надлежност да вршат делба на заеднички предмет или имот во форма на

³⁴ Види чл. 16-г ст. 2 од ЗИ.

³⁵ Види чл. 16-д ст. 3 од ЗИ.

нотарски акт доколку помеѓу заинтересираните лица не постои спор во однос на начинот и условите на делба.³⁶ Со оглед на природата на предметот на постапувањето, постапката за делба на заеднички предмет или имот е посебна вонпарнична постапка која се однесува на уредување на имотните односи. Оваа постапка е уредена со ЗВП. Иако во постапката за делба на заеднички предмет или имот судот, по правило, решава за несогласувањето помеѓу носителите на правото над заедничкиот предмет или имот во однос на начинот и условите на делба на предметот, односно имотот, поради што во процесната теорија постапката за делба на заеднички предмет или имот, по правило, се третира како конвенционална вонпарнична постапка, во оние случаи каде што постапува нотарот, не постои спорна ситуација. Законот ја ограничува надлежноста на нотарот при постапување во оваа правна работа само на оние ситуации каде што нема спор за начинот и условите за делба, па следствено на тоа, ваквото решение на законодавецот е во насока на современите тенденции за растоварување на судовите од постапување во неспорни работи. При постапувањето на нотарот кај делбата на заеднички предмет или имот се применуваат одредбите од ЗН што се однесуваат на составување нотарски акт. Имајќи го ова предвид, во однос на карактерот и правната природа на постапувањето на нотарот во овие случаи, важи сето она што беше кажано во однос на постапката за составување нотарски акт.

4.2.3. Заверка на договор за отстапување имот за време на живот и договор за доживотна издршка според Законот за облигационите односи

Според Законот за облигационите односи,³⁷ еден од условите за полноважност на договорот за отстапување имот за време на живот и договорот за доживотна издршка е нивната писмена форма и заверката од надлежен суд или од нотар.³⁸ Согласно постојните законски решенија, нотарите имаат конкурентска надлежност со судовите во однос на заверката на овие договори.

Заверката на споменатите договори влегува во доменот на вонпарничната материја. По својот карактер, станува збор за постапка на составување, односно потврдување исправи, па следствено на тоа, кај овој вид на постапка во која учествува нотарот важи сето она што беше кажано во однос на правната природа и карактерот на постапката за составување нотарски акт и постапката за потврдување приватни исправи.

³⁶ Види чл. 213 ст. 2 од ЗВП.

³⁷ Закон за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“, бр. 18/2001, 78/2001, 04/2002, 59/2002, 05/2003, 84/2008, 81/2009, 161/2009).

³⁸ Види чл. 1023 ст. 2 и чл. 1030 ст. 1 од ЗОО.

4.2.4. Обезбедување на побарувањата според Законот за обезбедување на побарувањата и Законот за договорен залог

Како што споменавме погоре во трудот, кога зборувавме за содржината на нотарската служба и одделните функции на нотарот, покрај основните дејности (работи) кои според системот на латинскиот нотаријат влегуваат во надлежност на нотарите, нотарите можат да вршат и определени работи од спореден, односно атхезиски карактер. Од таков карактер е и асекуративната функција на нотарот чијашто содржина се состои во вршење определени работи на доброволно заложноправно и фидуцијарно обезбедување. Нашите позитивни прописи го нормираат постапувањето на нотарот во постапки на засновање и реализација на двата вида на обезбедување: и договорниот залог и преносот на сопственост на предмети и преносот на права (т.н. фидуцијарно обезбедување). Постапката за засновање доброволно заложноправно и фидуцијарно обезбедување, по својот карактер, е неспорна постапка, во која, врз основа на согласноста на волјата на странките, нотарот учествува во постапка на засновање договорно заложно право, односно фидуцијарен пренос.^{39]}

Во однос на засновањето на фидуцијарниот пренос на сопственост и пренос на права, Законот за обезбедување на побарувањата од 2007 година⁴⁰ предвидува конкурентска надлежност на судовите и нотарите - спогодбата за обезбедување на пренос на сопственост и пренос на права може да се склучи и кај нотар во форма на нотарски акт со кој му се пренесува на доверителот сопственоста на некој предмет од должникот или за таа цел на доверителот му се пренесува некое право на должникот.⁴¹

Кога станува збор за засновањето на договорното заложно право, Законот за договорен залог⁴² предвидува дека договорот за залог врз недвижност се заверува кај нотар и дека договорот за залог има својство на извршна исправа доколку е потврден од нотар и содржи изјава од договорните страни дека се согласни договорот за залог да има својство на извршна исправа.⁴³

³⁹ Обезбедувањето побарувања со пренос на сопственост на предмети и со пренос на права како средство на реално обезбедување за прв пат во нашето право е воведено со новелите на Законот за извршната постапка од 2000 година (Закон за извршната постапка, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/97, 59/2000, 64/2003). Воведувањето ново средство за обезбедување на работењето на нотарите се одрази на начин што нотарите добија ново овластување, а тоа е да можат да вршат реализација на овој вид обезбедување. Со чл. 252-д од ЗИД се предвиде дека ако должникот задолжително со исполнување на обезбеденото побарување, доверителот е овластен да побара од должникот, преку нотар, во рок од 15 дена да го извести и да бара предметот на кој е пренесено правото на сопственост да се продаде или пренесеното право да се претвори во пари со посредство на нотар.

⁴⁰ Закон за обезбедување на побарувањата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 87/2007).

⁴¹ Види чл. 50 ст. 1 од ЗОП.

⁴² Закон за договорен залог („Службен весник на Република Македонија“ бр. 5/2003, 4/2005, 87/2007, 51/2011, 74/2012, 115/2014 и 98/2015).

⁴³ Види чл. 22 ст. 1 и чл. 22-а ст. 1 од ЗДЗ.

Од посочените одредби може да се забележи дека нотарот учествува во работа која е неспорна по својата природа. Имено, во засновањето на конкретните средства на реално обезбедување на побарувањата, нотарот ги презема законските предвидени дејствија врз основа на согласноста на заинтересираните страни. Имајќи предвид дека кај овие постапки, во својата суштина, нотарот презема службени дејствија на составување, односно потврдување исправи, во однос на нивниот карактер и правната природа важи сето она што беше кажано за постапката за составување нотарски акти и солемнизацијата на приватни исправи.

Во однос на реализацијата на доброволното заложноправно и фидуцијарно обезбедување, според Законот за договорен залог и Законот за обезбедување на побарувањата, нотарот се јавува како овластен субјект да ја спроведе постапката за реализација во однос на наведените реални средства на обезбедување на побарувањата. Постапката за реализација на залогот, односно фидуцијарниот пренос, е работа којашто по својата природа и карактерот влегува во судска надлежност и тоа во сферата на присилното извршување. Имајќи го предвид фактот дека со донесување на Законот за извршување судската надлежност во однос на присилното извршување премина во надлежност на извршителите, би требало да се интервенира во предметните закони на начин што ќе се бришат одредбите коишто го овластуваат нотарот да ја спроведе постапката на реализација на одделни средства за обезбедување.

4.2.5. Потврдување задолжница според Законот за задолжница

Во 2012 година, со донесување на Законот за задолжница⁴⁴, нотарите добија нова изворна надлежност во доменот на обезбедување на побарувањата. Задолжницата, како инструмент за обезбедување на наплата на побарувањата, ја *составува*⁴⁵ нотар преку системот за водење на Регистарот на задолжниците кој го води Централниот регистар. По составување на задолжницата, нотарот електронски ја потпишува, ја евидентира и ја печати задолжницата преку системот за водење на Регистарот на задолжниците и ја заверува согласно со одредбите од Законот за нотаријатот кои се однесуваат на потврдување приватна исправа (солемнизација).⁴⁶

⁴⁴ Закон за задолжница („Службен весник на Република Македонија бр. 59/2012, 12/2014, 201/2014 и 145/2015.

⁴⁵ Во Законот за задолжница има одредени нејаснотии во поглед на улогата на нотарот при креирањето на задолжницата. Процесот на издавање задолжница се одвива преку системот за водење на Регистарот на задолжниците, при Централниот регистар на Република Македонија. Задолжницата ја составува нотар преку системот за водење на Регистарот на задолжниците што се води во Централниот регистар, на начин што откако претходно авторизирано ќе пристапи кон системот и директно во електронскиот образец ги пополнува бараните податоци. Ваквото постапување на нотарот, коешто во суштина означува техничко внесување податоци во формуларот за задолжница, не смее да се третира како постапка на креирање приватна исправа од страна на нотарот.

⁴⁶ Види чл. 4 ст. 1 и 2 од 33.

Постапувањето на нотарот во постапката на составување и потврдување на задолжницата претставува неспорна работа којашто влегува во сферата на вонпарничната материја. Задолжницата претставува инструмент на доброволно вонсудско обезбедување на побарувањата, што претпоставува дека постои согласност на волја на странките во однос на издавање на задолжницата.⁴⁷ Бидејќи станува збор за постапка на солемнизирање исправа, во однос на нејзиниот карактер и правна природа важи сето она што беше кажано за постапката на потврдување приватни исправи.

4.2.6. Статусни промени на друштвата според Законот за трговските друштва

Одредени надлежности нотарите имаат и според Законот за трговските друштва.⁴⁸ Иако уредени со посебен закон, работите во кои постапува нотарот во согласност со ЗТД, по својот карактер и правна природа, влегуваат во јадрото на основни надлежности на нотарот уредени со ЗН. Станува збор за вршење нормативно-сертификациската функција на нотарската служба во случај на статусни промени на друштвата (присоединување, спојување и поделба на друштвата). Спогодба во која се усогласуваат условите под коишто ќе се изврши присоединувањето, спојувањето, односно поделбата на друштвата се составува во форма на нотарски акт.⁴⁹ Ако се врши поделба со раздвојување со основање или со издвојување со основање нови друштва, органот на управување на друштвото коешто се дели донесува план за поделба. Планот за поделба, со сите негови прилози, се составува во форма на нотарски акт.⁵⁰ Бидејќи во овие случаи станува збор за постапка на составување исправа, во однос на нејзиниот карактер и правна природа важи сето она што беше кажано за постапката на составување нотарски акт.

4.3. Поверени надлежности на нотарот

Кога станува збор за комесаријалната функција на нотарската служба, ЗН содржи правила кои ја нормираат можноста нотарите да постапуваат како повереници на судовите и другите органи. Во вршење

⁴⁷ Според ЗЗ, задолжница е потврдена приватна исправа со која должникот дава согласност побарувањето на доверителот назначено во задолжницата присилно да се наплати од сите расположливи средства на должникот кај носителите на платниот промет (Види чл. 2 од ЗЗ).

⁴⁸ Закон за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14 и 138/2014).

⁴⁹ Види чл. 520 ст. 1 од ЗТД. Органот на управување на друштвото коешто се присоединува и органот на управување на друштвото коешто презема, органите на управување на друштвата коишто се спојуваат, односно органот на управување на друштвото коешто се раздвојување со преземање или со издвојување со преземање и органот на управување на друштвото коешто презема склучуваат спогодба во која ги усогласуваат условите под коишто ќе се изврши присоединувањето, спојувањето, односно поделбата. Спогодбата се составува во форма на нотарски акт.

⁵⁰ Види чл. 521 ст. 1 од ЗТД.

на комесаријалната функција нотарите постапуваат по налог на судот, односно друг орган, при што при извршување на поверената работа, на нотарот како повереник на соодветен начин се применуваат правилата со кои се уредува постапката во која му е доверено вршењето определени работи, особено правилата за изземање, за достава, барање правна помош, податоци и друго.⁵¹

4.3.1. Расправање оставина

Во голем број држави каде што е прифатен латинскиот тип на нотаријат, нотарот се јавува во улога на повереник на судот во постапката за расправање оставина. Во нашиот правен систем, таквата можност се создаде со донесувањето на Законот за вонпарничната постапка во 2008 година, кога се отиде чекор понапред во процесот на дејудизијализација и на нотарите им се довери постапувањето во постапката за расправање оставина. Со ЗВП се создаде правен основ и законска можност судот да може на нотарите да им го довери спроведувањето на оставинската постапка.⁵² Доверувањето на оставинските предмети на постапување на нотарот како повереник на судот го врши претседателот на основниот суд.⁵³ Во овие предмети нотарот е повереник на судот и овие работи спаѓаат во кругот на доверени работи (комесаријална функција на нотарот). Во постапката за расправање на оставината како доверена работа нотарот постапува само ако нема спор ни за фактите ни за примена на правото.⁵⁴

Нотарите како повереници на судот во оставинска постапка постапуваат според правилата на ЗВП. Кога нотарот спроведува дејствија во оставинската постапка како повереник на судот, овластен е да ги презема сите дејствија во постапката и да ги донесе сите одлуки, освен оние за кои со ЗВП е поинаку пропишано.⁵⁵ Во текот на спроведувањето на оставинската постапка, поканите и другите исправи кои ги составува нотарот како повереник на судот на учесниците им ги доставува согласно со одредбите за доставување писмена уредени со Законот за парничната постапка.⁵⁶ Ако со ЗВП поинаку не е определено, за работата на нотарот како повереник на судот важат прописите кои се однесуваат на работата на судовите. Кога ќе се јават причини за изземање на нотарот во постапка за расправање оставина, за изземањето на но-

⁵¹ Види чл. 135 ст. 1 од ЗН.

⁵² Види чл. 126 ст. 2 од ЗВП.

⁵³ Види чл. 131 од ЗВП.

⁵⁴ Целта на воведување законско решение со кое нотарите добиваат нови ингеренции во сферата на вонпарничната јурисдикција примарно беше да се растоварат судовите од постапување во неспорни работи и, секако, да се забрза оставинската постапка. Досегашната примена на ЗВП покажа дека ваквите цели се остварени и оправдани. Во таа смисла и А. Јаневски, Т. Зороска Камилоска, Граѓанско процесно право, книга втора, вонпарнично право, Скопје, 2010, стр. 116.

⁵⁵ Види чл. 126 ст. 3 од ЗВП.

⁵⁶ Види чл. 137 од ЗВП.

тарот одлучува судот што му ја доверил работата. Надзор над работата на нотарот како судски повереник врши судот што му ја доверил работата. Постапката за расправање оставина е вонпарнична постапка во која се утврдуваат наследниците на умрениот, имотот кој ја сочинува неговата оставина и правата од оставината што им припаѓаат на наследниците, легатарите и на други лица. Станува збор за судска постапка во која, според природата на работата во која се постапува и одлучува, најчесто нема спор помеѓу наследниците, ниту во однос на тоа кои се наследници, ниту во поглед на основот на повикување на наследство, ниту во однос на имотот која ја сочинува оставинската маса или пак големината на наследните делови што им припаѓаат на наследниците, легатарите и на други лица. Работата на судот во оваа вонпарнична постапка во најголем број случаи се сведува на констатација на факти кои не се спорни ниту за судот, ниту за заинтересираните учесници.⁵⁷ Имајќи го предвид, по правило, неспорниот карактер на постапката за расправање оставина, сосема е јасно зошто во системот на слободен латински нотаријат на нотарската служба ѝ е доверено постапувањето во предмети за расправање оставина. Императивот во однос на доверувањето на спроведувањето на оставинската постапка на нотарот, како повереник на судот, е непостоење никаков спор помеѓу заинтересираните учесници во постапката.

4.3.2 Постапување по предлози за извршување поднесени пред 26 мај 2006 година, кои не се правосилни (се мисли на донесени решенија) и предлози за извршување поднесени врз основа на веродостојни исправи, за кои не е донесено правосилно решение за извршување

Со ЗИД ЗИ од 2009 година⁵⁸ се предвиде постапување на нотарот како повереник на судот во постапката на извршување. Според чл. 13 од ЗИД ЗИ од 2009 година, предлозите за извршување поднесени пред 26 мај 2006 година, кои не се правосилни (се мисли на донесени решенија) и предлозите за извршување поднесени врз основа на веродостојна исправа, за кои не е донесено правосилно решение за извршување, судот ги предава на постапување кај нотар. Во оваа работа нотарот постапува како повереник на судот. Како повереник на судот, нотарот врши одредени процесни дејствија, кои по својата природа се неспорни.

Нотарот врши достава на решението за извршување до должникот, со правна поука дека во рок од осум дена има право на приговор преку нотарот до судот кој го отстапил предметот. Доколку е поднесен приговор против решението за извршување од страна на должникот,

⁵⁷ Повеќе кај А. Јаневски, Потреба од растоварување на судовите од неспорни работи, Нотариус бр. 12, стр. 33.

⁵⁸ Закон за изменување и дополнување на Законот за извршување од 2009 година, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 83/2009.

нотарот од формалноправен аспект го испитува приговорот дали е навремен, дозволен и целосен. Кога приговорот е ненавремен, недозволен и нецелосен, нотарот го отфрла со решение против кое е дозволена жалба во рок од осум дена до судот кој го отстапил предметот. Ако нотарот не го отфрли приговорот на должникот, предметот го доставува во судот и постапката продолжува како по тужба по приговор за издавање платен налог. За постапките за кои нема изјавено приговор, по истекот на предвидениот рок, нотарот става потврда за правосилност и извршност и решението му го доставува на доверителот со укажување дека започнува да тече рокот за поднесување изјава до судот пред кој се води извршната постапка на кој извршител да се достави предметот и во кој обем е намирено побарувањето, за да може извршителот да го продолжи извршувањето.

4.3.3. Доставување писмена според Законот за парничната постапка

Законот за парничната постапка предвидува можност доставата на писмена да се врши и преку нотар.⁵⁹ Доставувањето преку нотар се врши на барање на овластено лице или орган по пошта или непосредно. По барање на странката која ќе изјави дека е согласна да ги надомести трошоците и наградата на нотарот во врска со доставувањето на писмената, судот може со решение да одлучи доставата на некое писмено да му се довери на нотар предложен од странката. Нотарот ја врши доставата во согласност со одредбите на ЗПП.⁶⁰ По својот карактер, доставувањето писмена е парнично дејствие што го презема судот со цел да му се овозможи на адресатот да се запознае со содржината на писменото што се доставува.

5. ПОТРЕБА ОД КОНТРОЛА ВРЗ РАБОТЕЊЕТО НА НОТАРИТЕ И НИВНАТА ОДГОВОРНОСТ СО ОГЛЕД НА КАРАКТЕРОТ НА РАБОТИТЕ КОИШТО ГИ ВРШАТ

Како што укажавме во повеќе наврати во текстот, една од карактерните црти на нотарската служба е тоа што нотарот, иако во вршење на нотарската служба како јавна служба, е носител на јавни овластувања, тој нотарската служба ја врши како слободно занимање. Од една страна, нотарот е самостоен и независен во вршењето на нотарската служба, но од друга страна, поради неговото дејствување како лице со јавни овластувања кое својата дејност ја врши со елементи на државен суверенитет, подлежи на надзор и контрола од страна на државата. Имајќи ја предвид положбата на нотарот, како лице коешто врши навистина

⁵⁹ Види чл. 128 од ЗПП.

⁶⁰ За постапувањето на нотарот како повереник на судот во однос на доставувањето писмена види чл. 129 од ЗПП.

одговорна професија, а особено имајќи ја предвид содржината на нотарската служба и карактерот на работите коишто ги вршат нотарите, постои сложен механизам на контрола врз работата на нотарот. Ингеренција да вршат надзор и контрола во однос на правилното функционирање на нотарската служба имаат повеќе субјекти. Надзорот и контролата го вршат министерството за правда, Нотарската комора и судот. Контролната функција на Министерството за правда опфаќа вршење надзор над законитоста на работењето на нотарот.⁶¹ За вршење на надзорот, министерот за правда не е должен претходно да го извести нотарот. Нотарската комора врши надзор над работата на нотарите при што се врши преглед кој го опфаќа целокупното работење на нотарот, со цел посебно да се контролира усогласеноста на нотарските активности со законските одредби.⁶² Ингеренцијата на судот како контролор на законитоста во работењето на нотарите се јавува во ситуации кога нотарот презема, односно врши определени работи по негов налог, како негов повереник.⁶³

Заради повреда на својата службена должност, нотарите одговараат кривично, дисциплински и граѓанскоправно. Нотарот е одговорен за штетата која во службата или во врска со службата, намерно или од крајна небрежност, ја предизвикал на странка или трето лице согласно општите правила за надоместок на штета што ја предизвикале службени лица. Државата не одговара за штетата што ја предизвикал нотарот.⁶⁴

Од погореизложеното, со оглед на карактерот и правната природа на работите коишто ги врши нотарот како лице со јавни овластувања, треба да се потенцира дека работењето на нотарската служба како јавна служба мора да биде контролирано од државата. Државата врши надзор над законитоста на работата на нотарите преку надлежното министерство (Министерството за правда) и судот. Како субјект што ја врши контролата се јавува и Нотарската комора.

⁶¹ Види чл. 112 од ЗН.

⁶² Види чл. 113 од ЗН.

⁶³ Види чл. 136 од ЗН.

⁶⁴ Види чл. 35 од ЗН.

Глава II

СТРУЧНИ ТЕМИ

ПОЛНОМОШНО И ВИДОВИ ПОЛНОМОШНА КОИ СЕ СРЕЌАВААТ ВО РАБОТЕЊЕТО НА НОТАРИТЕ

д-р Арсен Јаневски
редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“
при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

1. ОСНОВИ ЗА ЗАСТАПУВАЊЕ

Овластувањето за застапување може да произлезе од закон, од статут или друг опш акт, од акт на надлежен државен орган или од изјава на волја на застапуваниот (полномошно). Ваквите основи за овластување за застапување ги предвидува Законот за облигационите односи (чл. 76 ст. 2).¹ Одредби за овластување за застапување содржат и Законот за трговските друштва², Законот за парничната постапка³ и др. закони. Во натамошниот текст предмет на овој труд ќе биде овластувањето за застапување произлезено од изјавата на волја на застапуваниот (полномошно).

Полномошното е овластување за застапување што властодавецот со правна работа му го дава на полномошникот (чл. 81 ст. 1 од ЗОО). Зборот „ полномошно“ како израз може да има две значења, и тоа: во материјална смисла и во процесно-правна смисла. Под полномошно во материјална смисла се подразбира овластувањето за застапување. Тоа е изјава на властодавецот со која тој го овластува полномошникот да го застапува. Полномошното во процесно-правна смисла е исправа со која се докажува постоењето на овластувањето.⁴ Според законската терминологија под зборот „ полномошно“ треба да се разбере само овластувањето за застапување.⁵

Овластувањето за застапување (полномошно) може да настане прво со давање еднострана изјава на волја и второ, врз основа на договор во којшто може да биде содржана клаузула за овластување

¹ Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2001; 4/2002; 5/2003; 84/2008; 81/2009; 161/2009; 123/2013. Во натамошниот текст ќе биде употребуван скратено ЗОО.

² Законот за трговските друштва е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/2010, 48/2010, 24/2011, 166/2012, 70/2013, 119/2013, 120/2013, 187/2013, 38/2014, 41/2014, 138/2014, 88/2015. Во натамошниот текст ќе биде употребуван скратено ЗТД.

³ Законот за парничната постапка е објавен во „Сл. весник на РМ“ бр. 79/2005, 110/2008, 83/2009, 116/2010 и 124/2015. Во натамошниот текст ќе биде употребуван скратено ЗПП.

⁴ Така и проф. -р Г. Станковиќ: Граѓанско процесно право, прва свеска, Парнично процесно право, Мегатренд, Универзитет, Београд 2013, стр. 208.

⁵ Така и S.Perović: Komentar Zakona o obligacionim odnosima, kniga I, grupa autora, redaktori: prof.d-r S.Perović i prof. dr D. Stojanović, 1980, izdavaci, Kulturni centar-Gornji Milanovac i Pravni fakultet-Kragujevac, str.328.

на едната страна, за преземање правни работи во име и за сметка на другата страна.⁶

Модерната теорија и законодавството прават стриктна разлика помеѓу полномошното и правното дело од кое произлегува овластувањето на полномошникот да ги врши работите на работодавецот. Полномошното е независно од основниот правен однос во кој е дадено полномошното. Така, член 81 став 2 од ЗОО предвидува дека: „постоенето и обемот на полномошното се независни од правниот однос врз чија подлога е дадено полномошното“. Полномошното е меродавно за односите помеѓу работодавецот и третото лице со кое полномошникот презел одредена правна работа. Договорот од кого произлегло полномошното (овластувањето) е значаен за внатрешните односи помеѓу работодавецот и полномошникот. Полномошникот настапува во име и за сметка на работодавецот ако настапувал во границите на овластувањето. Полномошното се разликува од една страна од сите други ситуации во кои едно лице врши во корист на друго лице некои фактички дејствија, а од друга страна од комисион во кој комисионерот настапува од свое име, но за сметка на комитентот и од раководството без налог каде за вршење на работата недостасува овластување.

2. ВЛАСТОДАВЕЦ И ПОЛНОМОШНИК

Властодавец и полномошник може да бидат како физички лица, така и правни лица. Физичко лице за да биде властодавец треба да е деловно способно. Деловно неспособно лице не може да биде властодавец, затоа што тоа не може да изјавува правно релевантна волја. Деловната способност е услов и за полномошникот. Имено, и полномошник физичко лице мора да е деловно способен, затоа што ако е деловно неспособен, не може да изјавува правно релевантна волја. Со посебни прописи е определено одредени физички лица кои се деловно способни да не можат да бидат полномошници. Имено, согласно чл. 81 став 1 од ЗПП, полномошник на странката може да биде: адвокат, лице дипломиран правник кое со странката е во работен однос и роднина по крв во права линија, брат, сестра или брачен другар, доколку е потполно деловно способен. Ако како полномошник се јавува некое друго лице освен погоренаведените, судот ќе донесе решение со кое на тоа лице нема да му дозволи да ја застапува странката и за тоа ќе ја известат странката (член 81 став 2 од ЗПП). Ограничување во поглед на тоа кој може да биде полномошник, и покрај тоа што е деловно способен, има уште и во член 82 од ЗПП во кој е предвидено дека полномошник на

⁶ Според ЗОО, клаузула за овластување на едната страна да може да презема правни работи во име и за сметка на другата страна можат да содржат договор за налог (чл. 805 ЗОО), договор за посредување (чл. 869 од ЗОО), договорот за трговско застапување (чл. 846 од ЗОО), договор за дело (член 619 од ЗОО) и др.

правно лице во спорови за имотно-правни барања чија вредност на предметот на спорот преминува над 1.000.000 денари може да биде само дипломиран правник кој има положено правосуден испит и кој е во работен однос со правното лице.

Правното лице може да биде властодавец во границите на својата правна способност. Исто така, тоа може да биде и полномошник во границите на својата правна способност. На ова упатува чл. 46 ст1 од ЗОО според кој правното лице може да склучува договори во правниот промет во рамките на својата правна способност. Правните лица во правото на Р. Македонија имаат посебна правна способност и можат да бидат носители на права и обврски само во рамките на својата посебна правна способност. Нивната правна способност е одредена со закон, со статут, со договорот за друштвото, односно со општите акти на соодветното правно лице. Иако во ЗОО изрично не е истакнато, правните лица, покрај нивната правна способност, имаат и соодветна деловна способност.

3. ФОРМА НА ПОЛНОМОШНОТО

За засновање правен однос помеѓу властодавецот и полномошникот не е предвидена никаква посебна форма. Изјавата која содржи овластување за застапување е неформална. Тоа значи дека изјавата може да се даде усмено или писмено, меѓутоа, полномошникот мора да располага со писмена изјава за да може да го докаже својството на полномошник. Во една исправа може да бидат содржани две или повеќе овластувања во материјална смисла, бидејќи властодавецот може да овласти две или повеќе лица да го застапуваат. **Полномошното е исправа која служи како доказ дека постои овластување за застапување.** И во случаите кога за засновање на материјално-правниот однос не е потребна никаква посебна форма, изјавата на властодавецот мора да е изразена во писмена форма, за да се докаже постоењето на овластувањето за застапување бидејќи оваа околност не може да се докажува со сведоци. **Доказ дека има овластување за застапување е само исправата - било да е приватна или јавна. Не е пропишана никаква строга форма, ниту законски се предвидени елементите за нејзината содржина.** Сепак, од исправата треба да се гледа кој се овластува, на што се овластува, кој е властодавецот, односно кој го дава овластувањето за застапување, местото и датумот кога се дава овластувањето и сл. Во полномошното не може да бидат поставени какви било услови под кои полномошникот ќе го застапува властодавецот.

Но и покрај ова, формата на полномошното зависи од формата на договорот кој полномошникот треба да го склучи или од друга

правна работа што треба да ја преземе во име и за сметка на властодавецот. Имено, согласно чл. 82 од ЗОО, формата пропишана со закон за некој договор или за некоја друга правна работа важи и за полномошното за склучување на тој договор, односно за преземање на таа правна работа. Тоа значи дека законската форма предвидена за договорот или за преземање друга правна работа која полномошникот треба да ја преземе за властодавецот, автоматски ја повлекува со себе и формата на полномошното. Така, на пример, писмена форма на полномошно се бара при склучување брак преку полномошник, кај парничното полномошно, кај полномошното за давање наследничка изјава, кај трговското застапување и сл.

Во Законот за нотаријатот⁷ во постапката пред нотар, за правни работи за кои тоа по закон е дозволено, учесникот може да презема дејствија преку полномошник, доколку истиот приложи уредно полномошно (член 76 став 1 од ЗН).

За правните работи со кои се врши располагање или оптоварување на имотот на властодавецот, полномошното мора да биде специјално, изрично да бидат наведени дејствијата кои може да ги презема полномошникот (член 76 став 2 од ЗН).

Во поглед на формата на полномошното, Законот за нотаријатот содржи изрична одредба (член 43 став 2) според која ако нотарскиот акт е извршна исправа која е составена врз основа на полномошно, тоа мора да биде заверено и приложено во оригинал или заверен препис направен од нотарот кој го изготвил актот.

Имајќи ја предвид одредбата од членот 82 од ЗОО, според која формата која е пропишана со закон за некој договор или за некоја друга правна работа важи и за полномошното за склучување на тој договор, односно за преземање на таа правна работа, неспорно е дека за правните работи за кои нотарскиот акт е задолжителен (член 42 од ЗН) како и во сите други сличаи кога нотарот составил нотарскиот акт врз основа на полномошно, полномошното би требало да биде во иста форма како и нотарскиот акт. И Законот за вршење на нотарските работи во член 42 став 2 содржеше одредба дека полномошното или овластувањето треба да имаат иста форма (на јавен акт), што законот ја бара за нотарскиот акт на кој се однесува полномошното или овластувањето.⁸ Меѓутоа, одредбата од членот 42 став 2 од ЗВНР во ЗН е изменета така што според членот 43 став 2 од ЗН ако нотарскиот акт од овој член е составен врз основа на полномошно, тоа мора да биде заверено и приложено во оригинал или заверен препис направен од нотарот

⁷ Законот за нотаријатот е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/2007, 86/2008, 139/2009 и 135/2011. Во натамошниот текст Законот за нотаријатот ќе биде употребуван скратено ЗН.

⁸ Законот за вршење на нотарските работи е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 19/96, 25/98, 6/2002 и 66/2006. Во натамошниот текст ќе биде употребуван скратено ЗВНР. Законот за вршење на нотарските работи престана да важи со влегувањето во сила на Законот за нотаријатот во 2007 година.

кој го изготвува актот.⁹ Очигледно е дека решението од ЗН отстапува од решението кое е содржано во членот 82 од 300. Ова отстапување ги обврзува нотарите при составување нотарски акт врз основа на полномошно да ги применуваат одредбите од ЗН во поглед на формата на полномошното. Во поглед на формата на полномошното за нотарски акт ЗН е *lex specijalis* во однос на 300. Исто така ЗН е донесен по донесувањето на 300 и на поинаков начин го уредува прашањето за формата на полномошното кога е во прашање составување нотарски акт. Аргумент плус е и тоа дека 300 за промет на недвижности бара договорот да е склучен во писмена форма и потписите на договорните страни да бидат заверени од нотар, додека ЗН предвидува многу построги услови, приватната исправа (договорот) за пренос на правото на сопственост кај недвижностите да биде солемнизирана (потврдена) или да е составена во форма на нотарски акт. Тоа значи дека полномошното не мора да ја има истата форма како и нотарскиот акт, но тоа мора да биде заверено и приложено во оригинал или заверен препис направен од нотарот кој го изготвува актот. Дека не е во прашање превид на законодавецот, може да се види и од одредбата содржана во членот 55 од ЗН со кој е уредена содржината на нотарскиот акт. Во членот 55 од ЗН во став 1 точка в каде е уредено кои податоци за странките и учесниците треба да ги содржи нотарскиот акт, изрично е нагласено дека ако некоја од странките има полномошник, тогаш истите податоци треба да се внесат и за него, а полномошното треба да биде заверено, во оригинал или заверен препис и тоа е прилог кон изворникот на актот. Од податоците кои треба да ги содржи нотарскиот акт за странките и учесниците законот бара да има име, презиме, место и датум на раѓање, живеалиште или престојувалиште, единствен матичен број, односно друг идентификациски број и истите овие податоци треба да ги содржи полномошното ако некоја од странките има полномошник. Оттука произлегува дека полномошното треба да содржи име и презиме, место и датум на раѓање, живеалиште или престојувалиште, единствен матичен број, односно друг идентификациски број, за властодавецот кој го дава овластувањето и за лицето кое се овластува, како и детален опис во што се состои овластувањето, место и датум кога се дава овластувањето и сл.

При составување нотарски акт секогаш ако странката е застапувана од полномошник треба да приложи заверено полномошно во оригинал или заверен препис.

⁹ Ваква одредба содржи и Законот за нотаријатот на Република Хрватска. Законот за нотаријатот на Република Хрватска (Zakon o javnom bilježništvu) е објавен во „Народне новине“ бр. 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09. Членот 54 став 5 од Законот за нотаријатот на Р. Хрватска гласи: „Ако је јавно билежнички акт из ставка 1., 2 и 3. овог чланка составлен на темелју пуномоќи или власти морају пуномоќ или власт који нису јавне исправе бити судски или јавнобилежнички овјерени и приложени у изворнику или у овјереном препису“.

Иако по ЗПП за застапување на странката пред суд полномошното кое е издадено на адвокат не мора да биде заверено од нотар, кога е во прашање застапување на странката пред нотар, а се работи за составување нотарски акт, ЗН е дециден и бара полномошникот на странката да приложи заверено полномошно во оригинал или заверен препис направен од нотарот кој го изготвува актот и за полномошникот кој е адвокат.

Погорекажаното за составување нотарски акт преку полномошник се однесува и за потврдување приватна исправа (солемнизација) преку полномошник (член 45 од ЗН).

Според ЗТД, застапникот, според закон, при уписот во трговскиот регистар трба да приложи потпис заверен кај нотар (член 65 став 2 од ЗТД). Застапникот законски може да даде полномошно на друго лице. Во тој случај, полномошното може да се даде во границите на овластувањата на застапникот што се запишани во трговскиот регистар. Полномошното се дава во согласност со одредбите на Законот за облигационите односи, освен ако со овој закон поинаку не е определено. Ограничувањата предвидени за застапникот според закон се однесуваат и на полномошникот (член 65 и 66 од ЗТД).

Странките во парничната постапка можат да преземаат дејствија лично или преку полномошници (член 80 став 1 од ЗПП). Според ЗПП, полномошното за застапување пред суд (парнично полномошно) странката го дава писмено или усно на записник, односно тонски запис во судот (член 88 став 1 од ЗПП). Странката која не е писмена или не е во состојба да се потпише на писменото полномошно, наместо потпис, става отпечаток од показалецот. Ако во ваков случај полномошно му се дава на лице кое не е адвокат, полномошното се заверува кај нотар (член 88 став 2 од ЗПП). Ако судот пред кој се презентира полномошното се посомнева во вистинитоста на писменото полномошно, тогаш тој може да бара истото да се завери (член 88 став 3 од ЗПП). Заверувањето на полномошното ќе се изврши согласно член 63 од ЗН. Полномошната кои ги даваат странките на адвокатите не мора да бидат заверени од нотар.

Законот за вонпарнична постапка¹⁰ во општите одредби има изрична одредба за преземањето дејствијата во постапката. Во член 3 став 4 од ЗВП е пропишано дека учесниците во постапката дејствијата ги преземаат лично, преку полномошник или законски застапник, согласно ЗПП. Иако во основа во вонпарничната постапка во поглед на застапувањето важат правилата на ЗПП, постојат некои специфични правила кои се однесуваат на вонпарничното постапување. Така во постапката за составување судски тестамент не е дозволено

¹⁰ Законот за вонпарнична постапка е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 9/2008. Во натамошниот текст ќе биде употребуван скратено ЗВП

застапување, затоа што тоа го налага природата на вонпарничната работа, а тоа важи и за составување нотарски акт за изјавата на последната волја, или поради тоа што законски е изрично пропишано дека учесникот мора лично да преземе определени дејствија во постапката (на пр., поднесување предлог за давање дозвола за склучување брак лично од страна на малолетното лице). **Полномошници во вонпарничната постапка можат да бидат лица кои можат да бидат полномошници според правилата на парничната постапка.**¹¹

Во постапката што се води пред нотар, учесникот, односно учесниците, ако ги има повеќе, можат да бидат застапувани според одредбите кои се применуваат за застапување во парничната постапка (член 133 став 2 од ЗВП).¹²

Така во постапката за расправање оставина наследничката изјава може да биде дадена и преку полномошник, но во тој случај полномошното мора да биде заверено. Полномошното мора да биде специјално, односно во него мора да биде јасно и недвосмислено наведено дека полномошникот може во име и за сметка на властодавецот како наследник да го прифати, односно да се откаже од наследството. Позитивна наследничка изјава и не мора да се даде преку полномошник затоа што таа и кога не е дадена, се претпоставува. Полномошното со кое се овластува адвокат да даде негативна наследничка изјава не треба да биде заверено од нотар (член 170 став 4 од ЗВП).¹³ Ова секако се однесува и за полномошното дадено на адвокат кога треба да даде позитивна наследничка изјава.

Во постапката за чување исправи согласно член 294 став 2 од ЗВП исправата може да му се врати и на полномошникот на подносителот, ако овој за тоа има специјално заверено полномошно.

Во постапката за делба на заеднички предмет или имот, кога нема спор за начинот и условите за делба, делбата се врши кај нотар во форма на нотарски акт. Ако некој од учесниците при делбата е застапуван преку полномошник, полномошното треба да биде заверено од нотар и да содржи покрај другите податоци, податоци и за предметот на делбата, местото каде се наоѓа, сопствениците и лицата кои на него имаат стварни права.

Законот за извршување¹⁴ нема изрична одредба за застапување, но имајќи ја предвид одредбата од член 10, став 1 од ЗИ, според која при спроведување на извршувањето сообразно се применуваат

¹¹ За ова повеќе види: А. Јаневски, Т. Зороска-Камиловска, Граѓанско процесно право, книга втора, Вонпарнично право, Скопје, 2010, стр. 43, 44, 134, 135 и 182.

¹² Поопширно види: А. Јаневски, Т. Зороска-Камиловска, цит. дело стр. 116, 117 и след.

¹³ Поопширно види: А. Јаневски, Т. Зороска-Камиловска, цит. дело стр. 134, 135 и след.

¹⁴ Законот за извршување е објавен во „Службен весник на Република Македонија бр. 35/2005, 50/2006, 129/2006, 8/2008, 83/2009, 50/2010, 83/2010, 88/2010 и 171/2010; пречистен текст во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2011. Во натамошниот текст ќе биде употребуван скратено ЗИ.

одредбите на ЗПП, ако со овој или со друг закон поинаку не е определено, полномошникот на должникот мора да ги исполнува условите кои се предвидени во ЗПП за полномошник на странката во парничната постапка и условите за уредно полномошно.¹⁵

Согласно член 10 став 1 од ЗИ, предлог за донесување решение за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа доверителот може да поднесе до нотарот и преку полномошник. Полномошникот мора да ги исполнува условите кои се предвидени во ЗПП, а полномошното треба да биде заверено од нотар, освен полномошното кое е издадено на адвокат.

4. ОБЕМ НА ОВЛАСТУВАЊАТА

Согласно ЗОО (чл. 83 ст. 1), полномошникот може да ги презема само оние правни работи за чие преземање е овластен. Со оглед на обемот на овластувањата, полномошното може да биде општо и посебно. Општото полномошно уште се нарекува и генерално, а посебното се нарекува специјално. Во теоријата постојат автори кои разликуваат и трет вид на т.н. ограничено полномошно.¹⁶

Обемот на полномошното секогаш го определува властодавецот. Ова е така дури и тогаш кога на полномошникот му е дадено општо полномошно. Со тоа полномошно тој може да ги презема само правните работи кои влегуваат во редовното работење на властодавецот. Полномошното е општо тогаш кога врз основа на него полномошникот може да ги презема во име и за сметка на властодавецот сите правни работи што спаѓаат во редовно работење на властодавецот (чл. 83 ст. 2 од ЗОО). **Работите кои не спаѓаат во редовно работење на властодавецот, полномошникот може да ги преземе само ако е посебно овластен за преземање на таа работа, односно на видот на работите меѓу кои спаѓа таа работа (чл. 83 ст. 3 од ЗОО).** Со оглед на фактот што ЗОО не ги определил, ниту можел да ги определи работите кои спаѓаат во редовно работење на властодавецот, ЗОО содржи одредба (чл. 83 ст. 4) во која ги определува работите што полномошникот не може да ги презема во име и за сметка на властодавецот во областа на облигационите односи врз основа на општо полномошно. **Така полномошникот не може без посебно овластување да преземе менична обврска, да склучи договор за гаранција, за порамнување, за избран суд, како ни да се откаже од некое право без надомест. За овие работи на полномошникот му е потребно посебно овластување, односно полномошно кое мора да е заверено, освен за полномошник**

¹⁵ Во постапката за испразнување и предавање недвижности во член 219 став 1 од ЗИ е предвидено подвижните предмети што треба да се отстранат му се предаваат на должникот, а ако тој не е присутен, на полнолетен член на неговото домаќинство или на негов полномошник.

¹⁶ Така: проф. д-р Д. П. Георгиев, Облигациско право, Култура 1985, стр. 137.

кој е адвокат. Ако за погоренаведените работи се составува нотарски акт, тогаш треба и полномошното на адвокатот да биде заверено. ЗОО содржи и други одредби во кои изрично е предвидено дека на полномошникот му е потребно посебно овластување, како во, на пример, чл. 849 и 871 од ЗОО.¹⁷

Вакви одредби содржат и други закони. Така, ЗПП во чл. 87 предвидува: „Ако странката во полномошното не ги определила поблиску овластувањата на полномошникот, полномошникот кој не е адвокат врз основа на ваквото полномошно може да ги врши сите дејствија во постапката, но секогаш му е потребно изрично овластување за повлекување тужба, за признавање или за одрекување од тужбено барање, за склучување порамнување, за одрекување или откажување од правен лек и за пренесување на полномошното врз друго лице, како и за поднесување вонредни правни лекови“. Кога станува збор за општо полномошно, општоста треба да се разбере во релативна смисла. Овластувањата конкретно гледано може да се однесуваат на еден поширок или потесен круг на работи од редовното работење на властодавецот. Општото полномошно не може да ги опфати и работите кои се однесуваат на отуѓување - располагање со дел или со целиот имот на властодавецот. За тоа е потребно посебно овластување (специјално полномошно).

Посебно или специјално полномошно постои тогаш кога врз основа на него полномошникот може да ги презема во име и за сметка на властодавачот само оние работи кои се определени во полномошното. Некои од тие работи можат да бидат определени со закон (тоа се работи кои не можат да се преземат врз основа на генерално полномошно), а некои може да ги определи самиот властодавец. Посебното полномошно може да постои и само за преземање едно дејствие, на пр. полномошно за примање писмено.

За ограничено полномошно се зборува тогаш кога во него е предвидено некое ограничување кое се однесува на лицето со кое договорот може да биде склучен или на предметот на договорот што треба да биде склучен, на времето за кое е издадено полномошното, како и на секоја друга околност која претставува какво било ограничување на полномошникот при застапувањето на властодавецот. Ограничување може да содржи како општото, така и посебното полномошно. И во двата случаи полномошникот може да презема дејствија, само во границите на овластувањата што произлегуваат од полномошното.

Пречекорувањето на овластувањето предизвикува правни последици за кои одговараат како полномошникот, така и властодавецот,

¹⁷ Според чл. 849 од ЗОО, „застапникот не може да бара ни да прими исполнување на побарувања на својот налогодател, ако за тоа не е посебно овластен“. Слична е и одредбата содржана во чл. 871 од ЗОО според која „налогот за посредување не содржи овластување за посредникот да прими за налогодателот исполнување на обврската од договорот склучен со негово посредување. За тоа е потребно посебно писмено полномошно“.

спрема другата страна ако таа претрпела штета, ако таа не знаела ниту можела да знае за пречекорувањето на овластувањето.

Обемот на полномошното може да се менува во смисла што овластувањата можат да се зголемат или намалат.

5. ПРЕНЕСУВАЊЕ НА ПОЛНОМОШНОТО

300 во одредбите со кои е уредено застапувањето изрично предвидува дека застапникот не може да ги пренесе своите овластувања врз друг, освен кога му е дозволено со закон или со договор (член 78 став 1 од 300). Ова е така затоа што властодавецот при изборот кому ќе му даде полномошно внимава на личните квалитети на полномошникот и неговите стручни способности. Поретки се случаите кога властодавецот во овластувањето предвидува можност на пренесување на полномошното на друг. **И ЗПП во чл. 87 предвидува можност да се пренесе полномошното врз друго лице, но полномошникот кој не е адвокат мора да има изрично овластување за тоа.** Адвокатот може да го заменува адвокатски стручен соработник со положен правосуден испит, кој е вработен кај него, и тоа само пред суд од прв степен, за спорови чија вредност не надминува 1.000.000,00 денари (член 86 став 3 од ЗПП).

Покрај погоренаведените правила за пренесување на полномошното на друг, постои уште еден исклучок. Тоа е случајот кога застапникот е спречен лично да ја врши работата, а интересите на застапуваниот бараат неодложно преземање на правната работа (член 78 став 2 од 300).

6. ОТПОВИКУВАЊЕ И СТЕСНУВАЊЕ НА ПОЛНОМОШНОТО

Отповикувањето и стеснувањето на полномошното се начини на престанок на полномошното. Властодавецот може по своја волја слободно да го стесни или да го отповика полномошното, дури и тогаш кога од тоа право со договорот се откажал (член 84 став 1 од 300). Без оглед на тоа каква е содржината и дали уште постои основниот однос на кој почива полномошното, тоа може во секое време да се стесни или отповика. Стеснувањето на полномошното е еднострано правно дело со кое властодавецот го намалува обемот на овластувањето дадено на полномошникот, а отповикувањето е исто така еднострано правно дело со кое властодавецот целосно го повлекува овластувањето.

Отповикувањето и стеснувањето на секое полномошно може да се направат со изјава без посебна форма (член 84 став 2 од 300). Ако со отповикувањето или стеснувањето на полномошното е повреден договор за налог или договор за дело, или некој друг договор, полномошникот има право на надомест на штетата настаната со тоа (член 84 став 3 од 300). За

разлика од ова, ЗПП во член 90 став 2 предвидува отповикувањето, односно откажувањето на полномошното да мора да му се соопшти на судот пред кој се води постапката во писмена форма или усно на записник.

7. ДЕЈСТВО НА ПРЕСТАНОКОТ И СТЕСНУВАЊЕТО НА ОБЕМОТ НА ПОЛНОМОШНОТО СПРЕМА ТРЕТИ ЛИЦА

Откако полномошното поради откажување престанало или откако бил стеснет обемот, а полномошникот склучил договор со трето лице или изршил некоја друга правна работа, а третото лице за тоа не знаело ниту морало да знае, во тој случај стеснувањето, односно отповикувањето на полномошното немаат правно дејство спрема третото лице, затоа што тоа било совесно, па согласно со начелото за сигурност на правниот промет и за заштита на совесните учесници на тој промет, тоа лице треба да биде заштитено (член 85 став 1 од ЗОО). Во ваков случај властодавецот има право да бара од полномошникот надомест на штета што би ја претрпел поради тоа, освен ако полномошникот не знаел ниту морал да знае за отповикувањето, односно за стеснувањето на полномошното (член 85 став 2 од ЗОО). Ова важи и во другите случаи на престанување на полномошното.

8. ДРУГИ СЛУЧАИ НА ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ПОЛНОМОШНОТО

Во ЗОО во член 86 предвидени се уште некои случаи на престанок на полномошното, и тоа: 1) поради престанок на правното лице како полномошник ако со законот не е определено поинаку; 2) со смртта на физичкото лице - како полномошник; 3) со престанок на правното лице како властодавец; или 4) со смрт на физичкото лице како властодавец.

Имајќи го предвид фактот дека полномошното претставува личен облигационен однос помеѓу полномошникот и властодавецот, односно однос кој се заснова на посебна доверба помеѓу властодавецот и полномошникот, разбирливо е тоа да престане со смртта на физичкото лице како полномошник. Иако во ЗОО ништо не е кажано, полномошното престанува и со прогласување на исчезнато лице за умрено. Полномошното престанува и со престанок на правното лице како полномошник, и тоа со отворање стечај (присилна ликвидација) или со редовна ликвидација. Во случаите на спојување или припојување на правните лица, полномошното не престанува, туку преминува на новото правно лице со кое досегашното е припоено или споено.

Исто така, полномошното престанува со престанок на правното лице кое го дало полномошното - кое се јавува како властодавец, како и со смрт, односно прогласување на физичкото лице за умрено во случаите кога тоа било властодавец. Од погореисложеното правило во ЗОО пред-

видени се исклучоци кога одредено полномошно не престанува со престанок на правното лице, односно со смрт на физичкото лице - кога се властодавци. Тоа е случајот кога започнатата правна работа не може да се прекине без штета за правните следбеници (на пример продолжување на полномошното по смртта на властодавецот со цел да се заштитат интересите на наследниците) и ако полномошното важи и во случај на смрт на властодавачот, било по негова волја било со оглед на природата на работата (член 86 став 3 од ЗОО).

Во ЗОО не е уредено прашањето за престанок на полномошното со отказ од страна на полномошникот. Иако ЗОО нема изрична одредба за тоа, во други закони има изрични одредби за отказот. Така во ЗПП во член 90 став 1 изрично е предвидено дека парничното полномошно странката може да го отповика во секое време, а полномошникот може во секое време да го откаже. Ако откажувањето е во невреме, полномошникот е должен уште еден месец да ги врши дејствијата за лицето кое му го издало полномошното, ако е потребно од него да отстрани некаква штета, што во тоа време би можела да настане.

Полномошното престанува и со истекот на рокот за кој било дадено. Исто така тоа престанува и со настапување раскинлив услов, како и со завршување на работата или работите за кои било дадено. Полномошното престанува и со престанокот на основниот однос со кој било засновано. Полномошното може да престане и со губењето на деловната способност на физичкото лице - полномошник, како и со губењето на деловната способност на властодавецот.

9. ПОСЕБНИ ВИДОВИ ПОЛНОМОШНО (ОПШТ ОСВРТ)

Како посебни видови полномошно се јавуваат: **а) полномошно на трговски полномошник; б) полномошно на трговски патник; в) трговско полномошно – прокура; и г) парнично полномошно.**

а) Полномошно на трговски полномошник - застапник по полномошно

ЗТД во членовите 79 и 80 предвидува посебен вид - полномошно на трговски полномошник.¹⁸ Полномошното на трговскиот полномошник

¹⁸ Овој вид полномошно е уреден и во ЗОО во член 87 под наслов „Деловно полномошно“ скоро на идентичен начин како и во ЗТД, со таа разлика што одредбите од член 87 од ЗОО со кои е уредено деловното полномошно се применуваат сообразно и врз деловното полномошно на имател на дуќан (член 88 од ЗОО). Посебна особеност на полномошното на имателот на дуќан е таа што тоа не престанува со смртта на имателот на дуќанот, ниту со одземањето на неговата деловна способност. Овие два исклучоци се предвидени во интерес на наследниците на имателот на дуќанот. Согласно погоренаведените отстапувања, деловниот полномошник има обврска да ја врши својата работа сè додека наследниците на имателот на дуќанот или неговиот законски застапник (кога му е одземена деловната способност на имателот на дуќанот) не му го отповикаат полномошното. Бидејќи ЗТД во делот во кој е уредено полномошното на трговскиот полномошник (деловното полномошно) е *lex speciFalis* во однос на ЗОО, сметаме дека треба да се применуваат одредбите од ЗТД.

е посебен вид полномошно со оглед на тоа кој може да биде властодавец, а кој полномошник, како и со оглед на обемот на овластувањата кои ги има полномошникот.

Кај овој вид на полномошно властодавец може да бидат застапниците на друштвото (застапници по закон), а трговски полномошник може да биде вработено лице во друштвото или друго лице кое за награда застапниците по закон го овластиле.

Трговскиот полномошник е овластен да ги склучува сите договори и да ги презема сите правни работи кои се вообичаени во прометот при водењето на претпријатието или на негов дел и тоа во рамките на даденото полномошно (член 80 став 1 од ЗТД). Погоренаведените овластувања претставуваат општо полномошно. **За отуѓување и оптоварување недвижности, за менично и чековно задолжување, за земање на заем за него, за преземање обврски од гаранција, за договарање надлежност на избран суд, за да се спогоди или да води спор, на трговскиот полномошник му е потребно посебно овластување од давателот на полномошното (член 80 став 2 од ЗТД).**

Ограничувањата на даденото полномошно, освен за оние работи за кои се бара посебно овластување, немаат правно дејство спрема трети лица кои за нив ниту знаеле ниту морале да знаат.

Полномошникот, кон својот потпис, назначува дека е полномошник и не смее да додава ништо, што би го означило како прокурист.

Кај овој вид на полномошно значајно е тоа што овластувањето се дава во писмена форма и се бара заверка на потписот од нотар или се дава во електронска форма потпишано со електронски потпис согласно со Системот за е-регистрација. (член 79 став 2 од ЗТД).

б) Полномошно на трговски патник

Полномошното на трговски патник е посебен вид полномошно со оглед на тоа кој може да биде властодавец, а кој полномошник, како и со оглед на овластувањата кои произлегуваат од полномошното. Овој вид полномошно е уреден со ЗТД (член 81).

Властодавец на полномошно на трговски патник може да биде трговско друштво, односно трговец-поединец, а полномошник може да биде лице кое е вработено кај него или друго лице.

Содржината на полномошното на трговскиот патник е определена во член 81 од ЗТД. Според тој член, трговскиот патник е овластен во име и за сметка на давателот на полномошното да склучува договори за продажба на неговата стока, да ја испорачува таа стока, да продава на кредит ако има посебно овластување за тоа, да ги прима изјавите на купувачите во врска со стоката што е предмет на тие договори, да

дава изјави и да презема други дејствија заради зачувување на правата на давачот на полномошното што прозлегуваат од договорот што го склучил од негово име и за негова сметка. Одредби за овластувањата на трговскиот патник содржи и ЗОО (член 89), но тие се нешто поограничени. Имајќи го предвид фактот дека ЗТД е *lex specialis* во однос на ЗОО, во делот за полномошното на трговски патник сметаме дека и во овој случај ќе се применуваат одредбите од ЗТД. Во прилог на ваквиот став е и одредбата содржана во член 81 став 4 од ЗТД, според која ограничувањето утврдено со член 65 став 4 од овој закон се однесува и на трговскиот патник.

Ограничувањето на овластувањата на трговскиот патник немаат правно дејство спрема трети лица кои за нив не знаеле ниту морале да знаат. Согласно одредбите од ЗТД, трговскиот патник не може да продава стока што се плаќа, на почек или на рати.

Посебно значајно за овој вид полномошно е тоа што законот предвидел писмена форма на полномошното.

в) Трговско полномошно - прокура

Посебен и секако најзначаен вид полномошно предвидено во ЗТД е прокурата. **Прокурата е трговско полномошно чија содржина и обем се определени со ЗТД (членовите 68 до 78).** Овој вид полномошно може да го даде само правното и физичкото лице кое според ЗТД се смета дека е трговец. Прокурата се дава на начин определен со изјавата за основање на трговското друштво од едно лице, со договорот за друштвото, односно со статутот. Прокурата се дава во писмена форма.

Прокурист може да биде секое деловно способно лице, без разлика на должноста и работите што ги врши, освен ако со изјавата за основање на друштвото од едно лице, со договорот за друштвото, односно со статутот поинаку не е определено. Прокура не може да му се даде на правно лице. Односите помеѓу прокуриститот и друштвото, а посебно наградувањето, се уредуваат со договор (член 69 од ЗТД). Прокурата може да биде поединечна и групна. Поединечна е кога е дадена на едно лице, а групна кога е дадена на две или повеќе лица.

Обемот на овластувањата е уреден во член 71 од ЗТД. Прокуриститот може да ги склучува сите договори и да ги врши сите други правни работи во име и за сметка на трговското друштво во рамките на предметот на работењето на друштвото, да управува со претпријатието на давачот на прокурата и да го застапува друштвото во постапките пред управните и другите државни органи, организациите и установите со јавни овластувања и судовите. **Прокуриститот не може да го отуѓува и оптоварува недвижниот имот и не може да дава изјави и да склучува**

правни работи, односно да презема дејствија со коишто би започнала стечајна или друга постапка која може да доведе до престанок на друштвото. Прокуристорот не може да дава полномошно за склучување договори на друго лице. Ограничувањето на прокурата кое не е предвидено со овој закон нема правно дејство спрема трети лица, без оглед дали третото лице за него знаело или морало да знае. Ограничувањето на прокурата на работењето на една или повеќе подружници има правно дејство само ако е запишано во трговскиот регистар.

Посебно значајна одредба е одредбата содржана во член 73 од ЗТД, според која се забранува склучување договор со самиот себе и таквиот договор е ништовен, доколку прокуристорот за тоа изрично не бил овластен.

Од одредбите кои се однесуваат на прокурата значајно е да се спомене и член 75 од ЗТД според кој прокурата не може да се пренесува на друго лице, дури и тогаш кога во овластувањето има изјава од друштвото со која прокуристорот се овластува да пренесе прокура. Таквата одредба нема правно дејство.

Прокурата може да се отповика во секое време, без оглед на правниот однос врз основа на кој е дадена. Ништовни се одредбите од договорот со кои друштвото се откажува од правото да ја отповика прокурата, како и кога отповикот се врзува со рок или друг услов.

Кај прокурата на трговец поединец битно е тоа што тој неа ја дава лично и овластувањето дадено со прокура не може да се пренесува на друго лице. Исто така, битно е и тоа што во случај на смрт на давателот на прокурата, како и при одземање и при ограничување на неговата деловна способност, прокурата не престанува. Давањето и отповикот на поединечна и заедничка прокура и сите ограничувања на прокурата друштвото, односно трговецот поединец, ги запишува во трговскиот регистар. Во трговскиот регистар се запишуваат и името и презимето на прокуристорот и неговиот ЕМБГ. **Кон пријавата за упис се приложува и одлуката за давање на прокурата, односно одлуката со којашто се ограничува, односно отповикува таа и доказ за заверен потпис (кој го содржи полното име и презиме на прокуристорот) кај нотар.**

г) Парнично полномошно

Посебен вид н полномошно претставува парничното полномошно. Овој вид овластување е уреден со одредбите на ЗПП (членовите 80-92). Парнично способните странки во постапката можат да преземаат парнични дејствија сами или преку полномошник. Полномошникот е лице кое во име на странката и за нејзина сметка во границите на добиеното овластување презема процесни дејствија со правно дејство како да ги презела самата странка.

Полномошник на странката може да биде: а) адвокат; б) лице дипломиран правник кое со странката е во рабoен однос; и в) роднина по крв во права линија, брат, сестра или брачен другар, доколку е потполно деловно способен (член 81 став 1 од ЗПП).

Ако како полномошник се јавува лице спротивно на одредбите од член 81 став 1 од ЗПП, судот ќе донесе решение со кое на тоа лице нема да му дозволи натамошно застапување и за тоа ќе ја извести странката (член 81 став 2 од ЗПП). Против решението на судот со кое му се оневозможува натамошно застапување на полномошникот не е дозволена посебна жалба (член 81 став 3 од ЗПП).

Во извесни случаи за застапување ЗПП изрично бара посебни стручни квалификации. Така, според чл. 82 од ЗПП, **ако вредноста на предметот на спорот надминува 1.000.000 денари, полномошник на правното лице може да биде лице кое е дипломиран правник со положен правосуден испит и кое е во работен однос со правното лице. Во постапката во спорови од работни односи, во својство на полномошник на работникот, кој е странка во постапката, може да се јави лице -дипломиран правник кое е во работен однос во синдикатот чиј член е работникот, или во сојузот на синдикатите во кој е здружен синдикатот чиј член е работникот (член 406 од ЗПП).** И тука, ако вредноста на предметот на спорот надминува 1.000.000 денари, потребно е полномошникот дипломиран правник да има положено правосуден испит.

Странката го издава полномошното писмено или усно на записник, односно тонски запис во судот. Странката која не е писмена или не е во состојба да се потпише на писменото полномошно наместо потпис, ќе стави отпечаток од показалецот. **Ако полномошното се издава на лице кое не е адвокат, полномошното се заверува кај нотар.**

Полномошникот е должен да се легитимира при преземањето на првото парнично дејствие. Spreма судот и спротивната страна полномошното дејствува од моментот кога им е соопштено, односно доставено. **Ако судот се посомнева во вистинитоста на писменото полномошно, може да определи да му се поднесе заверено полномошно.** Полномошникот може да ги врши овластувањата од полномошното од моментот кога го примил полномошното.

Дејствијата кои ги презема полномошникот имаат правно дејство како да ги презела самата странка, ако се во границите на полномошното. Кога странката има полномошник, комуникацијата на судот со странката се одвива преку полномошникот. Полномошникот не ѝ одговара на странката за неуспехот во парницата, но тој може да одговара за причинета штета, доколку таква причинил.

Обемот на полномошното по ЗПП го определува самата странка. Странката може да го овласти полномошникот да презема само опре-

делени дејствија или да ги презема сите дејствија во постапката. Всушност, содржината на овластувањата на полномошникот ги утврдува законот, а странката властодавец во законските рамки го определува обемот на конкретното полномошно. **Во зависност од содржината на овластувањата кои произлегуваат од полномошното, како и од својството на полномошникот, може да се разликуваат три вида полномошна: 1) полномошно за определено парнично дејствие; 2) парнично полномошно издадено на адвокат и на лице кое не е адвокат; и 3) генерално полномошно.**

Полномошното издадено за определено парнично дејствие го овластува полномошникот да го преземе само тоа дејствие што е наведено во полномошното. Посебен облик на овој вид полномошно е полномошното за примање писмена. **Овластувањето за преземање на сите дејствија во постапката се нарекува парнично полномошно. Обемот на овластувањата кај овој вид полномошно зависи од тоа дали странката е адвокат или не. Ако странката не му го определи обемот на полномошното кога полномошник е адвокат, тогаш тој може да ги презема сите дејствија во постапката коишто може да ги презема и самата странка. За поднесување предлог за повторување на постапката, на адвокатот му е потребно посебно полномошно, ако од правосилноста на одлуката поминале повеќе од шест месеци.**

Парничното полномошно дадено на лице кое не е адвокат не ги опфаќа дејствијата со кои може да се располага со предметот на спорот (повлекување тужба, признавање или одрекување од тужбено барање, склучување на порамнување), одрекување или откажување од правен лек и пренесување полномошно врз друго лице, како и поднесување вонредни правни лекови. Доколку сака и овие дејствија да ги преземе полномошникот, потребно е тие изрично да се наведени во полномошното.

Генералното полномошно не го уредува ЗПП. Тоа е полномошно за застапување во сите парници кои се водат или би можеле да се водат во корист или против одредена странка. Ова полномошно се уредува со Судскиот деловник.

За застапување во определени парници со посебен законски пропис се бара специјално полномошно. Така, на пр., ако брачниот спор се ведува преку полномошник, во полномошното треба да бидат назначени видот на тужбата и причините поради кои тужбата може да се поднесе (член 231 од Законот за семејството).¹⁹

Овластувањето во полномошното странката може да го ограничи и да го прошири. Полномошникот кој не е адвокат може да го пренесе

¹⁹ Законот за семејството е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/1992, 9/1996, 38/2004, 33/2006, 84/2008, 67/2010 и 156/2010.

овластувањето за застапување на друго лице, само ако тоа изрично е предвидено во полномошното.

Полномошникот-адвокат има право овластувањата што му ги дала странката да ги пренесе врз друг адвокат или да овласти друг адвокат за преземање само одделни процесни дејствија во постапката. Адвокатот може да го заменува и адвокатски стручен соработник со положен правосуден испит, кој има засновано работен однос кај него, и тоа само пред суд од прв степен, во спорови чија вредност не надминува 1.000.000 денари, со согласност на странката.

Полномошното престанува со завршувањето на парницата. Ако било дадено само за едно парнично дејствие, тоа престанува со преземањето на тоа дејствие. Полномошното престанува и со смрт, односно губење на деловната способност на полномошникот. Смртта на странката не доведува секогаш до престанок на полномошното. Имено, ако странката издала полномошно во парница со непреносливи права, тогаш престанува и полномошното затоа што престанува и парницата. Ако полномошник е адвокат во постапка со преносливи права, тогаш не престанува полномошното. Полномошното престанува и со смрт на законскиот застапник или со губење на неговата деловна способност. Со престанок на правното лице престанува и полномошното. Исто така, и со стечај и со присилна ликвидација престанува полномошното. Полномошното престанува и со престанок на правото на вршење на адвокатската дејност.

Посебни случаи на престанок на полномошното се отповикувањето и отказот. Кај отказот значајно е да се напомене дека полномошникот кој го откажал полномошното е должен уште еден месец да презема дејствија за странката, и тоа само во оние случаи кога е потребно да се спречи настанување штета која во тој период за странката би можела да настане. Што се однесува до отповикувањето, властодавецот, по правило, може во секое време да го отповика полномошното.

ИЗЗЕМАЊЕ НА НОТАР

проф. д-р Арсен Јаневски
Правен факултет „Јустинијан Први“
Скопје

ПОИМ И ЗНАЧЕЊЕ

Според член 2 од Законот за нотаријатот¹, **нотаријатот е самостојна и независна служба** во која се вршат работи од видот на јавни овластувања врз основа на закон по барање на граѓаните, државните органи, правните лица и други заинтересирани институции. Според член 3 од ЗН, **нотарот нотарските работи ги врши слободно, независно, самостојно, стручно и непристрасно** врз основа на Уставот, закон, ратификувани меѓународни договори и други прописи и општи акти засновани врз закон.

Основен предуслов за објективно и законито вршење на нотарските работи е нотарот да биде непристрасен. Објективноста може да биде доведена во прашање со разни недопуштени влијанија и притисоци на кои може да биде изложен нотарот однадвор, но и заради постоење одредени својства на самиот нотар, кој инаку е способен да ги врши нотарските работи. **Независноста и објективноста на нотарот во вршењето на нотарските работи, во кои тој материјално или поради други причини е заинтересиран, може да биде толкава што може да ја доведе под сомнение законитоста во неговото работење.** Во таков случај, во јавен интерес и во интерес на законитото работење тој нотар треба да биде отстранет од вршењето на нотарската работа во конкретниот случај. Ова законодавецот во нашиот правен систем го постигнува преку институтот изземање на нотарот.

Правилата за изземање на нотарот се од когентна природа. Со оглед на интензитетот на односот и својствата кои го поврзуваат нотарот со конкретната работа во која тој постапува, вообичаено е класифицирањето на можните причини на пристрасност во две групи. Во првата група спаѓаат оние причини (својства) кои според општите мерила се толку значајни, што само со нивното постоење во конкретниот случај го оправдуваат сомневањето во непристрасноста на нотарот и нема потреба тоа да се испитува. Во тој случај станува збор за исклучување на нотарот. Во втората група спаѓаат оние причини, т.е. околности чие постоење,

¹ Законот за нотаријатот е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/2007, 86/2008, 139/2009 и 135/2011. Во натамошниот текст ќе биде употребуван скратено ЗН.

само по себе, не ја доведува во прашање непристрасноста на нотарот, но во конкретниот случај, во склоп на други околности, може да ја доведе во сомневање објективноста на нотарот во вршењето на неговите работи. Во ваков случај станува збор за изземање на нотарот. Ваквото разликување во теоријата на процесното право е општо прифатено.

Исклучувањето и изземањето на нотарот постојат заради остварување определени правно-политички и правно-технички цели. Тие треба да обезбедат законитост, објективност, независност и непристрасност во работењето на нотарот, како и исправност и незаинтересираност во конкретни случаи кога постои сомневање во моралната или материјалната заинтересираност на нотарот. **Со исклучувањето или изземањето на нотарот, треба да се сочува угледот на нотаријатот во државата и да се сочува довербата на граѓаните во нотарите и во нотаријатот.**

И покрај неспорниот факт дека исклучувањето и изземањето на нотарот се два различни институти, ЗН, Законот за парничната постапка,² Законот за вонпарничната постапка³ и Законот за извршување⁴ во кои е регулирано изземањето, за нивното означување користат ист технички термин - изземање, иако од самите закони се гледа дека се работи за два различни институти, за кои се предвидени две различни групи на причини, со различни последици и различна постапка.

Причините кои создаваат сомневање нотарот да мора да биде исклучен (иако ЗН во член 29 употребува термин изземање на нотар), без да се докажува функционалната врска помеѓу одреденото својство или однос и непристрасноста на нотарот, се нарекуваат апсолутни причини за изземање, односно причини за исклучување. **Апсолутните причини според кои доаѓа до исклучување на нотарот во вршењето на нотарските работи во конкретен предмет, таксативно се наброени во законот.** Овие причини во теоријата се групираат на: 1) причини кои нотарот го доведуваат во правна или економска поврзаност со конкретниот предмет во кој нотарот постапува, или со странките во тој предмет; и 2) причини кои го доведуваат нотарот во одредена морална врска со странките.

ИЗЗЕМАЊЕ НА НОТАРОТ СПОРЕД ЗАКОНОТ ЗА НОТАРИЈАТОТ

Иако нотаријатот во Република Македонија беше воведен со Законот за вршење на нотарските работи во 1996 односно 1998 година,⁵ во него немаше одредби за изземање на нотарот. **Прашањето за изземањето**

² Законот за парничната постапка е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2005, 110/2008, 83/2009, 116/2010 и 124/2015. Во натамошниот текст ќе биде употребуван скратено ЗПП.

³ Законот за вонпарничната постапка е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 9/2008. Во натамошниот текст ќе биде користен скратено ЗВП.

⁴ Законот за извршување е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 35/2005, 50/2006, 129/2006, 8/2008, 83/2009, 50/2010, 83/2010, 88/2010 и 171/2010. Пречистен текст е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2011. Во натамошниот текст ќе се користи скратено ЗИ.

⁵ Законот за вршење на нотарските работи е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/1996, 25/1998, 6/2002 и 66/2006. Во натамошниот текст ќе биде користен скратено ЗВНР.

на нотарот за прв пат се уреди со ЗН. Во ЗН изземањето на нотарот е уредено во член 29 од ЗН. За разлика од ЗН, во ЗПП за изземање на пример на на судија, судија поротник, записничар, вештак, преведувач и толкувач, многу подетално е уредено тоа (член 64-69 од ЗПП).

Имајќи предвид дека нотарот има изворни надлежности според ЗН и според други закони, но и надлежности кои му се доверени со други закони, во поглед на причините за изземање на нотарот важат два различни режими за изземањето на нотарот. За изземање на нотарот кога тој постапува во постапки кои се негова изворна надлежност се применуваат одредбите од ЗН (член 29 од ЗН), а за надлежностите на нотарот како повереник на судот или на друг орган, на соодветен начин се применуваат правилата со кои се уредува постапката во која му е доверено вршењето определени работи, особено правилата за изземање, за достава, барање правна помош, податоци и друго (член 135 став 1 од ЗН)⁶. Во натамошните излагања прво ќе стане збор за изземањето на нотарот според ЗН, а потоа за изземањето на нотарот според законите според кои нотарот постапува како повереник на судот.

Според член 29 став 1 од ЗН, „нотарот ќе се изземе по сопствено барање или по барање на странките, доколку при изготвување нотарски акт или солемнизација на приватна исправа, тој самиот е странка, негов брачен другар, неговите родители или деца“. Од погорецитираната одредба причина за исклучување (Законот употребува термин изземање) е таа што самиот нотар во изготвувањето на нотарскиот акт или солемнизација на приватната исправа е странка, или е негов брачен другар, или се неговите родители или деца, што е доволна причина која укажува дека нотарот е директно, т.е. непосредно заинтересиран кога самиот е странка, што е спротивно на општоприфатеното правило дека не може да биде и нотар и странка во сопствениот предмет, а индиректно, т.е. посредно заинтересиран поради тоа што во својство на странка се јавува брачен другар, неговите родители или деца, поради што не може да се очекува дека ќе биде објективен и непристрасен.

Се поставува прашањето дали со вака редакцираната одредба за изземање на нотарот се опфатени сите случаи во кои нотарот би требало да биде изземен (исклучен) по сила на законот. Не е спорно дека причините кои ги предвидува членот 29 став 1 од ЗН не ги опфаќаат сите случаи во кои нотарот би требало да биде изземен. Така, ако нотарот е полномошник или законски застапник на странката, ако со странката е во однос на соовластеник, сообврзник или регресен обврзник, како и кога е во прашање вонбрачен другар, ако странката

⁶ Членот 135 став 1 од ЗН гласи: „На нотарот како повереник на судот или на друг орган на соодветен начин се применуваат правилата со кои се уредува постапката во која му е доверено вршењето определени работи, особено правилата за изземање, за достава, за барање правна помош, заподатоци и друго“.

или законскиот застапник или полномошникот на странката му е роднина по крв во права линија до кој и да е степен, а во странична линија до четврти степен, или ако е старател, посвоител, посвоеник, хранител или храненик на странката, на нејзин законски застапник или полномошник, тешко ќе може да се брани ставот дека нотарот е непристрасен и објективен. Покрај овие причини, сметаме дека во ЗН треба да се вгради и одредба според која, ако постојат други околности што ја доведуваат до сомневање неговата непристрасност, да може нотарот или странките да бараат негово изземање. Според нас, би требало погоренаведените причини да се вградат во ЗН со цел да се избегнат сите сомнежи за објективноста и непристрасноста на нотарот во неговото работење. Погоренаведените причини за изземање се предвидени во сите процесни закони во кои е уреден институтот изземање, и тоа како причини од апсолутна природа кои доведуваат до исклучување на судијата. Судијата кога ќе дознае за некоја од наведените причини самиот е должен да ја прекине работата врз тој предмет и да го извести претседателот на судот да му определи замена. По сила на законот *ex lege*, тој е „неподобен“ да постапува по тој предмет (*iudex inhabilis*).

Погоренаведените причини се предвидени како причини за изземање на нотарот и во Законот за јавно бележничество на Република Србија⁷, Законот за нотарите на Република Црна Гора⁸ и Законот за јавно билежничество на Република Хрватска.⁹

Од одредбата содржана во членот 29 став 1 од ЗН јасно се гледа дека до изземање на нотар може да дојде во постапката за изготвување нотарски акт или солемнизација. Сметаме дека одредбите за изземање на нотар треба да се однесуваат и кога нотарот составува нотарски записници и нотарски потврди. Според дикцијата на одредбата (член 29 став 1 од ЗН), до изземање на нотарот ќе дојде по негово барање или по барање на странките од причините кои се наведени во овој член. Сметаме дека редакцијата на оваа одредба не е добра. Имено, нотарот за причините кои се наведени во ставот 1 од членот 29 нема потреба да поднесува барање за негово изземање, тој по сила на законот е изземен, поточно тој по сила на законот е исклучен, затоа што причините се од апсолутна природа и тие доведуваат *ex lege* до негово исклучување. Тој треба само да констатира дека не може да постапува во конкретниот предмет (односно во конкретната постапка за составување на нотарскиот акт или солемнизација). Нотарот по службена должност мора да внимава дали постојат причини за

⁷ Закон о јавном бележничеству на Република Србија е објавен во „Службен гласник на РС“ бр. 31/2011 и 85/2012. Види член 54 од ЗБ на Р. Србија.

⁸ Закон о нотарима на Република Црна Гора е објавен во „Службен лист на РЦГ“ бр. 68/2005. Види член 28 од ЗНЦГ.

⁹ Закон о јавном билежничеству на Република Хрватска е објавен во „Народне новине“ бр. 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09. Види член 36 став 1 од ЗБРХ, спорд кој за изземањето на нотарот на соодветен начин се применуваат правилата за изземање на судија во вонпарничната постапка.

негово изземање (исклучување), но и странките можат истите да му ги предпочат во текот на целата постапка. При постоење причини за исклучување на нотарот, во прашање се императивни законски одредби кои немаат влијание на диспозисијата на странките (па дури и ако странките сакаат тој нотар да им го изготви нотарскиот акт или да им ја солемнизира приватната исправа). Ако постојат причини за исклучување на нотарот, нотарот не смее да презема ни едно дејствие во постапката, дури ни оние дејствија за кои постои опасност од одлагање. Во случај на сомневање на странката, дали постојат причини за изземање, нотарот е должен да го прекине вршењето на службеното дејствие.

Поради причините кои се наведени во членот 29 став 1, ако нотарот самиот не се изземе, барање за изземање може да поднесат странките. ЗН не ја уредува постапката за изземање на нотар. За изземањето одлучува Управниот одбор на Комората (член 29 став 3 од ЗН). Во случај на изземање нотар на подрачјето на судот на кое има само еден нотар, Управниот одбор на Комората определува нотар од соседното подрачје кој ќе го преземе дејствието што требало да го преземе нотарот кој е изземен (член 29 став 5 од ЗН).

За изземањето на помошник и заменик-нотарот, на соодветен начин се применуваат правилата за изземање на нотарот (член 29 став 4 од ЗН).

Со оглед на тоа дека ЗН е крајно рестриктивен во поглед на причините за изземање на нотар, **иако не е предвидена како причина за изземање на нотарот, нотарите не треба да постапуваат кога во постапката пред нотар во својство на полномошник на странката се јавува брачен другар на нотарот, негов родител или дете, вонбрачен другар или кога странката му е роднина по крв во права линија до кој и да е степен, како и кога нотарот е старател, посвоител, посвоеник, хранител или храненик на странката, на нејзин законски застапник или полномошник.** Овие причини иако не се предвидени во ЗН, треба да се почитуваат и нотарот не треба да постапува затоа што априори овие причини го прават нотарот пристрасен. Ова се однесува и на помошникот и на заменик-нотарот.

Со оглед на тоа дека ЗН не ги опфатил сите случаи кога нотарот, помошникот или заменик-нотарот би требало да бидат (исклучени) изземени *ex lege*, во досегашното работење на нотарите се постави прашањето дали нотарот, помошникот или заменик-нотарот ќе се изземат при составување нотарски акт или при потврдување (солемнизација) приватна исправа, кога пред нотарот, помошникот или заменик-нотарот настапува законски застапник или полномошник на брачниот другар, на родител или на дете на нотарот, од помошникот или од заменик-нотарот.

Кога пред нотарот, помошникот или заменик-нотарот во постапка за составување нотарски акт или при потврдување приватна исправа (солемнизација) настапува полномошник или законски застапник на брачен другар, на родител или дете на нотар, помошник или заменик-нотар, во прашање е причина од апсолутна природа која иако не е предвидена во одредбите за иземање нотар од ЗН (член 29 став 1), нотарот, помошникот или заменик-нотарот ќе треба да се изземат.¹⁰ Со оглед на тоа што постои врска помеѓу нотарот и брачниот другар која произлегува од бракот или односот кој постои помеѓу нотарот и неговите родители и нотарот и неговите деца, тешко би можело да се брани ставот дека во ваков случај нотарот е објективен и непристрасен. Полномошникот дејствијата што ги презема ги презема во име и за сметка на странката, така што нотарот во конкретниот случај при составување нотарски акт или при потврдување приватна исправа (солемнизација) преку полномошникот, во суштина прави нотарски акт или потврдувањето приватна исправа за својот брачен другар, родител или дете. Во таков случај според природата на работите и поврзаноста на нотарот со предметот и со странките го прават основано сомневањето дека нотарот ќе биде непристрасен во конкретниот случај. Затоа нотарот во ваков случај треба да се из земе.

Исто така, ЗН не дава одговор и на прашањето дали е причина за изземање на нотарот, помошникот или заменик-нотарот кога при составување нотарски акт или при потврдување приватна исправа (солемнизација) странката ја застапува полномошник (супститут) со пренесено полномошно од страна на полномошникот кој е брачен другар, родител или дете на нотарот, помошникот или заменик-нотарот.

Ако во постапката за составување нотарски акт или при потврдување приватна исправа (солемнизација) странката пред нотарот, помошникот или заменик-нотарот ја застапува полномошник (супститут) со пренесено полномошно од брачниот другар, родител или дете на нотарот, помошникот или заменик-нотарот, сметаме дека нотарот, помошникот или заменик-нотарот не треба да постапуваат во конкретниот предмет, тие треба да се изземат. Ваквиот став е во согласност со одредбите на Законот за облигационите односи.¹¹ Според член 78 став 1 од ЗОО во кој е уредено прашањето за пренесување на овластувањата, застапникот не може да ги пренесе своите овластувања врз друг, освен кога му е дозволено со закон или со договор. По исклучок од став 1 на овој член, застапникот може да го стори тоа ако е спречен од околностите да ја сврши работата лично, а интересите на застапу-

¹⁰ Ваков став е заземен и во предлогот на правното мислење на Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија на седницата одржана на 26.03.2015 година.

¹¹ Законот за облигационите односи е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 18/2001, 4/2002, 5/2003, 84/2008, 81/2009, 161/2009, 123/2013. Во натамошниот текст ќе биде употребуван скратено ЗОО.

ваниот бараат неодожно преземање на правната работа (член 78 став 2 ЗОУ). ЗОУ е многу рестриктивен во поглед на пренесувањето на овластувањата. Правилото е дека застапникот не може да ги пренесе своите овластувања на друг, затоа што односот на застапуваното лице и застапникот е личен однос. Застапникот може по исклучок да го пренесе овластувањето само ако е спречен поради околности да ја сврши работата лично, а интересите на застапуваниот бараат неодожно преземање на правната работа. Бидејќи застапникот знае однапред дека не може лично да го застапува лицето кое треба да му даде овластување за застапување пред нотар кој е негов брачен другар, родител или дете, пренесувањето на овластувањето во овој случај би било изигрување на законот и злоупотреба на правото кое не би можело да се смета за исклучок за неодожно преземање на правната работа и затоа оваа околност не му дава право на застапуваниот да го пренесе овластувањето на друг полномошник (супститут). Ако на подрачјето на судот има само еден нотар, а тој нотар, помошник или заменик-нотар е брачен другар на застапникот на странката, тогаш застапникот на странката е должен да го извести застапуваното лице дека не може да го застапува и дека застапуваното лице треба да определи друг застапник, а овластувањето кое го имал застапникот му престанува. Во ваков случај застапникот на странката не е полномошник супститут.

ИЗЗЕМАЊЕ НА НОТАР ВО ПОСТАПКАТА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ РЕШЕНИЕ СО КОЕ СЕ ДОЗВОЛУВА ИЗВРШУВАЊЕ ВРЗ ОСНОВА НА ВЕРОДОСТОЈНА ИСПРАВА

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување од 2009 година, е уредена постапката за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа (член 16-а до 16-ж од ЗИД на ЗИ).¹² Согласно ЗИД на ЗИ, оваа постапка е изворна надлежност на нотар. Нотарот во оваа постапка може да биде изземен. Во работењето на нотарите се постави прашањето според кои правила ќе биде изземен нотарот во конкретен предмет во постапката за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, Дали според одредбите на ЗН или според одредбите на ЗИ?

Имајќи го предвид неспорниот факт дека оваа надлежност на нотарот е изворна надлежност, иако е уредена со друг закон, а не со ЗН, во поглед на изземањето на нотарот сметаме дека треба да се применуваат одредбите за изземање на нотар кои се содржани во ЗН. Ова е така од причини што ЗН е матичен закон со кој се уредени најголемиот дел на изворните надлежности на нотарот и вршењето на нотарската служба

¹² Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 83/2009. Во натамошниот текст ќе биде употребуван скратено ЗИД на ЗИ.

од една страна, а од друга страна не би требало да се применат одредбите од ЗИ со кои е уредено прашањето на изземање на извршител (член 44 од ЗИ), затоа што според член 1 од ЗИ, со ЗИ се уредени правилата според кои извршителите постапуваат заради присилно извршување судска одлука која гласи на исполнување обврска, присилно извршување одлука донесена во управна постапка која гласи на исполнување парична обврска и присилно извршување нотарски исправи и други извршни исправи предвидени со закон. Нотарот во оваа постапка не презема извршни дејствија за присилно извршување во смисла на одредбите од ЗИ. Напротив, во оваа постапка нотарот презема дејствија со цел да донесе решение кое треба да биде основ за извршување (извршна исправа).

При заземањето став кои одредби ќе се применат за изземање на нотар во оваа постапка, дали одредбите од ЗН (член 29 од ЗН) или одредбите кои се однесуваат на изземање на извршител (член 44 од ЗИ), пред сè треба да се има предвид одредбата од член 135 став 1 од ЗН според која само за оние работи кои му се доверени на нотарот, се применуваат правилата со кои се уредува постапката во која му е доверено вршењето на тие работи. Надлежноста на нотарот во оваа постапка не е доверена работа, таа е изворна надлежност на нотарот која поради сплет на околности е уредена со ЗИД на ЗИ. Со новиот закон за нотаријатот кој е во постапка на донесување, оваа изворна надлежност на нотарот е уредена во Законот за нотаријатот. **Поради погоренаведеното, во оваа постапка за изземање на нотарот ќе се применуваат одредбите од ЗН. Исто така во сите други постапки во кои постапува нотарот, а се негова изворна надлежност, за изземањето на нотарот ќе се применуваат одредбите од ЗН.**

ИЗЗЕМАЊЕ НА НОТАР КОГА НОТАРОТ Е ПОВЕРЕНИК НА СУДОТ ИЛИ НА ДРУГ ОРГАН

Изземање на нотар во постапката за расправање оставина

Според член 135 став 1 од ЗН, на нотарот како повереник на судот или друг орган на соодветен начин се применуваат правилата со кои се уредува постапката во која му е доверено вршењето определени работи, особено правилата за изземање, за достава, за барање правна помош, за податоци и друго.

Според ЗВП, оставинските предмети се доверени на постапување на нотарите како повереници на судот.¹³ Ако со овој закон поинаку

¹³ Претседателот на основниот суд е овластен, согласно со одредбите на овој закон, оставинските предмети да ги довери на постапување на нотарите со седиште на подрачјето на надлежниот основен суд (член 131 од ЗВП). Нотарите, како судски повереници, преземаат дејствија и донесуваат одлуки во оставинската постапка согласно со одредбите на овој закон (член 132 став 1 од ЗВП). Нотарот доверените работи во оставинската постапка ги врши согласно со одредбите на овој закон (член 133 став 1 од ЗВП).

не е определено, за работата на нотарот како повереник на судот важат прописите како за судовите. Нотарот во постапката за расправање на оставината може да биде изземен. За причините за изземање одлучува судот што му ја доверил работата (член 136 став 2 од ЗВП). Бидејќи во ЗВП нема изрични одредби за причините и постапката за изземање на судија, односно нотар како повереник на судот, согласно со општата одредба содржана во член 33, став 1 од ЗВП сообразно се применуваат одредбите од ЗПП.

Причините и постапката за изземање во ЗПП се уредени во членовите од 64 до 69. Причините за изземање во ЗПП се многу побројни во однос на причините за изземање на нотар кои се предвидени во ЗН. Така според член 64 став 1 од ЗПП со сообразна примена како причини за изземање на нотарот во постапката за расправање на оставината се: 1) ако самиот е странка, законски застапник или полномошник на странката, ако со странката е во однос на соовластеник, сообврзник или регресен обврзник или ако во истиот предмет е сослушан како сведок или вештак; 3) ако странката или законскиот застапник или полномошникот на странката му е роднина по крв во права линија до кој и да е степен, а во странична линија до четврти степен, или му е брачен другар, вонбрачен другар или роднина по сватовство до втори степен, без оглед дали бракот престанал или не; 4) ако е старател, посвоител, посвоеник, хранител, или храненик на странката, на нејзин законски застапник или полномошник; и 6) ако постојат други околности што ја доведуваат до сомневање неговата непристрасност. Точките 2 и 5 од ставот 1 од ЗПП не се причини за изземање на нотар, затоа што нотарот не може ни привремено ни постојано да работи кај работодавец кој е странка во постапката и не може во истиот предмет да учествувал во донесувањето на одлуката на понискиот суд или на друг орган.

Причините од став 1 точки 1, 3, 4 од член 64 се асопутни причини за изземање на нотарот и нотарат е должен штом ќе дознае дека постои некоја од овие причини, да ја прекине секоја работа врз тој предмет и за тоа да го извести претседателот на основниот суд за чие подрачје е именуван тој нотар. Претседателот на судот во ваков случај предметот ќе му го довери на друг нотар кој е именуван за подрачјето на тој суд. Ако на подрачјето на тој суд нема друг нотар, претседателот на судот ќе определи друг нотар од подрачјето на соседниот суд (член 65 став 1 од ЗПП).

Ако нотарот смета дека постојат други околности што ја доведуваат до сомневање неговата непристрасност (точка 6 од став 1 од член 64 од ЗПП), тој за тоа ќе го извести претседателот на судот кој ќе одлучи за изземањето. Додека претседателот на судот не донесе решение за изземање на нотарот, во овој случај нотарот може да ги преземе само оние дејствија за кои постои опасност од одлагање (член 65 став 2 и 4 од ЗПП).

Странките (учесниците) во постапката можат да бараат изземање на нотарот пред кој се води постапката само ако е образложена причината заради која се бара изземање на нотарот. Не може да се бара изземање на нотарот за иста причина, односно околност за која е веќе одлучено. Странката е должна да поднесе барање за изземање на нотарот, кога ќе дознае за причината за изземање, а најдоцна до завршување на рочиштето, а ако рочиште не е одржано, до донесување на решението. За барањето на странката за изземање на нотарот одлучува претседателот на судот од подрачјето за кое е именуван нотарот (член 67 став 1 од ЗПП). Пред да донесе решение, претседателот на судот ќе побара изјава од нотарот чие изземање се бара, а по потреба, ќе се извршат и други извидувања (член 67 став 4 од ЗПП). Против решението со кое се усвојува барањето за изземање не е дозволена жалба, а против решението со кое барањето е отфрлено или одбиено не е дозволена посебна жалба (член 67 став 5 од ЗПП).

Кога нотарот ќе дознае дека е поднесено барање за негово изземање, тој е должен веднаш да ја запре работата врз односниот предмет, а ако е во прашање изземање од членот 64 точка б од ЗПП, до донесувањето на решението за барањето, нотарот може да ги преземе само оние дејствија за кои постои опасност од одлагање (член 68 став 1 од ЗПП). По исклучок од ставот 1 од членот 68 од ЗПП, нотарот може со решение, против кое не е дозволена посебна жалба, да одлучи и понатаму да продолжи со работата доколку оцени дека барањето за изземање очигледно е истакнато заради попречување на нотарот при преземање одредени дејствија, односно заради одолжување на постапката (став 2 од член 68 од ЗПП). Ако се усвои барањето за изземање, дејствијата кои се преземени или одлуките донесени согласно со ставовите 1 и 2 од членот 68 од ЗПП, ќе се укинат.

Одредбите за изземање на нотар се применуваат и за изземање на помошникот, заменикот на нотарот и на записничарот.

ИЗЗЕМАЊЕ НА НОТАР ВО ПОСТАПКАТА ПО ПРЕДЛОЗИ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ ПОДНЕСЕНИ ПРЕД 26 МАЈ 2006 ГОДИНА, КОИ НЕ СЕ ПРАВОСИЛНИ (СЕ МИСЛИ НА ДОНЕСЕНИ РЕШЕНИЈА) И ПРЕДЛОЗИ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ ПОДНЕСЕНИ ВРЗ ОСНОВА НА ВЕРОДОСТОЈНИ ИСПРАВИ, ЗА КОИ НЕ Е ДОНЕСЕНО ПРАВОСИЛНО РЕШЕНИЕ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ

Со ЗИД ЗИ од 2009 година се предвиде постапување на нотарот како повереник на судот во постапката на извршување. Според чл. 13 од ЗИД ЗИ од 2009 година, предлозите за извршување поднесени пред 26 мај 2006 година, кои не се правосилни (се мисли на донесени решенија) и

предлозите за извршување поднесени врз основа на веродостојна исправа за кои не е донесено правосилно решение за извршување, судот ги предава на постапување кај нотар. Во оваа работа нотарот постапува како повереник на судот. Како повереник на судот, нотарот врши одредени процесни дејствија, кои по својата природа се неспорни. Нотарот врши доставување на решението за извршување на должникот, со правна поука дека во рок од 8 дена има право на приговор преку нотарот до судот кој му го отстапил предметот. Ако должникот изјавил приговор против решението за извршување, нотарот го испитува приговорот дали е навремен, дозволен и целосен, при што ако увиди дека е ненавремен, недозволен и нецелосен, тој е овластен да го отфрли.

Ако нотарот не го отфрли приговорот, предметот го доставува до судот на постапување како по тужба по приговор за издавање платен налог.

Ако нема приговор по истекот на предвидениот рок, нотарот на решението става потврда за правосилност и извршност.

Нотарот во оваа постапка може да се из земе. Имајќи ја предвид одредбата од член 135 став 1 од ЗН, според која кога нотарот постапува како повереник на судот или на друг орган се применуваат правилата со кои се уредува постапката во која му е доверено вршењето определени работи особено правилата за изземање, на прв поглед се чини дека би требало во овој случај да се применат правилата за изземање кои се содржани во ЗИ, затоа што одредбите според кои судот ги предава на постапување предлозите за извршување кај нотар кој постапува како повереник на судот се содржани во ЗИД на ЗИ од 2009 година. Меѓутоа, ако се има предвид член 1 од ЗИ во кој се уредени правилата според кои извршителите постапуваат заради присилно извршување судска одлука која гласи на исполнување обврска, присилно извршување одлука донесена во управна постапка која гласи на исполнување парична обврска и присилно извршување нотарски исправи и други извршни исправи предвидени со закон, станува сосема јасно дека нотарот во оваа постапка не презема извршни дејствија за присилно извршување во смисла на одредбите од ЗИ. Напротив, во оваа постапка нотарот презема дејствија со цел да донесе решение кое треба да биде основ за извршување (извршна исправа). **Дејствијата кои треба да ги преземе нотарот се дејствија кои судот ги предава на постапување кај нотар кој постапува како повереник на судот, а штом тие се уредени со ЗПП, тогаш и нотарот ги презема тие дејствија според ЗПП, согласно член 10 од ЗИ, па затоа и за изземањето на нотарот, помошникот или заменикот на нотарот сметаме дека треба да се постапува според одредбите на ЗПП со кои е уредено изземањето на судија (член 64-69 од ЗПП).¹⁴**

¹⁴ Вакоп став е за земен и во правното мислење на Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, на седницата одржана на 29.03.2012 година, усвоен од Управниот одбор на Нотарската комора на Република Македонија, на седницата одржана на 19.05.2012 г. Види: Збирка на правни мислења, заклучоци и обрасци, 2014, стр. 75,76.

ИЗЗЕМАЊЕ НА НОТАР ВО ПОСТАПКАТА ЗА ДОСТАВУВАЊЕ ПИСМЕНА СПОРЕД ЗАКОНОТ ЗА ПАРНИЧНАТА ПОСТАПКА

ЗПП предвидува можност доставата на писмената да се врши и преку нотар.¹⁵ По барање на странката која ќе изјави дека се согласува да ги надомести трошоците и наградата на нотарот во врска со доставувањето на писмената, судот може со решение да одлучи доставата на некое писмено да му се довери на нотар предложен од странката. Нотарот ја врши доставата во согласност со одредбите на ЗПП.¹⁶ По својот карактер, доставувањето писмена е парнично дејствие што го презема судот со цел да му се овозможи на адресатот да се запознае со содржината на писменото што се доставува. И во оваа постапка нотарот може да биде изземен. **Бидејќи се работи за доверени работи од страна на судот согласно ЗПП, и во овој случај за изземање на нотарот на соодветен начин ќе се применуваат одредбите за изземање на судија предвидени во член 64 до 69 од ЗПП.**

ПРАВНИ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПОСТАПУВАЊЕТО НА НОТАР КОЈ ТРЕБАЛ ДА БИДЕ ИЗЗЕМЕН

ЗН не содржи изрична одредба за правните последици од постапувањето на нотар кој требало да биде исклучен (изземен). Без оглед на тоа, бидејќи се во прашање апсолутни причини кои по својата природа се од таков интензитет што без да се докажува функционалната врска помеѓу одреденото својство или однос на нотарот со конкретниот предмет или со странките, во прашање е доведена непристрасноста на нотарот и неговата објективност, нотарскиот акт или солемнизацијата е ништовна.¹⁷ Странките имаат можност со тужба да бараат да се утврди дека тој нотарски акт е ништовен или таа солемнизација е ништовна.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на погореизложеното може да заклучиме дека одредбите во кои се наведени причините за изземање нотар кои се содржани во ЗН се многу рестриктивни. Не се наведени бројни причини од апсолутна природа кои би требало да се вградат во ЗН. Покрај ап-

¹⁵ Види чл. 128 од ЗПП.

¹⁶ За постапувањето на нотарот како повереник на судот во однос на доставувањето писмена види чл. 129 од ЗПП.

¹⁷ Така и М. Povlakić, Ch. Schalast, V. Softić: Komentar Zakona o notarima u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2009, str. 97. Според Законот за нотарите на Црна Гора, нотарскиот акт нема својство на јавна исправа ако постоела причина за изземање на нотарот (член 28 став 3). Според Законот за јавно бележништво на Република Србија, нотарската исправа која ја составил нотар спротивно на одредбите за изземање нема правно дејство на јавна исправа (член 54 став 4).

солутните причини за изземање на нотар, би требало да се предвиди и причина од релативна природа за да може странките да бараат изземање на нотарот кога постојат околности кои укажуваат дека постои основано сомнение дека нотарот може во тој конкретен предмет да биде непристрасен. Бидејќи во ЗН нема одредби за постапката за изземање, би било добро или да се предвидат такви одредби или да се упати на супсидиерна примена на одредбите на ЗПП.

Одредбите за изземање на нотар кои се содржани во други закони се многу побројни и даваат гаранција дека нотарот ќе биде објективен и непристрасен.

Иако е неспорно дека изземањето на нотар во ЗН не е решено на најдобар начин, во досегашното работење на нотарите немало никакви сомнежи во објективноста и непристрасноста на нотарите, затоа што без оглед на малиот број причини кои се наведени во ЗН, нотарите покажаа високо ниво на стручност, објективност и непристрасност.

ПРИМЕНА НА НОВИОТ ЗАКОН ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ И ОБВРСКИТЕ НА НОТАРИТЕ И НА НОТАРСКАТА КОМОРА

Михајло Маневски

ВОВЕДНИ НАПОМЕНИ

Собрането на Република Македонија на седницата од 1 септември 2014 година го донесе новиот Закон за спречување на перење пари и финансирање на тероризам. Ова е четврти закон за спречување на перење пари донесен во Република Македонија. Новиот закон е донесен по 13 години од донесувањето на првиот во септември 2001 година. После тоа се донесени уште два нови закони. Вториот, насловен како Закон за спречување на перење пари и **други приноси од казниво дело** е донесен во 2004 година, а третиот закон насловен како Законот за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и **финансирање на тероризам** е донесен во јануари 2008 година и тој закон во наредните 6 години четири пати бил изменуван и дополнуван.

Може да се постави прашањето зошто се донесени толку многу закони што се однесуваат за спречувањето на перење пари за толку краток временски период. При одговорот на ова прашање, секако треба да се има предвид развојот на меѓународната легислативна за спречување на перење пари што е дефинирана во голем број **конвенции и договори** донесени од Организацијата на Обединетите нации и од Советот на Европа. Тоа се **првата** Конвенција за перење, откривање, заплена и конфискација на приноси од казниво дело од 1990 година и **втората** Конвенција за перење, откривање, заплена и конфискација на приноси од казниво дело и финансирање тероризам од мај 2005 година, што всушност значи дополнување на првата конвенција. Генералното собрание на ООН во 1999 г. ја усвои Конвенција за сузбивање на финансирање на тероризам, а во декември 2000 година е ставена на потпишување Конвенцијата за транснационалниот организиран криминал.

Сите овие и многу други меѓународни прописи содржат одредби за спречување на перење пари, како многу сериозен проблем во светот. Со ратификацијата на овие конвенции и многу други релевантни меѓународни прописи Република Македонија презеде обврска за нивна примена и спроведување во националното законодавство со донесу-

вање на посебениот Закон за спречување на перење пари и со вградена одредба во многу други закони од банкарскиот, финансискиот и даночниот систем, царината, нотаријатот, адвокатурата, казненото законодавство и во други области.

ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕТО НА НОВИОТ ЗАКОН

Новиот закон за спречување на пререње пари и финансирање на тероризам ги имплементира најновите искуства за поефикасна борба против перењето пари. Се допрецизираат и дополнуваат одредбите за натамошно јакнење на превентивните инструменти, на мерките и дејствијата кои се должни да ги преземаат задолжените субјекти, се зајакнува обврската за спроведување на пропишаните процедури за анализа и за идентификација на клиентот, ополномоштувачот и вистинскиот сопственик. Се создава можност на субјектите за потврдување на идентитетот на клиентот да користат поширока палета на податоци и документи од независни и сигурни извори.

Исто така се дополнуваат и прецизираат одредбите за следење определени трансакции и посебно на сомнителните трансакции и обврската за доставување извештаи до Управата за финансиско разузнавање. Законот пропишува должност собраните податоци, информации и документи да се достават до Управата за финансиско разузнавање во случаи кога се сомневаат или имаат основи за сомневање дека било извршено перење пари или финансирање на тероризам или е направен обид или може да се обид за перење пари, без оглед на износот на трансакцијата. Таква обврска постои и во случај на готовинска трансакција во износ од 15.000 евра во денарска противвредност или повеќе или поврзани готовински трансакции во износ од 15.000 евра во денарска противвредност или повеќе.

Покрај забраната за отворање анонимни сметки, законот пропишува забрана за отворање сметки на очигледно фиктивни имиња. Се пропишува начинот на собирање, користење и бришење на личните податоци во согласност со одредбите од Законот за заштита на личните податоци. Прекршочните одредби се усогласуваат со Законот за прекршоци и се пропишуваат соодветни и пропорционални казни за непочитување на одредбите од овој и од други закони што содржат обврски за спречување на перење пари.

Причините за донесување на новиот закон исто така произлегоа и од потребата за натамошно усогласување на нашето законодавство од оваа област со препораките за спречување на перење пари и финансирање на тероризам утврдени од страна на ФАТФ - оперативна група за финансиска акција на земјите од Г-7 од 2012 година и заради надминување на недостатоците утврдени во рамките на четвртиот круг на ева-

луација во Република Македонија од страна на Комитетот Манивал (Moneyval) при Советот на Европа.

ОБВРСКА ЗА ПРЕЗЕМАЊЕ ПРЕВЕНТИВНИ МАРКИ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ

Превенција и откривање на сите форми на перење пари е императив на секоја држава. Обврска на секоја држава е да влезе во решителна и беспштедна борба со ефикасни мерки и средства за спречување на перење пари, поради тоа што континуирано и со несмален обем се изнаоѓаат разни начини за перење пари и се прави обид за внесување валкани пари од криминални дела во легалниот финансискиот систем. Перењето пари и финансиските измами многу опасно го загрозуваат финансискиот систем на државите и секоја држава е потенцијална опасност да биде жртва, независно од тоа дали се работи за големи или за мали држави со развиен економски и финансиски систем или земји во развој.

Успешна борба против перењето пари може да се води пред сè на превентивен план, со преземање ефикасни легислативни, организациони и едукативни мерки и средства. Република Македонија во новиот Закон за спречување на перење пари и финансирање тероризам ги спроведе најновите стандарди и има изграден систем на институции за поефикасна борба против перењето пари. Со Законот се зајакнува надзорот над примената на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање тероризам и обврските на субјектите што го вршат тој надзор, како што се: Управата за финансиско разузнавање, Народна банка на РМ, Управата за јавни приходи, Комисијата за хартии од вредност, Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување, Агенцијата за пошти, Агенцијата за супервизија на осигурување и **Нотарската комора** и Адвокатската комора.

Никогаш не треба да се заборава дека за успешно спречување на перење пари мора да се преземаат континуирани превентивни мерки и средства со постојано јакнење на капацитетот на институциите, со едукација и оспособување на кадрите и јакнење на надзорот над спроведување на мерките.

НОТАРИТЕ СУБЈЕКТИ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ

Закон за спречување на перење пари и финансирање на тероризам во членот 3 определува општа дефиниција на субјекти за спречување на перење пари и финансирање на тероризам. Според оваа одредба, субјекти се лицата кои имаат обврска да преземаат мерки и дејствија за спречување на перење пари и финансирање тероризам. Покрај финансиските инсти-

туции кои согласно законот вршат дејност во Република Македонија, како субјекти се дефинираат правните и физичките лица кои вршат услуги како што се промет со недвижности, ревизорски и сметководствени услуги, **нотарски**, адвокатски и **други правни услуги** што се однесуваат на купопродажба на недвижности, подвижни предмети, содружнички удели или акции, тргување и управување со пари и хартии од вредност и други финансиски и правни услуги. Во целиот текст на законот се употребува генеричкиот поим **субјекти** за спречување на перење пари.

Нотарите, според законот, се субјекти надлежни да преземаат мерки и дејствија за спречување на перење пари. Кои се тие мерки и дејствија? Во членот 4 од Законот се содржани мерките и дејствијата за откривање и спречување на перење пари и финансирање на тероризам кои ги преземаат субјектите (нотарите), а тоа се: анализа на клиентите, следење на одредени трансакции, собирање, чување и доставување податоци за трансакциите и клиентите кои ги вршат и воведување и примена на програми.

АНАЛИЗА НА КЛИЕНТОТ

Процедура на анализа на клиентот, субјектите (нотарите) се должни да спроведуваат во случаи:

- а) кога се воспоставува деловен однос;
- б) кога се извршуваат поврзани трансакции во износ од 15.000 евра во денарска противвредност или повеќе;
- в) кога постои сомневање за перење пари или финансирање на тероризам;
- г) кога постои сомневање за вистинитоста добиените податоци за идентитетот на клиентот.

Законот го прецизира поимот на **вистински сопственик** на правно лице и процедурите за анализа на клиентот кога е физичко или правно лице. Вистински сопственик е физичко лице кое е краен сопственик или кое остварува посредно влијание врз клиентот и физичко лице во чие име и за чија сметка се извршува трансакцијата. Вистински сопственик на правно лице е физичко лице кое остварува директно или индиректно учество од најмалку 25 % од вкупните акции или удели, вклучувајќи и поседување акции на доносител.

Кога клиентот е **физичко лице**, процедурата за анализа значи:

- идентификација на клиентот, на вистинскиот сопственик и ополномоштувачот и потврда на нивниот идентитет со користење документи, податоци и информации од сигурни и независни извори;
- обезбедување информации за целта и намерата на деловниот однос; и
- следење на деловниот однос и на трансакциите кои се остваруваат во рамките на воспоставениот деловен однос со клиентот.

Кога клиентот е **правно лице**, процедурата за анализа на клиентот значи:
- Обврска на субјектот (нотарот) да преземе мерки со цел да ја утврди природата на неговата деловна активност и сопственичката и управувачката структура на клиентот.

Примената на процедура за анализа на клиентот и нејзиниот обем зависи од процената на ризикот на клиентот, деловниот однос или трансакцијата. Нотарите вршат проценка на ризикот врз основа на овие одредби и интерна процедура за анализа на ризик, која е составен дел на програмата врз основа на индикаторите изготвени од Управата за финансиско разубување (во натамошниот текст: Управата).

ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ИДЕНТИТЕТОТ НА КЛИЕНТОТ, ВИСТИНСКИОТ СОПСТВЕНИК, ОПОЛНОМОШТУВАЧОТ И ОПОЛНОМОШТЕНИКОТ

Идентификацијата на идентитетот на клиентот, кога е **физичко лице**, се потврдува со поднесување оригинален и важечки документ за идентификација, издаден од надлежен орган или копија заверена на нотар. Кога клиентот е **правно лице**, неговиот идентитет се потврдува со документ за регистрација во оригинал или копија заверена на нотар, издаден од надлежен орган на државата во која е регистрирано правното лице.

Идентификацијата на вистинскиот сопственик се врши врз основа на проценка на ризикот и потврда на неговиот идентитет врз основа на податоци и информации од сигурни и независни извори.

Потврдувањето на идентитетот на клиентот се врши пред да се воспостави деловен однос или пред да се изврши трансакцијата за клиенти со кои што субјектот нема воспоставено деловен однос. Субјектите се должни да утврдат дали клиентот дејствува во име и за сметка на трето лице и да го потврдат идентитетот на лицето кое ја врши трансакцијата (ополномоштеник), како и носителот на правата (ополномоштувачот) и полномошното. Идентификацијата на вистинскиот сопственик се врши врз основа на проценка на ризикот и потврда на неговиот идентитет врз основа на податоци и информации од сигурни и независни извори.

ПОСТОЈАНО СЛЕДЕЊЕ НА ДЕЛОВНИОТ ОДНОС

Постои законска обврска за постојано следење на деловниот однос и на трансакциите кои се вршат, со цел да се потврди дека тие трансакции се вршат во согласност со целта и намерата на деловниот однос, ризичниот профил на клиентот, неговата финансиска состојба и на неговите извори на финансирање. Законот предвидува и засилена анализа на клиентот,

која се врши во случај кога постои висок ризик од перење пари или финансирање на тероризам утврден врз основа на анализа на ризикот.

Нотарите и сите други субјекти се должни да им се посветат посебно внимание на сложените и големи трансакции или трансакции кои немаат очигледна економска оправданост или видлива правна цел и на деловните односи и трансакциите со здруженија на граѓани и фондации. Тоа се главно здруженија или наводни хуманитарни организации и фондации кои може да се користат како маска за перење пари.

ЗАКОНСКА ОБВРСКА ДА СЕ ОДБИЕ ДЕЛОВЕН ОДНОС ИЛИ ТРАНСАКЦИЈА

Доколку не може да се спроведат мерките за анализа на клиентот, предвидена е законска обврска во членот 18 да се одбие воспоставување деловен однос, да не се изврши трансакцијата или да се прекине деловниот однос со клиентот. Во таков случај, нотарот (субјектот) е должен да утврди дали постојат основи за сомневање за перење пари или финансирање на тероризам и да достави извештај до Управата.

ПОСЕБНИ ОБВРСКИ НА НОТАРИТЕ

Во членот 32 од Законот, се предвидуваат посебни обврски на нотарите. Според оваа одредба, нотарите се должни собраните податоци за составени нотарски акти, потврдени приватни исправи и заверени потписи на договори со кои се стекнува имот во вредност од 15.000 евра или повеќе и потврдени приватни исправи, да ги доставуваат до Управата на крајот на денот, во електронска форма. Ваква обврска имаат и банките, осигурителните друштва и правните и физичките лица за исплатени кредити, склучени полиси за животно осигурување, односно купопродажба на возила во вредност од 15.000 евра во денарска противвредност или повеќе.

ОБВРСКА ЗА ПРИЈАВУВАЊЕ СОМНИТЕЛНИ ТРАНСАКЦИИ

Нотарите се должни во писмена форма да пријават сомнителна трансакција кога се сомневаат или кога имаат основи за сомневање дека било или е извршено перење пари или финансирање на тероризам или е направен обид или се прави обид за перење пари, без оглед на износот на трансакцијата. Извештајот за сомнителна трансакција претставува почетна точка за утврдување на постоење на сомневање за перење пари или финансирање на тероризам. Основите на сомневање се утврдуваат врз основа на **непосредни сознанија** и анализа на клиентот,

како и **листата на индикатори** за препознавање сомнителни трансакции утврдени од Управата за финансиско разузнавање. Законот пропишува должност собраните податоци, информации и документи да се достават до Управата.

Ќе наведеме дел од листата на индикатори за нотари за спречување нсомнителни трансакции, како на пример:

- клиентот одбива заверениот документ да биде доставен до надлежните државни органи;
- клиентот одбива да се идентификува или кога ќе дознае дека треба да биде идентификуван, ја прекинува соработката;
- клиентот за целите на идентификацијата употребува лажни или сомнителни документи;
- клиентот употребува лажно име, адреса или број на телефон;
- клиентот потекнува од земји кои се познати по производство на дрога или од земји на „даночниот рај“;
- клиентот нуди поголема награда за вршење на вообичаените услуги;
- клиентот бара помош, односно совет кој содржи елементи на кривично дело;
- клиентот истовремено соработува со повеќе нотари;
- клиентот добро го познава законодавството за спречување на перење пари;
- клиентот нема доволно податоци за активноста која ја извршува или документите кои ги потпишува не ги познава добро, како основа за сомневање дека активноста ја врши за друг и други индикатори.

Во врска со активностите на нотарите кога се работи за продажба на недвижности кои треба да се имаат предвид, треба да се имаат предвид одредени индикатори, како на пример:

- кратко време по купувањето клиентот ја продава недвижноста со економска загуба;
- клиентот купува повеќе недвижности без некоја економска или правна основа.

Исто така треба да се имаат предвид индикаторите кога нотарите управуваат со имот на клиентот, како на пример:

- во налогот на клиентот се бара парите да се внесат на повеќе сметки или да се префрлат во странство. Внесувањето на средства на повеќе сметки претставува еден од познатите начини за перење пари со цел да се изгуби трагата на парите;
- клиентот кој се занимава со дејност која не опфаќа работење со готовина, бара нотарот да изврши големи готовински трансакции, иако плаќањето може да се изврши само преку банкарска сметка и други индикатори.

ПРИЈАВЕНИ СОМНИТЕЛНИ ТРАНСАКЦИИ И ДОСТАВЕНИ ПОДАТОЦИ ЗА ПОТВРДЕНИ ПРИВАТНИ ИСПРАВИ И ЗАВЕРЕНИ ПОТПИСИ НА ДОГОВОРИ ЗА СТЕКНУВАЊЕ ИМОТ

Според податоците од годишните извештаи на Управата за финансиско разузнавање, во 2012 година Управата идентификувала 16.449 субјекти и 15.756 субјекти во 2013 година задолжени да презематаат мерки за спречување на перење пари, од кои субјекти 174 биле нотари и 2.552 адвокати.

Од вкупно 398 доставени податоци за сомнителни трансакции, најголем број - 285 поднеле банките, а веднаш зад нив се нотарите кои доставиле 85 извештаи за сомнителни трансакции за двете години.

Од вкупно доставените 71.067 извештаи за готовински плаќања во 2012 и 2013 година, нотарите доставиле 27.427 извештаи со податоци за составени нотарски акти, потврдени исправи и заверени потписи на договори со кои се стекнува имот во вредност од 15.000 евра и повеќе во денарска противвредност.

Овие податоци покажуваат дека нотарите имале ангажиран однос кон спроведувањето на овие значајни обврски од Законот.

ВОВЕДУВАЊЕ И ПРИМЕНА НА ПРОГРАМИ ЗА РАБОТА НА НОТАРОТ

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам од 22 април 2010 година, со изменување на членот 6 е предвидена обврска за **воведување и примена на програми**. Во новиот закон прецизно се дефинира содржината на програмите за спречување на перење пари и финансирање на тероризам, како акт со кој се определуваат правила, процедури и упатства за примена на мерки и дејствија за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.

Нотарите (сите субјекти) се должни да изготват програми кои содржат:

- процедури за прифатливост на клиенти;
- процедура за анализа на клиентот;
- процедури за анализа на ризик и индикатори за анализа на ризик;
- процедури за процена на ризикот на носител на јавна функција;
- процедури за препознавање невообичаени трансакции и сомневање за перење пари и финансирање на тероризам;
- процедури за чување на податоците и документите и за доставување извештаи до Управата;
- план за постојана обука на вработените за спречување на перење

пари, која обезбедува реализација на најмалку две обуки во текот на годината;

- начин на соработка со Управата; и
- процедура и план на вршење внатрешна контрола и ревизија за спроведување на мерките и дејствијата.

Нотарите се должни програмите и измените и дополнувањата на програмите да ги достават на увид и мислење до Управата за финансиско разузнавање. Според членовите 145 и 146 од Законот за нотаријатот, Управниот одбор на Нотарската комора донесува **долгорочна и годишна програма** на мерки за спречување на перење пари, со која се определуваат мерките што ги преземаат нотарите. Управниот одбор на Комората организира редовна и периодична задолжителна обука на нотарите за примена на мерките за спречување на перење пари, а Собранието на Комората од редот на своите членови именува комисија составена од пет члена за вршење надзор над примената на одредбите од Законот.

Обуката на нотарите е право и законска должност, а непочитувањето на мерките предвидени во Законот за спречување на перење пари и програмите и мерките што ги усвојува Нотарската комора претставува особено тежок дисциплински престап.

ЗАБРАНА ЗА ПРЕЗЕМАЊЕ ОПРЕДЕЛЕНИ ДЕЈСТВИЈА

Во членот 24 од Законот се дефинирани повеќе забрани како превентивни мерки за спречување на перење пари, како што се:

- се забранува вршење готовински плаќања, односно исплата, примање готови пари или размена на валута во износ од 15.000 евра во денарска противвредност или повеќе во вид на една или повеќе поврзани трансакции, што не е извршено преку банка или штедилница.
- се забранува финансиските институции да отвораат и чуваат анонимни сметки и сметки на фиктивни имиња.
- се забранува финансиските институции да влегуваат или да го продолжат деловниот однос со „shell bank“ (банките школки).
- се забранува банки школки на кој било начин да вршат финансиски активности во Република Македонија.

НАДЗОР НА РАБОТАТА НА НОТАРИТЕ ЗА ПРИМЕНА НА ОДРЕДБИТЕ ОД ЗАКОНОТ И ФОРМИРАЊЕ НА СОВЕТОТ ЗА БОРБА ПРОТИВ ПЕРЕЊЕ ПАРИ

Во новиот закон посебно се заострени критериумите за вршење надзор на примена на одредбите од Законот. Според членот 98, Нотарската

комора формира **комисија за вршење надзор** над примената на одредбите од овој закон врз работењето на нотарите и за составот на комисијата ја известува Управата. Таа обврска се однесува и на Адвокатската комора.

Заради унапредување на меѓуинституционалната соработка, Владата на Република Македонија го формира **Советот за борба против перење пари** и финансирање на тероризам. Членови на Советот, покрај раководни лица од повеќе министерства, управи и други државни органи, се и претставници од **Нотарската** комора и од Адвокатската комора.

Треба да се има предвид одредбата од членот 82 од новиот закон, која предвидува обврска за нотарот, кога постои сомневање за перење пари или финансирање на тероризам, Управата може да поднесе налог во писмена форма за следење на деловниот однос на клиентот, по кој налог мора да се постапи.

УСОГЛАСУВАЊЕ НА ПРОГРАМИТЕ НА НОТАРИТЕ СО ОДРЕДБИТЕ ОД НОВИОТ ЗАКОН

Во преодните и во завршните одредби од Законот се создава обврска на нотарите и на сите други субјекти за усогласување на програмите предвидени во членот 34 од Законот. Според членот 122 став 2, нотарите и сите други субјекти кои до денот на влегувањето во сила на новиот закон **имаат изготвено и доставено програми** согласно претходниот Закон за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам донесен во 2008 година, а тие програми не ги содржат елементите од членот 34 став 1 на овој закон, **се должни да ги изготват програмите** согласно новиот закон и да ги **достават** на увид и мислење до Управата, во **рок од шест месеци** од денот на влегувањето во сила на овој закон. Законот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам (Службен весник на РМ бр.130/2014) стапи во сила на 11 септември 2014 година. Доколку нотарите и другите субјекти согласно ставот 1 на овој член до денот на влегувањето во сила на новиот закон имаат изготвено и доставено програми согласно стариот закон кои ги содржат елементите од членот 34 став 1 на овој закон, ќе се смета дека се изготвени согласно новиот закон и немаат обврска за усогласување и доставување на програмите до Управата.

Тоа значи дека сите нотари се должни да ги проверат своите програми и да постапат согласно овие одредби и доколку утврдат дека постојните програми не ги исполнуваат критериумите од членот 34 на новиот закон, во рок од 6 месеци од денот на влегувањето во сила (до 11 април 2015 година) **се должни** да ги усогласат програмите и да ги до-

стават на мислење до Управата. За неисполнување на оваа обврска се предвидува прекршочна одговорност.

ПРЕКРШОЧНА ОДГОВОРНОСТ

За повреда на одредбите од Законот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам, покрај дисциплински мерки што според Законот за нотаријатот можат да бидат преземени спрема нотар, во законот се предвидени повеќе прекршочни одредби, а под одредени услови може да биде покрената и кривична постапка за кривично дело перење пари и други приноси од казниво дело од членот 273 од КЗ. Поради тоа, мора будно и многу одговорно да се внимава на доследното спроведување на мерките и дејствијата за спречување на перење пари. Новиот закон определува повеќе (околу 200) прекршоци за правни и физички лица и одговорни лица во правни лица за повреда на одредби од законот.

Казните се мошне високи. За правно лице за потешки видови прекршоци се предвидува глоба од 80.000 до 100.000 евра и за физичките лица и од 1.000 до 10.000 евра. За многу прекршоци е задолжителна прекршочната казна забрана на вршење професија, дејност или должност, која може да се изрече во време до 2 години.

Прекршоци за физичко лице, кои можат да ги сторат и нотарите, се предвидени претежно во членот 115, доколку нотарот, односно физичкото лице:

- не спроведува процедура на анализа на клиентот кога воспоставува деловен однос и не го идентификува и потврдува идентитетот на физичкото лице;

- не го идентификува и потврдува идентитетот на правното лице;

- не ги исполнуваат барањата за анализа на клиентот;

- не направи анализа за основот и целта на сложените, невообичаено големите трансакции или трансакции кои се извршени на невообичаен начин, кои немаат очигледна економска оправданост или видлива правна цел;

- не посветува посебно внимание на деловните односи со здруженија на граѓани и фондации;

- не изготви програма или програмата која не содржи и обезбедува процедури;

- не ја достави подготвената програма на увид и мислење до Управата или не ја ажурира програмата;

- и многу други прекршоци, предвидени во законот.

Програмирањето активности на **Нотарската комора** на планот на континуираната едукација на нотарите претставува клучен фактор за

поефикасно и поуспешно работење за доследна примена на одредбите од законите кои содржат одредби за спречување на перење пари и особено на Законот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам. Неопходно е да се обезбеди целосна соработка на Нотарската комора со државните и со други органи и организации и со Управата за финансиско разузнавање за поуспешно спроведување на Законот и за информирање на јавноста, на кој начин сè повеќе ќе јакне кредибилитетот на нотаријатот и довербата во неговата работа во наредниот период.

Скопје, 03.01.2015 година

Глава III

ИНФОРМАЦИИ ОД ОРГАНИ И ТЕЛА НА НОТАРСКА КОМОРА НА РМ

Управниот одбор на Нотарската комора на РМ врз основа на член 104 став (1) точка н) и член 113 став (2) од Законот за нотаријатот и член 28 од Статутот на НКРМ, на седницата одржана на ден 24.4.2015 година донесе

ГОДИШЕН ПЛАН НА НОТАРСКАТА КОМОРА НА РМ ЗА ВРШЕЊЕ НАДЗОР НАД РАБОТЕЊЕТО НА НОТАРИТЕ ВО 2015 ГОДИНА

Нотарот е должен во архивата на нотарската канцеларија да го чува преписот (во писмена или во електронска форма во согласност со член 71 од Правилникот за видот, содржината, формата, начинот на водењето и чувањето на актите, уписниците, книгите и имениците на нотарот, начинот на примање и чување на нотарските исправи и предметите од вредност и нивното издавање и преземање, како и преземање други формални дејствија) на оставинскиот предмет во случаите утврдени со член 134 став (3) од Законот за вонпарнична постапка, сè до моментот кога истиот од страна на надлежниот суд, во согласност со член 375 став (1), а во врска со став (2) точка 7 од Судскиот деловник, ќе биде предаден во Државниот архив на Република Македонија.

1. Во текот на 2015 година Нотарската комора ќе изврши надзор над работењето на 38 нотари, во кој ќе бидат опфатени нотари од скопското, битолското, штипското и гостиварското апелациско подрачје.

Надзорот ќе го опфати периодот од последните две години (2013 и 2014) година.

2. Списокот на нотари над чија работа во 2015 година ќе биде извршен надзор се утврдува по азбучен ред како прилог на овој план и соодветно на секое апелациско подрачје, како и список на двочлените, односно трочлените комисии за вршење надзор определени од Управниот одбор.

Комисиите ќе бидат определени и ќе работат согласно Правилникот за вршење надзор над работењето и обврските на нотарите и критериумите за постапување при вршењето надзор над работењето и обврските на нотарите во Република Македонија.

3. На крајот на 2015 година, Управниот одбор ќе подготви преглед-информација за резултатите од спроведениот надзор над работењето на определените нотари, заради согледување на потребата од натамошно стручно оспособување на нотарите.

4. Составен дел од овој план се:

- Список на нотарите над чија работа ќе се врши надзор во 2015 г.;
- Список на 8 овластени лица за вршење надзор;
- Список на двочлени, односно трочлени комисији за вршење надзор по апелациски подрачја.

УПРАВЕН ОДБОР НА НКРМ
Претседател
Зорица Пулејкова с.р.

СПИСОК

НА НОТАРИ НАД КОЈ ЌЕ СЕ ИЗВРШИ НАДЗОР НАД НИВНАТА РАБОТА ВО ТЕКОТ НА 2015 ГОДИНА

1. АПЕЛАЦИЈА СКОПЈЕ

- Сашо Клисароски од Скопје
- Ванчо Андоновски од Скопје
- Тања Аспорова од Велес
- Драган Иванов од Скопје
- Катерина Митровска од Скопје
- Елена Пенџерковски од Скопје
- Ана Петровска од Скопје
- Вера Станоевска од Скопје
- Миодраг Стојановски од Велес
- Роберт Стојковски од Скопје
- Весна Стојчева од Скопје
- Соња Стојчева од Гевгелија
- Ванчо Тренев од Неготино
- Зорица Узуновска од Куманово
- Емилија Харалампиева од Скопје
- Марија Хаџи Петрушева од Велес
- Хакија Чоловиќ од Скопје
- Силвана Шандуловска од Скопје

2. АПЕЛАЦИЈА БИТОЛА

- Билјана Дамјановска-Јанчевска од Битола
- Василка Гоновска од Битола
- Дано Рошкоски од Прилеп
- Елизабета Стојановска од Прилеп
- Тана Топаловска од Охрид
- Луиза Христова од Битола

3. АПЕЛАЦИЈА ШТИП

- Верица Панова-Стевкова од Струмица
- Јован Стојчев од Радовиш
- Стоимен Трајчев од Кочани
- Душко Черкезов од Радовиш
- Данче Шеримова од Струмица
- Јанко Милушев од Струмица
- Татјана Миовска од Берово
- Стојмир Николов од Веница
- Благој Насков од Свети Николе

4. АПЕЛАЦИЈА ГОСТИВАР

- Ненад Трипуноски од Тетово
- Зоран Чукеловски од Тетово
- Агрон Чутра од Дебар
- Филип Трифуновски од Гостивар
- Љиљана Трповска од Тетово

Врз основа на член 91 став (4) и член 98 од Законот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам (Службен весник на РМ бр. 130/14) и член 147 од Законот за нотаријатот (Службен весник на РМ, бр. 55/2007; 86/08; 139/09 и 135/11), Комисијата на Нотарската комора на РМ за вршење надзор над примената на одредбите од Законот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам, на седницата одржана на ден 05.02.2015 година, донесе:

ГОДИШЕН ПЛАН ЗА 2015 ГОДИНА ЗА ВРШЕЊЕ НАДЗОР НАД ПРИМЕНАТА НА МЕРКИТЕ И ДЕЈСТВИЈАТА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИ- РАЊЕ ТЕРОРИЗАМ ОД СТРАНА НА НОТАРИТЕ

1. Во текот на 2015 година Комисијата ќе врши надзор над примената на одредбите од Законот за спречување на перење пари и финансирање тероризам на следниот начин:

а) Комисијата ќе врши ад хок надзор по сопствена иницијатива, врз основа на претставки на странки, на нотари и други службени лица, ако тие содржат основано укажување дека е извршена сомнителна трансакција;

б) систематско вршење надзор од аспект на спречување на перење пари, Комисијата ќе го врши на тој начин што ќе бидат формирани 5 (пет) поткомисии составени од по 2 (два) члена на оваа комисија, кои во текот на 2015 година непосредно ќе извршат надзор над работењето на 46 нотари, и тоа 23 нотари ќе бидат опфатени во првото полугодие и 23 нотари во второто полугодие, како и надзор над работењето на нотарите кај кои при вршење надзор се констатирани недостатоци и забелешки во делот на примената на одредбите од Законот за спречување на перење пари и финансирање тероризам. Во вкупниот број на нотари за 2015 година (46) се опфатени и 6 нотари над чие работење требаше да се изврши надзор според Годишниот план за 2014 година.

Надзорот во 2015 година ќе се изврши според следната класификација на нотарите по градови:

- 12 нотари од подрачјето на Град Скопје;
- 2 нотари од Куманово;
- 2 нотари од Крива Паланка;
- 3 нотари од Битола;
- 3 нотари од Охрид;
- 1 нотар од Струга;

- 2 нотари од Пробиштип;
- 3 нотари од Струмица;
- 1 нотар од Веница;
- 2 нотари од Делчево;
- 2 нотари од Свети Николе;
- 1 нотар од Гевгелија;
- 4 нотари од Гостивар;
- 2 нотари од Дебар;
- 2 нотари од Кичево; и
- 4 нотари од Тетово.

При вршење на надзорите главното вниманието ќе биде насочено кон:

- Извршување на должностите од членовите 30 и 31 од Законот за спречување на перење пари и финансирање тероризам за доставување податоци за сомнителни трансакции до Управата за финансиско разузнавање;

- извршување на должностите од член 32 од Законот за спречување на перење пари и финансирање тероризам за доставување на собраните податоци од извршените трансакции во вредност од 15.000 евра или повеќе до Управата за финансиско разузнавање, на крајот на денот во електронска форма;

- применување на индикаторите за анализа на ризикот и за препознавање на сомнителните трансакции;

- изготвување и ажурирање на Програмата за примена на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање тероризам и доставување на истата на мислење и увид до Управата за финансиско разузнавање во согласност со член 34 од законот; и

- примена на одредбите од Програмата за примена на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање тероризам.

Притоа, во записниците од извршените надзори задолжително ќе се утврдува наод и мислење во врска со обврската на нотарите за спречување на перење пари и во зависност од наодите, Комисијата ќе презема соодветни мерки согласно законот и за истото ќе ја извести Управата за финансиско разузнавање.

2. Комисијата задолжително ќе изврши контрола над работењето на нотар по образложеното барање на Управата за финансиско разузнавање и ќе ја извести за резултатите од извршената контрола.

3. Комисијата редовно, а најмалку еднаш годишно ќе го извести Управниот одбор и Собранието на Нотарската комора за примената на законот и Програмата за примена на мерки и дејствија за спречување на перење пари и финансирање тероризам од страна на нотарите, врз основа на извршениот надзор и наодите во врска со спречувањето на перење пари.

4. Комисијата ќе го извести претседателот на Комората, Управниот одбор и Дисциплинскиот совет доколку утврди дека постои основано сомнение за сторено кривично дело или прекршок на перење пари од страна на нотар или негов соработник.

5. Комисијата ќе ја усогласува и координира својата работа со Управата за финансиско разузнавање во врска со спроведувањето на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и други казниви дела.

Составен дел на овој годишен план се и:

- Списокот на нотари на кои треба да се изврши надзор над работењето во 2015 година во делот на примена на одредбите од Законот за спречување на перење пари и финансирање тероризам; и

- Распоредот за вршење надзор над работењето на нотарите во 2015 година од страна на членовите на Комисијата за вршење надзор.

НОТАРСКА КОМОРА НА РМ
Комисија за вршење надзор над примената
на Законот за спречување на перење пари
и финансирање теоризам

Претседател
Снежана Ѓорѓеска-Видоеска с.р.

СПИСОК

НА НОТАРИ НА КОИ ТРЕБА ДА СЕ ИЗВРШИ НАДЗОР
НАД РАБОТЕЊЕТО ВО 2015 ГОДИНА ВО ДЕЛОТ НА ПРИМЕНА
НА ОДРЕДБИТЕ ОД ЗАКОНОТ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ И
ФИНАНСИРАЊЕ ТЕРОРИЗАМ

1. АПЕЛАЦИЈА СКОПЈЕ

- Нерџиван Идризи - Скопје
- Анастасија Петреска - Скопје
- Катерина Митревска - Скопје
- Дрита Лимани - Скопје
- Сашо Клисароски - Скопје
- Ивана Катевеновски - Скопје
- Ана Брашнарска - Скопје
- Емилија Манолева - Скопје
- Ристо Папазов - Скопје
- Весна Паунова - Скопје
- Слободан Поповски - Скопје
- Виолета Петровска
- Стефановска - Скопје
- Богданка Дејановска
- Крива Паланка
- Весна Митровска
- Крива Паланка
- Цеца Малева Стоев - Гевгелија
- Арбана Дестани Адеми
- Куманово
- Артан Раховица - Куманово

2. АПЕЛАЦИЈА БИТОЛА

- Елеонора Папазова - Битола
- Василка Гоновска - Битола
- Петар Сиљанов - Битола
- Едмонд Шазимани - Охрид
- Момана Иваноска - Охрид
- Мирче Ристески - Охрид
- Беса Кадриу - Струга

3. АПЕЛАЦИЈА ШТИП

- Весна Веселиноска
- Пробиштип
- Лидија Илиевска - Пробиштип
- Аница Маџункова - Струмица
- Данка Василева - Струмица
- Стевица Јанева - Струмица
- Стојмир Николов - Веница
- Горан Манов - Делчево
- Богданка Димитровска
- Делчево
- Благој Насков - Свети Николе
- Јадранка Коцевска
- Свети Николе

4. АПЕЛАЦИЈА ГОСТИВАР

- Башким Елези - Гостивар
- Прпарим Реџеми - Гостивар
- Весна Василеска - Гостивар
- Зулфиќар Сејфулаи - Гостивар
- Елица Коруноска - Кичево
- Букурије Алими - Кичево
- Весна Масловариќ-Костовска
- Тетово
- Ненад Трипуноски - Тетово
- Зоран Чуќеловски - Тетово
- Фатиме Дурмиши - Тетово
- Сами Летми - Дебар
- Агрон Чутра - Дебар

Забелешка: Во вкупниот број на нотари за 2015 година (46) се опфатени и 6 нотари над чие работење требаше да се изврши надзор според Го-дишниот план за 2014 година.

Глава IV

ИНФОРМАЦИИ ОД МЕЃУНАРОДНИОТ НОТАРИЈАТ ИЗВЕШТАИ ОД СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО СТРАНСТВО

ИЗВЕШТАЈ

ОД 5-ТАТА КОНФЕРЕНЦИЈА НА НОТАРИЈАТИТЕ
НА МЕДИТЕРАНОТ ОДРЖАНА ВО ТАНГЕР, МАРОКО,
НА 21 И 22 МАРТ 2015 ГОДИНА

Зулфиќар Сејфулаи
потпретседател на НКРМ

Во Тангер, Мароко, на 21 и 22 март 2015 година се одржа петтата Конференција на нотаријатите на медитеранските земји. На конференцијата како преставници на Нотарската комора на Република Македонија присуствуваа потпретседателот на УО нотар Зулфиќар Сејфулаи и членовите на Управниот одбор на НКРМ, нотарите Весна Дончева и Лидија Рибарева.

Конференцијата ја отвори господин Даниел Сенгор (Даниел Сенгхор), претседател на УИНЛ и го повика Жан Пол Декорп (Жан-Паул Децорпс), почесниот претседател на Конференцијата, да ја претстави конференцијата која е оформена на негова иницијатива.

Потоа на Конференцијата се обрати почесниот претседател Жан Пол Декорп. Тој во кратки црти го истакна значењето на одржувањето на оваа конференција и историјатот на истата. Во својот говор, откако му се заблагодари на мароканскиот нотаријаат за квалитетната организација, изрази задоволство од големиот број присутни професори и нотари во реализирањето на Конференцијата и од големиот број учесници и нивната мотивација, нивните богати трудови и ги поздравите сите делегации наведувајќи: „Вие сте иднината на нотаријатот“.

На Конференцијата со свои поздравни и пригодни говори се обратија и Мухамад ел Куаквеби (Мохамед Ел Љуауаљеби), претседател на Регионалниот совет на нотарите на Северно Мароко, Мустафа Фарес (Мустафа Фарес), прв претседател на Касацискиот суд на Мароко, Мари Горе (Мари Горе), потпретседател на Друштвото (асоцијацијата) на пријателите на француската правна култура „Ханри Капитан“, Ахмед Амин Тоухами ел Оуазани (Ахмед Амине Тоухами Ел Оуазани), претседател на националниот совет на здружението на нотарите на Мароко и Ел Мостафа Рамид (Ел Мостафа Рамид), министер за правда на Мароко.

На конференцијата говореше и претседателот на УИНЛ, господин Даниел Сенгор, кој во кратки црти го изнесе значењето од одржувањето на овие конференции и историјатот на истата.

Работата на конференцијата се одвиваше на четири тематски области и беше замислена како четири округли маси, и тоа на темите:

- Организација и работата на нотарската професија;
- Јавност и извршност на нотарските акти;
- Јавно-приватно партнерство;
- Наследувањето и меѓународното приватно право.

За секоја тематска област (округла маса) однапред беа именувани генерални репортери (известувачи) и интервенти.

Од страна на еден дел нотарите учесници на оваа конференција до организаторот во писмена форма беше доставен извештај како е регулирана материјата од соодветната тематска област во нивното законодавство. Претставниците на нотарската комора на РМ до организаторот во писмена форма доставија писмени извештаи, и тоа на темите:

- Организација и работата на нотарската професија којшто извештај го припреми потпретседателот на УО, нотар Зулфиќар Сејфулаи;
- Јавност и извршност на нотарските акти, кој извештај го припреми членот на УО, нотар Лидија Рибарева; и
- Наследувањето и меѓународното приватно право, кој извештај го припреми членот на УО, нотар Весна Дончева.

На првиот работен ден Конференцијата работеше на тематските области „Организацијата и работата на нотарската професија“ и „Јавност и извршност на нотарските акти“, а на вториот работен ден – „Јавно-приватно партнерство“ и „Наследувањето и меѓународното приватно право“.

На првата тематска област „Организацијата и работата на нотарската професија“ генерален известувач беше Жозе Мануел Гарсија Колантес, претседател на Генералниот совет на Нотаријатот во Шпанија, за втората, генерален известувач беше Аисам Триба, нотар од Мароко, за третата беше Филали Осман, универзитетски професор и поранешен советник во француската влада и во четвртата тоа беше Хади Слим, универзитетски професор од Либан.

Работата по тематски области се одвиваше на начин што за првата тематска област претставниците на земјите членки кои доставиле свои писмени извештаи беа замолени да ги прочитаат своите извештаи.

За оваа тематска област – „Организацијата и работата на нотаријатот во Р. Македонија“, потпретседателот на УО, нотарот Зулфиќар Сејфулаи, на француски јазик во кратки црти го изнесе извештајот во кој беа опфатени орагнизциската поставеност на нотаријатот во РМ, именувањето, надлежностите, дисциплинската одговорност, одговорноста за предизвикана штета, контролата врз работата на нотарот и др. Извештајот предизвика голема заинтересираност помеѓу присутните, имајќи предвид дека од земјите кои не спаѓаат во типичните медитерански земји, само Република Македонија имаше свои писмени извештаи.

Од другите земји на оваа тематика со свои излагања се обратија претставниците на Шпанија, на Франција, на Турција, на Либан и на Мароко кои ги изнесоа состојбите во нивните национални нотаријати.

Посебно интересирање побуди излагањето на претставникот на нотаријатот на Франција, кој изрази загриженост од залошбата од усвојувањето на Законот на т.н. МАКРОН, според кој се предвидува либерализација на нотарската професија, драстично намалување на цените на нотарските услуги со што се нарушуваат основните принципи на нотаријатот. Законот сè уште не е усвоен и нотарите од Франција се надеваат дека нема да се усвои.

На другите тематски области и округли маси работата се одвиваше на начин што заинтересираните претставници кои доставиле свои извештаи по потреба ги дообјаснуваа своите извештаи и се поставуваа праша околу таа тематика. За овие теми главно прашањата беа поставувани помеѓу нотарите од Мароко, од Алжир и од Франција.

Со заокружување на одржаните предавања, Конференцијата ја заврши својата работа.

По завршувањето, се одржаа пригодни говори каде покрај другите, говореше и претседателот на УИНЛ, господин Даниел Сенгор.

Посебно треба да се истакне што на вториот ден од оваа Конференција јас, Зулфиќар Сејфулаи, на иницијатива на претседателот на НКРМ, Зорица Пулејкова и со нејзина координација остварив средба со претседателот на УИНЛ, господин Даниел Сенгор, претседателот на КАЕ, господин Жан Пол Декорп и претседателот на ССНИ (Комисија

за меѓународна соработа пи УИНЛ), господин Мишел Мерлоти. На истата средба од моја страна беше изнесена актуелната ситуација во нашиот нотаријат во врска со предлогот за донесување на новиот закон за нотаријатот во Република Македонија и предлогот за задолжително присуство на адвокатите во нотарското работење. На таа средба јас на присутните во писмена форма им предадов предлог-измени на соодветните членови на законот кои беа однапред припремени и преведени на француски јазик.. На таа средба господата Даниел Сенгор, Жан Пол Декорп и Мишел Мерлоти изразија целосно разбирање за нашата загриженост, изнесувајќи мислење дека тоа е еден апсурд без преседан. На истата средба на предлог на господин Мишел Мерлоти се донесе заклучок од страна на комисија составена од ССНИ да се направи една експертиза на нотаријатот во Република Македонија и да се побара да се оствари средба со високи владини претставници и претставници од надлежните органи за да може да се укаже на штетните последици од донесувањето на овој закон.

По таа средба, како што Ви е познато, иницијативата беше реализирана и во периодот од 20 до 21 мај оваа година експертска комисија составена од господин Мишел Мерлоти, нотар од Швајцарија - претседател, господин Ханц Јакоб Путцер, нотар од С.Р. Германија – заменик-претседател и Ролан Миклаус, нотар од Швајцарија – секретар, при што сотварија средба со високи владини претставници (покрај другите, и со министерот за евроинтеграции), а беше извршена и посета и експертиза на три нотарски канцеларии.

ИЗВЕШТАЈ

ОД 27. КОНГРЕС НА ЕВРОПСКИТЕ НОТАРИ
САЛЗБУРГ - АВСТРИЈА 16-17 АПРИЛ 2015 ГОД.

нотар Васил Кузманоски, член на управен одбор на НКРМ
нотар Сашо Ѓурчиноски, член на управен одбор на НКРМ

Во период од 16 до 17 април 2015 година во Салзбург, Австрија, се одржа 27. Конгрес на европските нотари.

Во организација на Австриската нотарска комора и на нејзина покана, на конгресот како официјални претставници на Нотарската комора на Република Македонија присуствуваа потпретседателот на НКРМ, Васил Кузманоски и членот на Управниот одбор на НКРМ, Сашо Ѓурчиноски.

Темата на 27. Конгрес на европските нотари беше „Превентивно правосудство во Европа“.

На самиот почеток на конгресот најпрвин поздравен говор одржа претседателот на Австриската нотарска академија, Михаел Умфахрер (Michael Umfahrer), а по неговото обраќање, следуваа поздравните говори на: претставникот од Банк Австрија, Роланд Феицингер (Roland Feitzinger), претседателот на регионалниот парламент во Салзбург, Бригита Паллауф (Brigitta Palauf), претседателот на Австриската комора на граѓанско право на нотарите, Лудвиг Битнер (Ludvig Bittner), претставник на Министерството за правда на Австрија, Георг Катхреин (Georg Kathrein), генералниот директор на Европската комисија - дирекција за правосудство и право на потрошувачите, Параскеви Мишоу (Paraskevi Michou) и секретарот на Министерството за правда на Словенија, Тина Брецељ (Tina Breclj).

После тоа се продолжи со темата по работниот дел на конгресот - „Превентивно правосудство за ефективен правосуден систем“, по која тема свое излагање имаа членот на Одборот на директорите на Економскиот институт за економски истражувања во Виена, Христијан Хелмештајн (Cristian Helmestein) и заменикот на Одделот за правосудство при Европската комисија - дирекција за правосудство и право на потрошувачите, Ниови Рингоу (Niovi Ringou).

Членот на Одборот на директорите на Економскиот институт за економски истражувања во Виена, Христијан Хелмештајн (Cristian Helmestein), во своето излагање даде приказ кои трошоци ги имаат граѓаните за правна помош, како изгледаат тие за сите земји, и тоа како за приватни издатоци, така и за јавни издатоци, дека правната заштита и правното советување се доста важни и дека истите и покрај актуелната криза, немаат промени, тој истакна дека од земјите Ирска, Велика Бри-

танија и Луксембург имаат најголеми правни трошоци, кои од друга страна се поврзани со поголемат густина на седишта на правни субјекти. Посебно наведе дека трошоците за правно советување во делот на англосаксонскиот правен систем наспроти земјите на римското право се поголеми и најчесто со порастот на доходот, растат и правните трошоци. Исто така истакна дека Европа во поглед на правните трошоци глобално е поделена на три групи, и тоа државите на „комонлоу“ и нордиските земји, западноевропските држави како членки на латинскиот нотаријат и новите членки на ЕУ – Источна Европа, при што само Луксембург претставува сам класа за себеси и дека од сите три групи, земјите на „комонлоу“ и нордиските земји имаат најголеми правни трошоци.

Тој истакна дека во понатамошното излагање посебно ќе се даде осврт на превентивното правосудство и дека со зголемување на превентивните трошоци, се намалуваат правните трошоци, и спротивно, колку што се поголеми правните трошоци за приватните издатоци, така растат и правните трошоци за јавните издатоци.

Посебно се напомена дека честата присутност на нотарот во правниот промет води до намалување на приватните и јавните трошоци, со што се потврдува дека колку што е појако превентивното право, толку со тоа се намалуваат правните трошоци и притоа се изнесе дека од спроведените детални истражувања во државите каде има присутност на нотарите наспрема државите каде тоа го нема, тоа намалување е и до 6%, кој процент на намалување трошоци не е воопшто за потценување.

Заменик на Одделот за правосудство при Европската комисија - дирекција за правосудство и право на потрошувачите, Ниови Рингоу (Niovi Ringou), во своето излагање наведе дека вонпаричното решавање на спорите може да донесе добро решение за намалување на судските трошоци и за водење постапки.

Тој истакна дека имањето поевтин и подобар правен систем доведува до подобра клима за вложување и економски пораст и притоа ефективниот правен систем е неопходен за тоа. Посебно се задржа на воведувањето на Правниот барометар во земјите на ЕУ, од кој правен барометар се утврдува колку правните реформи во ЕУ директно се однесуваат на подобрувањето на квалитетот на правосудството во државите членки на ЕУ. Притоа вршени се разни анализи од тоа како се решаваат и колку се решаваат предметите, кој е односот на нови со решени предмети, дури се испитуваат и прашања како колкав е односот на мажи и жени во правосудството и сл. Таа наведе дека правниот барометар за 2015 година по прв пат ќе ги истражува и структурните промени и независност на правосудниот систем, при што напомена дека одредени податоци за правосудниот систем ќе се добиваат и преку перцепција на јавноста.

Следуваше панел-дебата водена од страна на Иракли Адешвили (Irakli Adeshvili), претседател на Европската комисија за ефикасност во правосудството (СЕРЕЈ).

Во панел-дебатата, заменикот на Одделот за правосудство при Европската комисија - дирекција за правосудство и право на потрошувачите, Ниови Рингоу (Niovi Ringou), зборуваше за правосудниот барометар, дека во истиот учествуваат 28 држави членки на ЕУ и притоа напомена дека правосудниот барометар треба да биде алат од кој би се примале податоци од типот како функционира правосудството во ЕУ и што треба да се направи за негово одобрување.

Тој истакна можност и нотарите да се вклучат во правосудниот барометар и да се вклучат и параметри за превентивно правосудство.

Членот на Одборот на директорите на Економскиот институт за економски истражувања во Виена, Христијан Хелемштајн (Cristian Helmestein), истакна дека правосудниот барометар не треба да се сфати како натпревар, туку истиот треба да се сфати како основа за раст на економиите на државите. Притоа наведе дека ако се инвестира во превентивното правосудство, би се намалиле трошоците и притоа отворено запраша дали инвестирањето опфаќа и вложување во нотарите и кои додатни функции би можеле да се префрлат на нотарите, нагласувајќи дека истото би можело да биде и во делот на семејното право, меѓуграничните спорови и сл.

Иракли Адешвили (Irakli Adeshvili), претседател на Европската комисија за ефикасност во правосудство (СЕРЕЈ), наведе дека се согласува со дискутантите и дека нотарите треба да добијат нови надлежности, да се јават и како медијатори.

После тоа, се продолжи со темата по работниот дел на конгресот - „Даночен рај и 'офшор' лимити - кој е придонесот на Европа за борба против избегнувањето на даночните обврски“, по која тема свое излагање имаше Хеинз Зоурек (Heinz Zourek), генерален директор на Дирекцијата за данок и право на потрошувачите, Европска комисија - Брисел, кој истакна постоење потреба од воведување европско даночно право и притоа изнесе одредени недоследности при пресметување и плаќање на данокот на наследство во земјите од ЕУ. Тој истакна примери за повеќеструко плаќање данок на наследство поради неусогласеност на начинот на пресметување и плаќање во ЕУ кај државјани кои потекнуваат од една држава од ЕУ, а живеат или работат во друга држава на ЕУ. Предложи скалесто оданочување, т.е. да постои можност данокот платен во една земја да биде признат во друга земја или барем да се плати евентуална разлика за истото.

Следуваше панел-дебата водена од страна на Герхард Хуемер (Gerhard Huemer), директор на УЕАПМЕ (UEAPME), Петер Риес (Peter Ries),

професор по граѓанско право од Берлин и Хаинз Зоурек (Heinz Zourek), генерален директор на Дирекцијата за данок и право на потрошувачите, Европска комисија - Брисел.

Во панел-дебатата, беше истакнато дека не е во ред основањето „он лајн“ друштва со минимален влог и за пример се искажаа практичните проблеми на фирми од Финска кои поради избегнување на даноците, отвораат свои фирми во Естонија. Овае пример за лица на кои им се забранува отворање фирми во една земја членка на ЕУ, а истите можат да отвораат фирма во друга земја членка на ЕУ.

Беше побарано заедничка регулатива на сите земји во ЕУ во делот на даноците и даночното право.

После тоа, се продолжи со темата по работниот дел на конгресот - „Брачни договори и спогодби помеѓу партнери во Европа“, по која тема свое излагање имаше генералниот директор на Европската комисија - дирекција за правосудство и право на потрошувачите, Параскеви Мишоу (Paraskevi Michou).

Следуваше панел-дебата водена од страна на Катерина Боеле-Воелки

(Kataharina Bouele- Woelki), професор на Универзитетот во Утрехт, Урлике Лунацек, заменик-претседател на Европскиот парламент во Стразбур, Параскеви Мишоу (Paraskevi Michou), генерален директор на Европската комисија - дирекција за правосудство и право на потрошувачите, Жан Тарад (Jean Tarrade), претседател на ЦНУЕ (CNUE), нотар во Париз.

Во водената дискусија се зборуваше и за постоење потреба и преземање дејствија во насока на регулирање на правниот промет помеѓу земјите членки на ЕУ во делот на признавање пресуди, склучување брак, развод, издржување и наследување. Со конкретна директива, се предлага во иднина меѓу земјите на ЕУ да се избегнува за исти правни работи водење паралелни постапки и носење судски пресуди. Се истакна потребата предбрачниот договор склучен во една држава да има важност и во друга држава каде всушност брачните другари и живеат. Стана збор и за реално пројавената потреба од регулатор на имотните односи помеѓу лица од ист пол со посебен нагласок околу потребата од дозволување лица од ист пол да можат да склучат брак.

Конгресот, по исцрпување на точките од програмата и дискусиите од панел-дебатите, го затвори претседателот на Австриската нотарска академија, Михаел Умфахрер (Michael Umfahrer).

На маргините на конгресоти, како во работниот, така и во социјалниот дел се остварија контакти со нотари кои учествуваа на конгресот.

Union Internationale du Notariat
COMMISSION DES AFFAIRES EUROPEENNES (CAE)
DE LA UINL

3ème session plénière - législature 2014-2016
San Marino (République de San Marino), les 17 et 18 avril 2015

нотар Зулфиќар Сејфулаи
нотар м-р Ненад Трипуноски

ИЗВЕШТАЈ
од 3. пленарна сесија на Комисијата за европски прашања (CAE)
при УИНЛ за периодот 2014-2016 година,

одржана во Сан Марино (Република Сан Марино)
на 17 и 18 април 2015 година

Во Сан Марино, Република Сан Марино, на 17 и 18 април 2015 година се одржа 3. пленарна сесија на Комисијата за европски прашања (CAE) при УИНЛ за периодот 2014-2016 година. На оваа седница како претставници на Нотарската комора на Република Македонија и наедно и како членови на Комисијата за европски прашања при УИНЛ (COMMISSION DES AFFAIRES EUROPEENNES - CAE DE UINL), присуствуваа нотарот Зулфиќар Сејфулаи, кој наедно е и потпретседател на УО на НКРМ и нотар м-р Ненад Трипуноски.

Во овој извештај ќе бидат опфатени темите кои беа обработени на оваа седница и наедно ќе бидат потенцирани суштинските прашања кои беа потенцирани со проблемите и предизвиците со кои се соочуваат европските нотаријати, со посебен осврт на она што беше укажано и елаборирано, а се однесува на нотаријатот во Република Македонија.

Честа да ја отвори пленарната седница на Комисијата за европски прашања (CAE) му припадна на претседателот на Комисијата за европски прашања (CAE), господинот Пјер Беку (Pierre BESQUE), кој најпрвин ги поздравил сите делегати од сите држави членки и упати посебна благодарност до домаќинот на оваа пленарна сесија, Комората на адвокатите и нотарите на Сан Марино. Во продолжение беше претставен следниот дневен ред.

ПЕТОК, 17 април 2015 година:

- I. Отворање на 3. пленарна сесија (Pierre BECQUE);
- II. Усвојување на извештајот од 2. пленарна сесија одржана во Барселона, ноември 2014 година (Thierry Vachon);
- III. Информација за настаните одржани по последната пленарна сесија, одржана во Барселона во ноември 2014 година (Thierry Vachon);
- IV. Извештаи од сите земји членки на Комисијата за европски прашања (CAE - TOURS D'HORIZON).

ДЕБАТА, ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ

ОДДЕЛНИ СОСТАНОЦИ на работните групи на темите:

- Евалуација на семејното право;
 - Нотарски активности поврзани со странски држави;
 - Соработка помеѓу нотарите;
 - Осигурување од професионална одговорност;
 - Потврдување, сертификација и легализација.
- V. Академска сесија - конференција на тема: Состојбата на нотаријатот во минатото и денес

ПРАШАЊА, ОДГОВОРИ И ДЕБАТА

САБОТА, 18 април 2015 година

- VI. Обраќања на претставници од УИНЛ и ЦНУЕ (UINL & CNUE):
 - Потпретседателот на Советот на нотаријатите од Европската Унија ЦНУЕ – г. Тиери Вакон (Thierry Vachon);
 - Потпредседателот на УИНЛ за Европа, г. Марио Миколи (Mario Miccoli);
 - Потпредседателот на Интернационалната комисија за нотарска соработка ЦЦНИ (CCNI) – г. Дидие Нурисат (Didier Nourissat);
 - Претседателот на работната група „Циркулација на нотарските акти при УИНЛ, Франко Салерно Кардило (Franco Salerno Cardillo).
- VII. Презентација на тековни студии
 - Потврдување, сертификација и легализација (Alain Delière, Nigel Ready i Pierre Becqué)

- Евалуација на семејното право (Sabrina Belloni)
- Нотарски активности поврзани со странски држави (Jorg BUCHHOLLZ)
- Соработка помеѓу нотарите (Nurgun Ceylan)
- Осигурување од професионална одговорност (Alain Delière)

VIII. СОРАБОТКА помеѓу УИНЛ, ЦНУЕ и ИРЕНЕ (UINL-CNUE-IRENE) (Pierre Becqué and Alfonso Renteria)

IX. ЕВРОПСКА НОТАРСКА АКАДЕМИЈА (Игор Медведев)

X. ПРЕДЛОГОТ ТОМСОН РОЈТЕРС (THOMSON REUTERS) ЗА СОРАБОТКА НА БРАЧНИТЕ РЕЖИМИ (УРЕДУВАЊА)

XI. СВЕТСКА МРЕЖА НА НОТАРИТЕ

XII. КАЛЕНДАР

XIII. РАЗНО

XIV. ЗАТВОРАЊЕ.

Откако беше утврден дневниот ред, претседателот на Комисијата за европски прашања (CAE), господинот Пјер Беку (Pierre BECQUE) му даде збор на Тиери Вако, секретар (Thierry Vachon, Secretary), кој се осврна на последниот состанок одржан во Барселона во ноември 2014 година, по кое нешто беше одобрен Извештајот од 2- сесија на Комисијата за европски прашања (CAE) при УИНЛ за периодот 2014-2016 година, одржана во Барселона во ноември 2014 година.

По ова беа разгледани сите настани и средби на претседателот на Комисијата за европски прашања (CAE), господинот Пјер Беку, кои се случиле во периодот помеѓу 2. и 3. сесија на Комисијата за европски прашања при УИНЛ (COMMISSION DES AFFAIRES EUROPEENES DE UINL - CAE), од кои како позначајни би ги издвоиле средбите кои се одржани со претставници на Советот на европските нотаријати (CNUE) и ИРЕНЕ (IRENE), и тоа 3 состанок со претседателот на Советот на европските нотаријати (CNUE), г. Тараде (Tarrade), со цел да се дефинираат сферите на надлежности на двете тела (CAE и CNUE), договарање соработка на ЦАЕ со ЦНУ и ИРЕНЕ (CAE, CNUE, IRENE), во врска со предметите кои се однесуваат на наследувањето, ранливите категории на граѓани и организирањето и понудување на стажирање на идните нотари со цел да се запознаат со правните практики на соседните нотаријати. Претсе-

дателот на Комисијата за европски прашања (CAE), господинот Пјер Беку, даде и краток осврт и на другите средби, состаноци и предавањата кои се одржани во овој временски период, а пред сè на состанокот со руската делегација предводена од претседателот Корсик, одржана во март 2015 година, учеството на претседателот на Комисијата за европски прашања (CAE), господинот Пјер Беку на Колоквиумот на медитеранските нотаријати одржан во Тангиер, Мароко (Tangier, Morocco) во март 2015 година.

По оваа точка се премина на главната точка од дневниот ред, а тоа е извештаите од сите земји членки на Комисијата за европски прашања (CAE - TOURS D'HORIZON) или т.н. тркалезна маса, која по значење е можеби и најважната за сите држави членки на Комисијата за европски прашања (CAE), на која сите делегатите од сите држави дадоа по еден краток извештај за промените во законодавствата на секоја држава членка на ЦАЕ (CAE), со посебен осврт и давање тежина на предизвиците, тешкотиите и проблемите со кои се соочува секоја држава одделно наспроти надлежните државни институции и адвокатите, а сето тоа врз призма на законодавното уредување на прашањата кои директно се однесуваат на нотарите, а кои во голема мера влијаат или би можеле да влијаат на основните принципи и начела, врз кои почива латинскиот нотаријат, како и на самата позиција на нотаријатот во секоја одделна земја. Би ги издвоиле проблемите со кои се соочуваат еден дел од земјите членки, како што се:

- Франција: каде што има проблеми со законот Макрон, во кој се опфатени прашања кои се однесуваат на либерализацијата на нотаријатот, тарифата, ограничување на возрасната граница и др. прашања;

- Грузија: Предлог-закон со кои се предвидува сите нови нотари да мораат најпрвин да работаат во рурални средини и да не можат да го бираат местото/ градот за кои би сакале да конкурираат да ја извршуваат нотарската служба;

- Италија: Нов предлог-закон со кој директно се оди во насока на намалување и укинување на надлежностите на нотарите, либерализација, дури и нивна елиминација во одредени области, при што беше укажана потребата од потенцирање на опасноста на сметка на философијата „LOW-COST“ и сигурноста што им ја даваат нотарите на странките при нивното учество во составувањето на договорите, а кое нешто е докажано и признато од страна на странките;

- Македонија: Во врска со нашата земја, нотарот Зулфиќар Сејфулаи даде извештај за состојбите во кои се наоѓа македонскиот нотаријат и македонското законодавство, со посебен осврт на предлог-законот во кој е предвидено задолжително присуство на адвокати при изготвувањето на сите акти, задолжителен адвокатски печат на сите акти кои

ги изготвува нотарот, кое нешто е особено опасно за сите соседни земји, на кои може овој предлог-закон да влијае во насока на носење слични законски решенија во државите кои се наоѓаат во овој регион. Нотарот Зулфикар Сејфулаи посебно ги истакна сите дејствија кои ги презеде Нотарската комора на Република Македонија во соработка со органите на Меѓународната унија на нотарите УИНЛ, се со цел да се одговори на соодветен начин на овие предизвици;

- Украина: Нов предлог-закон со кој се предвидува одземање на надлежностите на нотарите во врска со наследувањето, регистрацијата на сопственоста и др., како и некои позитивни промени во врска со катастарот.

Во другите земји од страна на нивните претставници беше наведено дека се наоѓаат во една стабилна состојба, без некои законски промени кои се однесуваат негативно на нотарите, па дури и со примери на држави каде што се носат нови закони со кои им се даваат и нови надлежности на нотарите. Од страна на повеќето делегати, беше констатирано дека е потребно будно да се следат состојбите во оние држави каде што се јавуваат одредени предизвици и проблеми, кои во голема мера негативно би се одразиле не само на нотарите од овие држави, туку и на можноста за пресликување на овие законски решенија во другите земји што би претставувало опасност и за сите други нотаријати, а особено за нотаријатите од тие региони. На оваа тема претседателот на Комисијата за европски прашања (САЕ), господинот Пјер Беку, нагласи дека комуникацијата меѓу нотаријатите не е на посакуваното ниво и дека нотаријатите во иднина би требало повеќе да комуницираат меѓусебно.

САБОТА, 18 април 2015 година

Вториот ден од 3. пленарна сесија (18 април 2015 година) започна со излагањата на претседателот на работната група - „Циркулација на нотарските акти при УИНЛ“, г. Франко Салерно Кардило (Franco Salerno Cardillo), потпретседателот на нотаријатите од Европската Унија ЦНУЕ (CNUE) – г. Тиери Вакон, потпретседателот на УИНЛ за Европа, г. Марио Миколи и потпретседателот на Интернационалната комисија за нотарска соработка ЦЦНИ (CCNI) - г. Дидие Нурисат.

Претседателот на работната група „Циркулација на нотарските акти при УИНЛ“, Франко Салерно Кардило, ја искористи можноста пред сите преку една презентација во Power point практично да го образложи начинот на користење на маркичките СНС (SNS), напоменувајќи дека сè уште мал број нотаријати и нотари ги користат овие картички, поради што и упати повик до сите нотаријати да се приклучат кон овој проект.

Наедно изјави и дека сè уште се присутни најразлични видови измами и злоупотреби на нотарски печати и дека ни една држава не е имуна на криминал, поради што напомена дека ова е уште еден доказ за потребата од користење на сигурносните маркички СНС (SNS). Според г. Франко Салерно Кардило, користењето на овие сигурносни маркички ќе ја намали потребата за користење на апостил (apostille), па дури и негово целосно заменување со овие сигурносни маркички.

Потпретседателот на Советот на Нотаријатите од Европската Унија CNUE - Г-дин Thierry Vachon, даде извештај за работата на ова тело при што ги наведе како поважни средбите со политички и правни авторитети во ЕУ, Конференцијата во Брисел, различни студии, проекти и вебстраници кои се организирани или спроведени од страна на ова тело - CNUE.

Потпретседателот на УИНЛ за Европа, г. Марио Миколи, ги наведе активностите кои во претходниот период ги има преземено УИНЛ и ги наведе и активностите кои се потребни да се преземат во наредниот период, давајќи осврт и на Меѓународниот конгрес на нотаријатот кој ќе се одржи во Париз во периодот од 19 до 22 октомври 2016 година, како и на темите кои ќе бидат обработувани на овој конгрес.

Потпретседателот на Интернационалната комисија за нотарска соработка ЦЦНИ (CCNI) - г. Дидие Нурисат, наведе дека главна цел на Интернационалната комисија за нотарска соработка е да му помогне на секој нотаријат кој изразува желба да се приклучи кон Меѓународната унија на нотарите УИНЛ да ги почитува основните принципи на УИНЛ. Оваа главна цел се состои од два елемента, и тоа на работа на консолидација и на мисионерство. Потпретседателот на Интернационалната комисија за нотарска соработка - г. Дидие Нурисат, ги потенцира проблемите со кои се соочуваат неколку нотаријати во целиот свет, меѓу кои и различните напади на нотаријатите во Италија и во Франција и што е најважно за нас, проблемите со кои се соочува нотаријатот во Република Македонија и потребата од ВТОРА инспекциска посета. Своето излагање г. Дидие Нурисат го заврши со потребата да се креира јавно мислење за нотарот како експерт, како и да се демонстрира социјалната улога на нотарот.

Сесијата продолжи со дебата за можното учество на двајца нотари во една иста постапка, за неутралноста на нотарите, како и за неутралноста на адвокатите доколку тие учествуваат како „независна институција“ наместо нотар, при што во различни држави има различна пракса на овие теми, особено на темата за учество на двајца нотари во една иста постапка.

Највисоки претставници на Република Сан Марино (Two Captains Regent of Republic of San Marino) дојдоа да оддадат почит на работата на оваа комисија ЦАЕ (CAE), при што претседателот на Комисијата за

европски прашања (CAE), господинот Пјер Беку, им се заблагодари и кажа дека е почестен да ги прими највисоките претставници на властите на Република Сан Марино, објаснувајќи ја улогата на Комисијата за европски прашања (CAE), а потоа и ги претстави на сите делегации.

Сесијата продолжи со претставување на тековните студии на потврдување, сертификација и легализација (Alain Delière, Nigel Ready i Pierre Vesquie), евалуација на семејното право (Sabrina Belloni), нотарски активности поврзани со странски држави (Jorg BUCHHOLLZ), соработка помеѓу нотарите (Nurgun Seylan) и осигурување од професионална одговорност (Alain Delière).

Откако беше претставена презентацијата за Меѓународниот конгрес на нотаријатот кој ќе се одржи во Париз во октомври 2016 година, двајцата највисоки претставници на властите на Република Сан Марино (Two Captains Regent of Republic of San Marino) се обратија на учесниците со зборови за добре дојде, се заблагодарија и им посакаа успешна и плодна работа на сите делегати на оваа сесија.

Во продолжение се разработија темите во врска со соработката помеѓу УИНЛ, ЦНУЕ и ИРЕНЕ (UINL - CNUE - IRENE) и Европската нотарска академија, како и се наведоа причините поради кои е особено важна темата „Заштита на ранливите категории граѓани“ (Vulnerable persons), која тема ќе биде обработена на наредната пленарна сесија која ќе се одржи во Барселона во ноември 2015 година. Интересот на оваа тема е базиран на неколку факти, и тоа: зголемениот број ранливи категории на лица во Европа, итна потреба од целосна правна заштита на овие лица, зголемениот број на легислативни промени во националните законодавства и др.

На крајот беше наведено дека наредните средби на ЦАЕ (CAE) ќе се одржат во Барселона во октомври 2015 година и во Република Црна Гора, пролетта 2016 година, со што се пристапи и кон затворање на 3. пленарна сесија на Комисијата за европски прашања ЦАЕ (CAE) при УИНЛ за периодот 2014-2016 година.

Скопје, октомври 2015 година

Union Internationale du Notariat

CONSEIL GENERAL

нотар Златко Николовски
нотар Зорица Пулејкова
Генерални советници на УИНЛ (UINL)

ИЗВЕШТАЈ

од 3. редовна седница на Генералниот совет на УИНЛ,
за мандатниот период 2014–2016,

одржана во Истанбул, Турција,
на 17 и 18 мај 2015 година

Скопје, јули 2016

ИЗВЕШТАЈ

ОД 3. РЕДОВНА СЕДНИЦА НА ГЕНЕРАЛНИОТ СОВЕТ НА УИНЛ,
ЗА МАНДАТНИОТ ПЕРИОД 2014–2016,

ОДРЖАНА ВО ИСТАНБУЛ, ТУРЦИЈА,
НА 17 И 18 МАЈ 2015 ГОДИНА

Во Истанбул, Турција, на 17 и 18 мај 2015 година, се одржа третата редовна седница на Генералниот совет на Меѓународната унија на латинскиот нотаријат за мандатниот период 2014-2016, заедно со Собранието на нотаријатите членки на УИНЛ. На седницата присуствуваа генералните советници на УИНЛ од Р. Македонија - нотарите Зорица Пулејкова и Златко Николовски. Во ваа информација ќе бидат опфатени позначајните прашања од работата на Собранието и на Советот.

Седницата ја отвори и ја водеше Даниел Седар Сенгор, претседател на УИНЛ.

За работа на Генералниот совет беше усвоен следниот дневен ред (на 17.05.2015 г.):

ПРВ ДЕЛ: Отворање

1. Отворање на седницата
 - Претседател на УИНЛ – Даниел Седар Сенгор (Daniel Sedar Senghor)
 - Предсетател на Унијата на турските нотари – Јунус Тутар (Yunus Tutar)
2. Утврдување на присуството и на кворумот
3. Усвојување на записникот од заедничката седница на Генералниот

совет/ Генералното собрание на нотаријатите членки одржан во Будимпешта, на 10 и 11 октомври 2014 година и усвојување на дневниот ред на седницата во Истанбул

4. Извештај за активностите на претседателот Сенгор од Будимпешта 2014 година.

5. Запознавање со одлуките на Управниот одбор на УИНЛ од седницата одржана на Маурициус (13.02.2015 година) и во Инстанбул (16.05.2015 година). Известувач: секретарот Рајендра Дасине (Rajendra Dassine)

6. Тековни работи и извештај за одлуките усвоени од Генералниот совет/ Генералното собрание на нотаријатите членки од Будимпешта

ВТОР ДЕЛ: Теми и дискусија

7. Внатрешна нотарска тема: Советот на нотарот и правото на информирање

- Презентација на темата од страна на генералниот координатор за темата: г. Фатоу Мбало Таим (Fatou Mballo Thiam) (од Сенегал)

- за Африка: Фатоу Мбало Таим (Fatou Mballo Thiam) (Сенегал)

- за Америка: Јорге Макадо (Jorge Machado) (Еквадор)

- за Азија: Шињи Такаи (Shinji Takai) (Јапонија)

- за Европа: Волфганг От (Wolfgang Ott) (Германија)

- Дискусија

- Препораки кои ќе се достават до Собранието на нотаријатите членки во Рио де Жанеиро

8. Актуелна тема: „Обновување на нотарските документи и на регистрите во земјите кои доживеале природна катастрофа или војна. Улога на Нотаријатот“.

- Презентација на темата од Гастон ди Каstellнуово (Gaston DI CASTELNUOVO) (Аргентина)

- Дискусија

Евентуални препораки за поднесување на усвојување на Собранието на нотаријатите членки

ТРЕТ ДЕЛ: Активности на потпретседателите и на континенталните и интерконтиненталните комисии и работните групи

9. Извештај за активностите на потпретседателите и на континенталните комисии

Заедничко излагање

Африка - потпретс. Регине Доох-Колинс (Regine Dooh-Collins)/ пре-

тседател на ЦААФ – Мухамед Ткхасона Траоре (СААФ - Mouhamed Tchasona Traore)

Северна Америка, Централна Америка и Кариби - потпретс. Денис Мартинес Колон (Dennis Martinez Colon)/ претседател на ЦАА – Алваро Ројас Кари (САА-Alvaro Rojas Charry)

Јужна Америка - потпретс. Сара Етел Кастро Естевес (Sara Ethel Castro Esteves)/ претседател на ЦАА – Алваро Ројас Кари (САА-Alvaro Rojas Charry)

Азија - потпретс. Динг Лу (Ding L)/ претседател на ЦААс – Тошими Кониши (СААs-Toshimi Konishi)

Европа - потпретс. Марио Миколи (Mario Miccoli)/ претседател на ЦАЕ – Пјер Беку (САЕ-Pierre Bесque)

- Поддршка на Украинскиот нотаријат

10. Извештај на Советот на европските нотаријати (CNUE) -

Паоло Паскалис (Paolo Pasqualis), потпретседател на ЦНУЕ (CNUE)

11. Интерконтинентални комисии – извештај за активностите

1. ЦЦНИ (CCNI) - Меѓународна комисија за соработка, Мајкл Мерлоти (Michel Merlotti)

2. ЦЦ (CC) – Консултативна комисија, Џанкарло Лаурини (Giancarlo Laurini)

3. ЦТЦ (CTC) – Комисија за теми и конгреси, Педро Карион Гарсија де Парада (Pedro Carrion Garcia de Parada)

4. ЦССН (CSSN) – Комисија за нотарска социјална сигурност, Манфред Бенгел (Manfred Bengel)

5. ЦДН (CDN) – Комисија за нотарска деонтологија, Хавиер Гвардиола (Javier Guardiola)

6. ЦДХ (CDH) – Комисија за човековите права, Натали Андриер (Nathalie Andrier)

7. ОНПИ (ONPI) - постојана нотарска канцеларија за размена, Акеда Креспо (Agueda Crespo)

ВТОРНИК, 18 МАЈ 2015 ГОДИНА

12. Работни групи – извештај за активностите

Размислувања за финансирањето

Општ извештај за потребите за финансирањето и анализа на изворите и приходите на УИНЛ, главниот благајник: Лаурент Бесо (Laurent Besso)

Извештај на работната група – Ганиоу Адеки/ Гаетан Руел (Ganiou Adechy/Gaetan Ruel)

Стратегиски комитет, Денис Марсолаис (Denis Marsolais)

Правен основ за упис на сопственост – Дидие Нурисат (Didier Nourissat)

- Осврт на 3. Меѓународна конференција „Запишување на земјиштето во служба на трајниот развој“, одржана во Хо Ши Мин, Виетнам, на 12 и 13 декември 2014 година, Жан Пол Декорпс (Jean Paul Decorps)

Нотарска мрежа и нотарски акти, Франко Салерно Кардило (Franco Salerno Cardillo)

- СНС (SNS) – состојба на проектот

Партнерство со меѓународните организации, Лионел Галиез (Lionel Galliez)

- состојба на активностите

- договори за соработка

- извештај за активностите на преставникот при Конференцијата во Хар, Џефри Талпис (Jeffrey Talpis)

Економска улога на нотарскиот акт

Подигнување на технолошкото ниво на нотаријатите членки, Александар Винклер (Alexander Winkler)

Јавно-приватни договори за партнерство, Тауфик Азузи (Taoufik Azzouzi)

Меѓународна работна група Граѓанско право – општо право (Civil Law – Common Law), Марк Гелејнс (Marc Geleijns)

13. XXVIII Меѓународен конгрес на УИНЛ – Париз, Франција – 19-22 октомври 2016 година

- извештај за текот на подготовките, Лионел Галиез (Lionel Galliez), претседател на Конгресот

14. Состаноци и манифестации од интерес на УИНЛ и нотаријатите членки

- 4. издание на Светскиот нотарски универзитет, Буенос Аирес од 16 до 21 август 2015, Пјер Бекв и Јорге Матео (Pierre Becque I Jorge Mateo)

- Втора нотарска афро-американска конференција Хуго Перез Монтеро во Рио де Жанеиро 28-29 септември 2015 година

- Меѓународен колоквиум „Доверба и нотарскиот акт“ на Маурициус во првото тромесечје на 2016 година.

15. Утврдување на местото и датумот на идните седници на органите на УИНЛ (Управниот одбор, Генералниот совет и Конгресот)

2015 година

РИО ДЕ ЖАНЕИРО – од 28 септември до 03 октомври, институционални седници на УИНЛ

2016 година (Управниот одбор, Генералниот совет, Конгресот, комисиите и работните групи)

2016 година

- Генерален совет – Кито, Еквадор (април/ мај)
- Конгрес – Париз, Франција (19-22 октомври 2016 година)

16. Разно

17. Затворање

*

*

*

Прв на присутните советници се обрати претседателот на Унијата на турските нотари, г. Јонуз Тутар, кој ги поздравил присутните и во името на турскиот министер за правда, кој прецизира дека има 699 жени и 873 мажи нотари на вкупно 78 милиона жители. Објаснил дека нотарите можат истовремено да користат и електронски потпис и електронско сандаче, кое мора да биде регистрирано, а кое право им е признаено со закон. Нотарите се обврзани да бидат членови на Нотарската комора на Турција. Седиштето на Комората е во Анкара. Турската комора има 18 регионални комори кои немаат својство на правно лице. Управниот одбор е составен од 7 члена, кои се избираат секои 4 години. Реизборот не е ограничен. Исто така постои и дисциплински совет кој е составен од 5 члена кој е овластен да ги спроведува дисциплинските постапки против нотарите.

Нотарите се под целосна контрола на Нотарската комора и Министерството за правда. Турските нотари се приспособуваат кон информатичката револуција и работат забрзано за да остварат што попродуктивни резултати.

Мора да се признае дека проширување на надлежностите на нотарите придонесува кон намалување на бирократските процедури и кон социјалниот мир. Светот се менува мошне брзо што води кон транспарентноста на границите помеѓу државите и креирање на еден виртуелен свет.

Во годините коишто доаѓаат треба континуирано да се работи за усвојување нови идеи:

- Со зголемување на мобилноста и комуникациите помеѓу мобилните телефони и таблетите, нотарите треба да придонесат нивните активности да бидат брзи и ефикасни;

- Со придружување кон проектот на УИНЛ за СНС-маркички, турските нотари придонесуваат за зголемена сигурност во земјата.

Претседателот Тутар е сигурен дека турските нотари имаат знаења, информации и амбиција за да бидат и во иднина успешни.

По обраќањето на претседателот Тутар, збор зеде претседателот на УИНЛ, Сенгор, кој топло се заблагодари за прекрасниот прием на сите членови на УИНЛ.

Потоа се изврши утврдување на кворумот и се усвои Записникот од заедничката седница на Генералниот совет и Собранието на нотаријатите членки одржан во Будимпешта на 10 и 11 октомври 2014 година.

Во својот извештај за активностите од октомври 2014 до ноември 2015 година, претседателот на УИНЛ, Даниел Седар Сенгор (Daniel Sedar Senghor), хронолошки ги наведува своите работни патувања во наведениот период. Во овој извештај свое место најде и посетата на НКРМ во октомври 2014 година, посетата на министерот за правда, како и присуството на нотарските денови во Охрид.

Претседателот Сенгор беше на 18 патувања во текот на 6 последни месеци: 5 во Европа (Хрватска, Македонија, Полска и два пати во Франција), 5 во Африка (два пати во Мароко, Етиопија, Маурициус и Мадагаскар), во Америка (Канада, Хаваи, Куба, два пати во Панама, Колумбија и Еквадор) и едно патување во Азија – во Виетнам.

Претседателот секаде беше пречекан со ентузијазам, со големо почитување на нашата професија и со ангажмани на нашите колеги кои се ангажираат максимално во служба на нашата убава професија и нејзиниот придонес кон правната држава и слободата. Остварени се повеќе средби со државните органи за да се објасни кои сме ние, што е можно и пожелно да го сработиме заедно и да им се даде нашата поддршка на определени нотаријати.

Во Загреб беше остварена средба со претседателот на државата, а остварени се и повеќе обраќања, како на пример пред Хрватската нотарска академија, како и пред Нотарската комора на РМ.

Главната причина за посета на Р. Македонија беше посетата на државните институции за да се спречи тешката закана по македонскиот нотаријат, каде се предвидува обврзно присуство на адвокатите и нивен заеднички потпис со нотарот во нотарските акти.

Како заклучок, може да се каже дека има доста напади врз нотаријатите. Се заборава главната функција на нотарот, дека е делегиран од страна на државата, но дека истовремено е и приватен професионалец.

Нотарската професија никако не смее да се смета како монопол, како некаква привилегија. Со нападите на нотарите прети опасност да се направи неред во правниот живот на една држава. Овие напади се објаснуваат само со некакви економски причини, дека деструктура на Нотаријатот ќе биде параметар на економскиот раст, а без аквобило к логично објаснување.

Потоа беа презентирани одлуките на Управниот одбор на УИНЛ донесени на нивната седница од 13.02.2015 година, од кои како поважни ги издвојуваме:

- Да се направи економска студија од страна на главниот благајник на УИНЛ, а за пренесување на управувањето со сигурносните нотарски маркички на трговско друштво надвор од УИНЛ;

- Се именува Марк Гелеинс (Marc GELEIJNS) (Холандија) за претседател на Меѓународната работна група „**Civil Law/Common Law**“;

- Во врска со стратегиската определба на УИНЛ за приближување со нотаријатите со поинаква правна култура, да се изготви и достави до сите нотаријати прашалник со кој ќе се добие увид во ставовите на секој нотаријат. Управниот одбор го задолжува административниот секретаријат, во соработка со претседателот Сенгор, со претседателот на ЦЦНИ (CCNI) Мишел Мерлоти и со г. Тарагон Албела, да го изготви прашалникот;

- Управниот одбор го ослободи Нотаријатот од Украина да ја плати котизацијата на УИНЛ за 2015 година;

- Управниот одбор ги одобрува темите за Конгресот на УИНЛ во Париз, 2016 година:

1. **Тема прва** - Нотарот, носител на довербата (Нотарот, носител на довербата на граѓаните, на претпријатијата и на државата. Правни, економски и социјални основи);

2. **Тема втора** - Електронски нотарски акт и дематеријализација на постапките (Електронски нотарски акт и дематеријализација на постапките: техничките и правните влогови).

Управниот одбор ја дава својата согласност меѓународната координација да се врши во тандем, од кои еден ќе биде од француското говорно подрачје.

Во однос на извештаите на потпретседателите, сигурно најинтересен е **Извештајот за Европа**.

Во него се констатира дека нема хомогеност во ситуациите во кои се наоѓаат европските нотаријати, од кои некои се подложени на тешки напади (особено нотаријатите во Македонија и во Франција), но и младиот нотаријат во Србија, кој е жртва на напади на адвокатите уште од неговото основање, додека другите нотаријати имаат добри и доверливи односи со органите на државата и другите правни професии.

Српските нотари почнаа со работа на 01 септември 2014 година, а веќе на 02 септември започна штрајк на српските адвокати против новиот закон кој им даде широки овластувања на српските нотари, така што по повеќемесечен штрајк, Министерството за правда беше принудено да повлече определени надлежности веќе дадени на нотарите.

Од друга страна, имаме нотаријати кои имаат прекрасни односи со државата и сè се одвива добро, како што се австриските, германските и унгарските нотаријати.

Односите со ЦНУЕ (CNUÉ) се мошне добри и плодни, благодарейќи на пријателските односи со претседателот на ЦНУЕ, Тараде (Tarrad. За прв пат имаме заеднички активности, кои се поврзани со влегувањето во сила на наследната регулатива на 17 август 2015 година. Се работи

на објавување на една компаративна синтеза, која би имала широко значење. Не само што треба да се познава правото на ЕУ, туку и правата на другите држави, бидејќи во ЕУ има многу резиденти кои потекнуваат од други земји, со што на нив ќе им се даде можност да бираат и друг правен систем за регулирање на нивните наследно-правни односи.

Исто така, во иднина може заеднички да се работи на ранливите категории на лица, бидејќи можеме да направиме компаративен преглед на системите на заштита на ранливите категории во сите земји во Европа.

Во оваа смисла се планира на следната сесија на ЦАЕ (CAE) во Барселона да се организира сесија на Европската нотарска академија, токму на оваа тема која е мошне актуелна во светот: „Како да се заштитат“. По повод оваа тема, се планира да свикаме учесници и од други професии: лекари, судии и сл.

Во извештајот се потцртува и постоечката тензија помеѓу ЦНУЕ и ЦАЕ (CNUE I CAE), која продолжува наспроти одлуката на Управниот одбор на УИНЛ за укинување на европската работна група „**Civil Law/Common Law**“, односно се укина и учеството на британските надбљудувачи во ЦАЕ.

Поради овие недоразбирања, се одржа средба помеѓу г. Беке, претседател на ЦАЕ и г. Тарад, претседател на ЦНУЕ, која средба помина во срдечна атмосфера и се договорија за модалитетите на идната соработка помеѓу овие две структури, особено со заедничка работа на полето на наследувањето во Европа.

Во извештајот особено се потцрта Форумот на нотаријатите од медитеранските земји во кој учествуваа повеќе од 800 нотари. Темите на форумот беа: Организација и вршење на службата; Нотарскиот акт и ефикасноста; Јавно-приватното партнерство и наследувањето и меѓународното приватно право.

Свој извештај даде и потпретседателот на ЦНУЕ, Паоло Пасквалис (Paolo Pasqualis).

Тој истакна дека за подобро запознавање на активностите треба да се посети веб-страницата на ЦНУЕ - www.cnue.be.

На оваа страница можат да се најдат мошне корисни врски со наследното право, со семејното право, како и за семинарите организирани од ЦНУЕ.

Темата на наследното право е мошне важна во Европа. Исто така има и други новости кои можат да бидат мошне интересни за нотаријатите во светот. Такво е, на пример, Европското друштво основано од едно лице.

Тоа е исклучиво електронско трговско друштво. Ова е важно прашање во кое е присутен и мошне активен европскиот нотаријат.

Во своето излагање г. Пасквалис се осврна и на нотаријатите кои се нападнати од сопствените влади. Тука се работи за ограничување на

надлежностите на нотарите, но и за разбивање на структурата на нотаријат. ЦНУЕ размислува да се оформи еден постојан комитет кој би се занимавал со овие работи, за да се организираат подобро реакциите на нотаријатите, за да им се понудат идеи и проекти.

Во однос на извештаите на **интерконтиненталните комисии**, овдека би се задржале на Извештајот на Комисијата за меѓународна нотарска соработка ЦЦНИ (CCNI) која има мошне значајна улога во политиката на УИНЛ и приемот на новите членки во УИНЛ.

Тоа укажува дека моментално најголема актуелност е Украина. На 12 мај 2015 година, Судот одлучи дека изборот на претседателот на Украинската комора е нелегален и ја врати досегашната претседателка, г-ѓа Павлова, на оваа функција.

ЦЦНИ (CCNI) ја посети и Македонија каде политичката ситуација е мошне чувствителна со еден мошне јак напад на адвокатите против нотаријатот. ЦЦНИ направи втора експертска посета на македонскиот нотаријат за да ги потцрта последиците на кршењето на нашите принципи.

Примено е писмо – барање за прием на приклучување на Нотаријатот на Србија во УИНЛ. Експертската посета е предвидена за ноември 2015 г.

Ја потцртуваме посетата на ЦЦНИ на Белград каде беа примени од министерот за правда на Србија. Со Нотарската комора на Србија се изврши посета на една нотарска канцеларија и на крајот се одржа конференција за медиумите на која се потцрта значењето на потребата за влез на нотарите од Србија во УИНЛ.

Од европските земји, Казахстан и Белорусија сакаат да бидат примени во УИНЛ, но со оглед дека ЦЦНИ има забелешки на почитување на фундаменталните принципи на УИНЛ, сè уште не се создадени услови за нивниот прием. Но преговорите се одвиваат и понатаму и се во очекување на конечните одлуки на државните органи.

И на крајот, ЦЦНИ има и досие за Скандинавија. Таму се сака да се стават под контрола скандинавските геометри кои и не се нешто посебно пријателски настроени кон нотарите. Ние сме во контакт со нивната меѓународна организација. Ги сретнавме во Брисел, заедно со претседателот на ЦНУЕ (CNUE) – Тарад. И ЦНУЕ и ЦЦНИ се повикани да учествуваат на една округла маса во Штутгарт на 17 септември 2015 година. Ова ќе ни дозволи да потсетиме дека правната сигурност на преносите на сопственост се надлежност на нотарите.

Генералниот совет како датум и место на одржување на следниот состанок на органите на УИНЛ го утврди Рио де Жанеиро од 28 септември до 3 октомври 2015 година.

Скопје, јули 2015 година

ИЗВЕШТАЈ
ОД МЕЃУНАРОДНИОТ СИМПОЗИУМ
ОДРЖАН ВО КЕМЕР, РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА,
ОД 10 ДО 12 ОКТОМВРИ 2015 ГОДИНА

нотар Зулфиќар Сејфулаи

Во Кемер, Антаља, Република Турција, во периодот од 10 до 12 октомври 2015 година, во организација на нотарските комори на Истанбул и на Анталија, Република Турција, се одржа меѓународен симпозиум на темата „Режимот на имотот на брачните другари, брачни и предбрачни договори, тестаменти, видови и тестаментално наследување и како тие прашања се регулирани во други земји надвор од Република Турција“.

На истиот симпозиум на покана на организаторите како претставници на Нотарската комора на Република Македонија присуствуваа потпретседателот на Управниот одбор, нотар Зулфиќар Сејфулаи и членовите на Управниот одбор на НКРМ, нотарите Весна Дончева и Севим Дестани.

На симпозиумот, покрај делегација на НКРМ, учествуваа и претставници на Нотарската комора на Руската Федерација, како и претставници на Нотарската комора на Република Косово.

Симпозиумот го отвори и со свој пригоден говор се обрати Јонус Тутар, претседателот на Здружението на нотарите на Република Турција, кој откако ги поздрави присутните, ја истакна улогата на нотарите на темите предвидени за обработка на симпозиумот.

На симпозиумот со свој пригоден говор се обрати и Хикмет Каплан, претседател на Нотарската комора на Истанбул, кој исто така посебно се осврна на улогата на нотарите во извршувањето на задачите на темите предвидени за расправа на симпозиумот, а наедно ги поздрави и присутните истакнувајќи дека симпозиумот има меѓународен карактер бидејќи на истиот присуствуваат и претставници на нотарските комори на Руската Федерација, Република Македонија и Република Косово.

Модератор и раководител на симпозиумот беше господин Ерсин Хармандар, претседател на Нотарската комора на Анталија. Истиот, откако ги поздрави присутните учесници и гости, даде кратко објаснување на кој начин ќе се одвива работата на симпозиумот.

Темите предвидени за обработка на симпозиумот беа групирани во две тематски групи: едната беше режимот на имотот на брачните и вонбрачните другари, брачните и предбрачните договори и втората

беше тестаменти, видови тестаменти, тестаментално наследување и наследноправни договори.

За првата тематска област со свое излагање се обрати професор доктор Саиде Октај Оздемир, од Правниот факултет на Истанбулскиот универзитет, која во кратки црти објасни како овие прашања се регулирани во турското законодавство, со кои проблеми се соочуваат нотарите во секојдневната пракса и каква е судската пракса за одредени прашања.

2

За втората тематска област свое излагање имаше професор доктор Мехмет Алтункаја, од Правниот факултет при Универзитет Анадалу во Анталија, кој исто така во кратки црти опфати прашања од оваа тематска област и како се тие регулирани во Република Турција.

На истите теми свое излагање имаа и нотарите од Руската Федерација. На овој симпозиум, за тоа како се регулирани во законодавството на Република Македонија, со свое излагање настапи нотарот Зулфикар Сејфулаи и на турски јазик во кратки црти ги изнесе прашањата како се регулирани во Република Македонија. Свое кратко излагање на истите теми имаше и претставникот на Нотарската комора на Република Турција.

Би сакал само во кратки црти да се осврнеме на некои тематски прашања кои на одреден начин поинаку се регулирани во Република Турција или во Руската Федерација.

Во Република Турција предвидени се брачните и предбрачните договори. Истите во Република Турција се составуваат пред нотар. Такви договори постојат и во Руската Федерација каде исто така се составуваат пред нотар. Согласно законодавството на Република Турција, слично е и во законодавството на Руската Федерација, имотот стеканат во брак или во вонбарчна заедница е заеднички имот на двајцата брачни другари, исто како во нашето законодавство.

Во Република Турција постојат и наследноправни договори, така што наследникот може со оставителот да склучи договор за откажување од наследство, кој договор согласно Законот за наследување на РМ е ништовен.

Во Република Турција оставинските постапки главно се покренуваат по предлог и во најголем дел се работи тестаментално наследување. Истите постапки ги водат нотарите.

Законодавството на Република Турција исто како и нашето законодавство познава своерачен тестамент, нотарски (судски) тестамент и устен тестамент. Меѓународен тестамент не е предвиден бидејќи Република

Турција не е потписник на Конвенцијата за еднообразен закон за формата на меѓународен тестамент.

Во Република Турција при составувањето тестамент пред нотар, покрај двајца сведоци, тестаторот задолжително мора да поседува лекарска потврда за тоа дека е свесен и може да управува со своите постапки. Тоа посебно предизвика интерес кај другите учесници.

Нотарите во Република Турција имаат и можност за чување тестамент составен пред нотар или писмен тестамент составен од тестаторот. Во Република Турциј, а и во Руската Федерација, постои регистар на тестаменти. Регистарот на тестаменти во Република Турција го водат нотарите и истот е централизиран. Доколку тестамент состави странец или своерачниот тестамент странецот го остави на чување кај нотар во Република Турција, откако тестаментот ќе биде внесен во Регистарот на тестаментите, за постоењето на тестаментот по дипломатски пат се известува државата чиј државјанин е тестаторот или каде има престојувалиште или друга земја по негова желба.

2

По завршувањето на излагањата од претставниците, од страна на нотарите беа поставувани прашања на кои одговараа присутните професори по право.

Со врачување сертификати за учество, симпозиумот заврши со работа.

Глава V

ИНФОРМАЦИИ ЗА НОТАРИ

НОТАРСКА КОМОРА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

CHAMBRE DES NOTAIRES DE LA RÉPUBLIQUE DE MACÉDOINE

ИМЕНИК НА НОТАРИТЕ

Нотарска Комора на Република Македонија

1000 Скопје, бул. „8 Септември“ бр. 2/1

Тел.: +389 2 3115 816; +389 2 3214 448 • Тел./факс: +389 2 3239 150

Секретар (лице за контакт): моб.: +389 78 219 867

e-mail: contact@nkrm.mk • www.nkrm.org.mk

1000 СКОПЈЕ ++389
НОТАРИ СО СЛУЖБЕНО СЕДИШТЕ НА ПОДРАЧЈЕТО НА
ОСНОВНИТЕ СУДОВИ НА ГРАДОТ СКОПЈЕ

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Анита АДАМЧЕСКА	Васил Главинов 3/3-2	02/3225-365 070/740-461 anita.adamceska@nkrm.org.mk anita_notar@yahoo.com
02	Ванчо АНДОНОВСКИ	Кочо Рацин 7А/1-2	02/3136-178 075/554-433 vanco.andonovski@nkrm.org.mk notarandonovski@t-home.mk
03	Фатмир АЈРУЛИ	Христијан Тодоровски Карпош 1/1	02/2656-866 076/260-053 fatmir.ajruli@nkrm.org.mk fatmirajruli@gmail.com
04	Зоја АНДРЕЕВА- ТРАЈКОВСКА	Црвена Вода	02/3119-485 070/333-253 zoja.a-trajkovska@nkrm.org.mk zoja_a_trajkovska@hotmail.com
05	Елизабета АРСОВСКА	Божидар Аџија 3/5	02/2779-309 070/365-502 elizabetha.arsovska@nkrm.org.mk
06	Матилда БАБИК	Партизански одреди 55/1-1	02/3246-641 070/234-817 matilda.babic@nkrm.org.mk babicmat@yahoo.com
07	Ана БРАШНАРСКА	Никола Вапцаров 18-1/3	02/3100-130 078/490-037; 072/248-915 ana.brasnarska@nkrm.org.mk ana@notarbrasnarska.mk
08	Снежана БУБЕВСКА	Јане Сандански 24, локал 5	02/2450-004 070/223-687 snezana.bubevska@nkrm.org.mk
09	Џеват БУЧИ	Гоце Делчев 11 лок.1А ДТЦ Мавровка	02/3228-070 070/235-930 dzevat.buci@nkrm.org.mk xevatbuqi@yahoo.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
10	Мери ВЕСОВА	Ѓорче Петров 11 лок.7	02/2039-717 070/227-557 meri.vesova@nkrm.org.mk notar_vesova@yahoo.com
11	Снежана ВИДОВСКА	Ѓуро Ѓаковиќ 72	02/3112-149 070/268-552 snezana.vidovska@nkrm.org.mk sneze@lawyer.com
12	Владимир ГОЛУБОВСКИ	Дрезденска 11	02/30-75-066 vladimir.golubovski@nkrm.org.mk
13	Олга ДИМОВСКА	50 Дивизија 33, локал 2	02/3121-361 070/266-258 olga.dimovska@nkrm.org.mk notarolga@t-home.mk
14	Весна ДОНЧЕВА	Даме Груев 28	02/3212-101; 02/3212-102 070/384-859 vesna.donceva@nkrm.org.mk vesnanot@yahoo.com
15	Махир ЗИБЕРИ	Бутелска 4	02/2616-440 072/732-512 mahir.ziberi@nkrm.org.mk
16	Насер ЗИБЕРИ	Џон Кенеди 9А, локал 4	02/2617-206; 02/2627-629 070/244-402 naser.ziberi@nkrm.org.mk
17	Невенка ЗОЈЧЕВСКА ВУЧИДОЛОВА	Даме Груев бр.3-5/4	02/3115-008 075/271-751 nevenka.z-vucidolova@nkrm.org.mk
18	Драган ИВАНОВ	Њуделхиска 6/1 А-2 Карпош	02/30-73-777 070/400-019 dragan.ivanov@nkrm.org.mk notardraganivanov@t-home.mk
19	Нерџиван ИДРИЗИ	Даме Груев 7/7-1	02/3112-006 070/245-426 nerdzivan.idrizi@nkrm.org.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
20	Ирфан ЈОНУЗОВСКИ	II Македонска бригада 58/1 стан 1	02/2628-748 070/231-962 irfan.jonuzovski@nkrm.org.mk notarirfan@gmail.com
21	Ивана КАТЕВЕНОВСКИ	Александар Македонски 66	02/3171-571 070/231-937 ivana.katevenovski@nkrm.org.mk
22	Сашо КЛИСАРОСКИ	Маркс и Енгелс 1/5-1	02/3222- 355 070/353-757 saso.klisaroski@nkrm.org.mk klisaroskiasaso@yahoo.com
23	Лазар КОЗАРОВСКИ	11 Октомври 115 А/1	02/3222-650 071/380-684 lazar.kozarovski@nkrm.org.mk
24	Кристина КОСТОВСКА	Максим Горки 1-1/2	02/3117-215; 02/3225-073 075/230-340 kristina.kostovska@nkrm.org.mk notarius@t-home.mk
25	Стела ЛАЗАРЕВСКА	ТЦ Скопјанка Кузман Ј.Питу 19, лок. 50, приземје	02/2466-999; 02/2466-989 070/916-515 stela.lazarevska@nkrm.org.mk
26	Дрита ЛИМАНИ	Христијан Тодоровски Карпош 5	02/2624-653 071/216-269 drita.limani@nkrm.org.mk limanidrita@yahoo.com
27	Емилија МАНОЛЕВА	Народен фронт 13/1	02/3122-117 070/688-846 emilija.manoleva@nkrm.org.mk
28	Петар МИТКОВ	Јане Сандански ТЦ 13 Ноември лок. 21/1	02/2452-030; 02/2403-041 070/273-030 petar.mitkov@nkrm.org.mk mitkovnot@yahoo.com
29	Катерина МИТРЕВСКА	К. Ј.-Питу 26/1 мезанин лок. 11	02/2464-043 070/520-208 katerina.mitrevska@nkrm.org.mk notarkaterinamit@yahoo.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
30	Симона НИКОЛИЌ	Народен фронт зграда 1, влез 001, приземје	02/3226-208 070/305-747 simona.nikolic@nkrm.org.mk simonanikolic@nkrm.org.mk
31	Роза НИКОЛОВА	Мито Хаџивасилев Јасмин 36/1	02/3116-592; 02/ 3129-245 075/238-848 roza.nikolova@nkrm.org.mk notarrozey@yahoo.com
32	Златко НИКОЛОВСКИ	Љубљанска 66	02/3071-981; 02/3093-250 070/226-551 zlatko.nikolovski@nkrm.org.mk notar.zlatko@laposte.net
33	Нада ПАЛИЌ	Пролет 1/3-18	02/ 3114-900; 02/ 3114-911 070/205-578 nada.palic@nkrm.org.mk palic@unet.com.mk
34	Ристо ПАПАЗОВ	Васил Главинев 3/10 мезанин	02/3223-268; 02/3223-802 risto.papazov@nkrm.org.mk contact@notarpapazov.com
35	Весна ПАУНОВА	Наум Охридски 2	02/3237-870 070/393-238 vesna.paunova@nkrm.org.mk vesnapaunova@yahoo.com
36	Наташа ПЕЈКОВА	Иво Лола Рибар 70а	02/3090-200; 02/30-90-203 078/380-904 natasa.pejkova@nkrm.org.mk pejkovanatasa@yahoo.com
37	Елена ПЕНЏЕРКОВСКИ	11 Октомври 13/1 лок, 1, ГТЦ кат 1 анекс 2, влез 1	02/3119-499 070/367-107 elena.pendzerkovski@nkrm.org.mk elena@notarelena.com.mk
38	Анастасија ПЕТРЕСКА	Васил Ѓоргов 29-1/000	02/3101-414 072/211-311 anastasija.petreska@nkrm.org.mk petreska.anastasija@yahoo.com
39	Ана ПЕТРОВСКА	Македонија 10/1-2	02/3061-905 070/873-814; 078/380-052 ana.petrovska@nkrm.org.mk notaranakajcevskapetrovska@yahoo.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
40	Анета ПЕТРОВСКА АЛЕКСОВА	Плоштад Македонија Н. Вапцаров 3/1	02/3114-008; 02/3165-018 078/307-922; 070/307-922 aneta.petrovska-aleksova@nkrm.org.mk aneta@notari-petrovski.mk
41	Виолета ПЕТРОВСКА СТЕФАНОВСКА	11 Октомври 36	02/3133-274 070/243-861 violeta.p-stefanovska@nkrm.org.mk petrovskastefanovskavioleta@yahoo.com
42	Билјана ПЕЦОВСКА	Партизански одреди 436 лок.2 мезанин	02/3245-444; 02/3245-441 02/3245-442 070/248-400 biljana.pecovska@nkrm.org.mk notar@t-home.mk
43	Оливера ПЕШИЌ	Вера Јоциќ 1-Д/1-4	02/2776-917 070/233-074 olivera.pesic@nkrm.org.mk notarpesic@yahoo.com
44	Слободан ПОПОВСКИ	Васил Главинов 7Б кат 1	02/3118-078 070/239-839 slobodan.popovski@nkrm.org.mk popovskav@t-home.mk
45	Зорица ПУЛЕЈКОВА	Кузман Јосифовски-Питу15 ТЦ Скопјанка, лок 6	02/2463-495 070/399-513 zorica.pulejkova@nkrm.org.mk zoricapulejkova@gmail.com
46	Јасмина РАДОНЧИЌ	Крсте Мисирков 3	02/3223-015 070/978-681 jasmina.radoncic@nkrm.org.mk jasmina_radoncic@hotmail.com
47	Методија РИСТОСКИ	Луј Пастер 23-1/2	02/6153-666 070/248-558 metodija.ristoski@nkrm.org.mk mristoski@yahoo.com
48	Снежана САРЦОВСКА	Народен фронт 19 кат 1 локал 21	02/2784-321 070/233-225 snezana.sardzovska@nkrm.org.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
49	Верица СИМОНОВСКА- СИНАДИНОВА	Рузвелтова 63-А	02/30-70-206 070/231-118 verica.s-sinadinova@nkrm.org.mk vericasinadinova@yahoo.com
50	Лидија СМИЉАНОСКА	Дрезденска 15 лок.1	02/3078-727 077/828-080 lidija.smiljanoska@nkrm.org.mk
51	Вера СТАНОВЕВСКА	Пајко Маало 4/3	02/3214-232 070/791-354 vera.stanoevska@nkrm.org.mk notarvera@yahoo.com
52	Љубица СТЕФКОВА НАЧЕВСКА	Максим Горки 17/1-2	02/3222-993; 02/3222-994 070/268-676 ljubica.s-nacevska@nkrm.org.mk
53	Роберт СТОЈКОВСКИ	Ѓорче Петров 10	02/20-40-107; 02/ 20-50-750 robert.stojkovski@nkrm.org.mk notar.robertstojkovski@yahoo.com
54	Весна СТОЈЧЕВА	Партизански одреди 64А влез 2, мезанин, стан 4	02/3069-359 070/311-370 vesna.stojceva@nkrm.org.mk vesna.stojceva@gmail.com
55	Ирфан ТАХИРИ	Крсте Мисирков 10А	02/3130-332 078/380-467 irfan.tahiri@nkrm.org.mk irfantahiri_@hotmail.com
56	Зафир ХАЏИ-ЗАФИРОВ	Вељко Влаховиќ 1А/1-2	02/3212-033; 02/3212-936 071/391-540 zafir.hadzizafirov@nkrm.org.mk zhzafirov@gmail.com
57	Хакија ЧОЛОВИЌ	Нице Планина 16	02/2763-551 070/316-555 hakija.colovic@nkrm.org.mk
58	Силвана ШАНДУЛОВСКА	Мито Хаџи Василев Јасмин 3/1-1-1	02/3223-825; 02/3223-827 070/220-156; 02/3223-826 silvana.sandulovska@nkrm.org.mk notar.silvana@t-home.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
59	Муамет ШЕХУ	Крсте Мисирков 57	02/3228-749 070/241-664 muamet.sehu@nkrm.org.mk

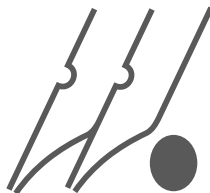
2330		БЕРОВО	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Јован ЃОРЃОВСКИ	23-ти Август 47	033/471-365 078/272-253 jovan.gjorgjovski@nkrm.org.mk notarjovan@yahoo.com
02	Татјана МИОВСКА	Задарска 15	033/470-060 070/542-288 tatjana.miovaska@nkrm.org.mk notar_tmiovaska@yahoo.com

7000		БИТОЛА	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Виолета АНГЕЛОВСКА	Иван Милутиновиќ 21/1	047/228-880 070/269-061 violeta.angelovska@nkrm.org.mk notarvioleta@yahoo.com
02	Маринчо ВЕЛЈАНОВСКИ	1-ви Мај 208	047/236-255 077/547-013 marinco.veljanovski@nkrm.org.mk
03	Василка ГОНОВСКА	Мечкин Камен 3	047/203-344; 047/203-345 070/542-730 vasilka.gonovska@nkrm.org.mk vasilka.gonovska@hotmail.com
04	Билјана ДАМЈАНОВСКА- ЈАНЧЕВСКА	Иван Милутиновиќ 11	047/231-780 070/339-929 biljana.d-jancevska@nkrm.org.mk notardamjanovska@yahoo.com
05	Веселинка ДЕРЕБАНОВА- КРСТЕВСКА	Јосиф Христовски Зграда Грозд - 5 ламела	047/222-947; 047/222-615 070/312-324 veselinka.d-krstevska@nkrm.org.mk notarvdk@t-home.mk
06	Горан ДИМАНОВСКИ	1-ви Мај 173	047/228-250 076/408-877 goran.dimanovski@nkrm.org.mk
07	м-р Веселинка ЗДРАВКОВА	Филип II Македонски 13/1	047/226-080 070/269-117 veselinka.zdravkova@nkrm.org.mk
08	Вера КАРАМАНДИ	Јорго Османов 10/6	047/228-926 070/312-206 vera.karamandi@nkrm.org.mk
09	Елеонора ПАПАЗОВА	Стерјо Ѓоргиев 1	047/550-460 077/845-036 eleonora.papazova@nkrm.org.mk elipapaz@gmail.com
10	Петар СИЉАНОВ	Петар Петровиќ Његош 135	047/232-040 070/518-922 petar.siljanov@nkrm.org.mk
11	Луиза ХРИСТОВА	Јане Сандански 1 лок. 29	047/225-839 luiza.hristova@nkrm.org.mk luiza.hristova@yahoo.com

1400		ВЕЛЕС	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Тања АСПОРОВА	Борис Карпузов 2	043/ 230-598 071/338-144 tanja.asporova@nkrm.org.mk tanja_asporova@yahoo.com
02	Звонимир ЈОВАНОВ	Алексо Демниевски 3 кат 1	043/234-027 070/265-027 zvonimir.jovanov@nkrm.org.mk zvonimir.jovanov@yahoo.com
03	Елена МАРТИНОВА	8-ми Септември 70	043/239-378 070/216-617 elena.martinova@nkrm.org.mk
04	Магдалена ОРДЕВА	Владимир Назор 2	043/222-154 070/375-154 magdalena.ordeva@nkrm.org.mk
05	Миодраг СТОЈАНОВСКИ	Никола Оровчанец 11/1-7	043/223-023 070/635-940 miodrag.stojanovski@nkrm.org.mk
06	Марија ХАЦИ-ПЕТРУШЕВА	Маршал Тито 62	043/222-369; 043/225-211 071/452-479 marija.h-petruseva@nkrm.org.mk

2310		ВИНИЦА	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Стојмир НИКОЛОВ	Браќа Миладиновци 37	033/360-648 071/211-133 stojmir.nikolov@nkrm.org.mk notar_vinica@hotmail.com

1480		ГЕВГЕЛИЈА	+389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Маргарита ВАНГЕЛОВА	Димитар Влахов 7	034/212-381 071/366-381 margarita.vangelova@nkrm.org.mk vangelova.margarita@yahoo.com
02	Ѓорѓи НИКОЛОВ	Маршал Тито 77-А	034/215-230 070/320-570 gjorgji.nikolov@nkrm.org.mk nikolovnotar@yahoo.com
03	Нада ПРОЧКОВА	Скопска 6	034/211-250; 034/217-250 070/235-352 nada.prockova@nkrm.org.mk notarnada@yahoo.com
04	Цеца МАЛЕВА СТОЕВ	7 Ноември 1	034/211-909 070/209-901 ceca.maleva.stoev@nkrm.org.mk notarmalevastoev@t-home.mk
05	Соња СТОЈЧЕВА	Димитар Влахов 3	034/215-655 071/207-407 sonja.stojceva@nkrm.org.mk notarsonja@t-home.mk

1230		ГОСТИВАР		++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС	
01	Весна ВАСИЛЕСКА	Живко Брајкоски бб	042/271-481 070/462-298 vesna.vasileska@nkrm.org.mk notar.vesna.vasileska@gmail.com	
02	Себаедин ДАУТИ	Браќа Ѓиноски бб	042/222-777 070/309-200 sebaedin.dauti@nkrm.org.mk	
03	Башким ЕЛЕЗИ	Браќа Ѓиноски 46	042/521-003 071/221-650 bashkim.elezi@nkrm.org.mk bashkim_elezi@hotmail.com	
04	Прпарим РЕЏЕПИ	Браќа Ѓиноски 64/1-1	042/222-275 070/674-615 prparim.redzepe@nkrm.org.mk prparimrexhepi@yahoo.com	
05	Зулфикар СЕЈФУЛАИ	Кеј Братство Единство 5А	042/217-661; 042/221-347 070/271-313 zulficar.sejfulai@nkrm.org.mk notar.zuko@gmail.com	
06	Филип ТРИФУНОВСКИ	Браќа Ѓиноски 73	042/216-475; 042/221-552 042/217-787 078/252-901 filip.trifunovski@nkrm.org.mk filip_notar@yahoo.com	

1430		КАВАДАРЦИ		++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС	
01	Кирил ГРКОВ	7-ми Септември 41	043/415-476 071/250-360 kiril.grkov@nkrm.org.mk	
02	Благој КИЧЕВ	Пано Мударов 7	043/415-328 075/414-394 blagoj.kicev@nkrm.org.mk	
03	Ристо САМАРЏИЕВ	4-ти Јули бб	043/414-782 070/605-300 risto.samardziev@nkrm.org.mk	

1250 ДЕБАР ++389

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Сами ЛЕТМИ	8-ми Септември 66	046/835-175 070/444-585 sami.letmi@nkrm.org.mk
03	Агрон ЧУТРА	Атанас Илиќ 66	046/833-949 070/241-870 agron.cutra@nkrm.org.mk

2320 ДЕЛЧЕВО ++389

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Богданка ДИМИТРОВСКА	Македонија 66	033/413-130 071/675-088 bogdanka.dimitrovska@nkrm.org.mk notar_bogdanka@hotmail.com
02.	Горан МАНОВ	Македонија 38	033/511-048 075/416-683 goran.manov@nkrm.org.mk goran.manov@yahoo.com

6250 КИЧЕВО ++389

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Букурије АЛИМИ	Булевар Ослободување 9/9	045/223-600 072/608-357 bukurije.alimi@nkrm.org.mk
02.	Иса АЈДИНИ	Кузман Јосифовски Питу 66	045/220-392 070/223-357 isa.ajdini@nkrm.org.mk
03	Елица КОРУНОСКА	Тане Цалески 1/2 приземје и галерија	045/222-557 075/487-501 elica.korunoska@nkrm.org.mk ekorunoska@gmail.com
04	Ајдин МЕХМЕДИ	11-ти Октомври 27	045/228-650 070/318-198 ajdin.mehmedi@nkrm.org.mk ajdin.m@hotmail.com
05	Ахмет ХАЛИМИ	Ослободување 2	045/222-360 071/585-789 ahmet.halimi@nkrm.org.mk

2300 **КОЧАНИ** **++389**

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Менче ЗЛАТКОВСКА	Маршал Тито 86	033/271-995 070/272-280 mence.zlatkovska@nkrm.org.mk
02	Чедо ИВАНОВ	Димитар Влахов 5	033/272-080; 033/279-520 070/272-079 cedo.ivanov@nkrm.org.mk notarivanov@gmail.com
03	Светлана КИТАНОВСКА	Маршал Тито 54/IV	033/271-191 071/334-676 svetlana.kitanovska@nkrm.org.mk svetlanakitanovska@yahoo.com
04	Стоимен ТРАЈЧЕВ	Маршал Тито 54/3	033/276-080 070/946-774 stoimen.trajcev@nkrm.org.mk stoimen.trajcev@gmail.com

1360 **КРАТОВО** **++389**

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Миле АНДОНОВСКИ	Цветко Тонев 5	031/481-447 070/778-041 mile.andonovski@nkrm.org.mk notar_mile@yahoo.com

7520 **КРУШЕВО** **++389**

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Нада ПЕТРЕСКА- АНГЕЛЕСКА	Шула Мина 13	048/416-335 078/242-191; 071/242-191 nada.petreska.angeleska@nkrm.org.mk npetreskaangeleska@yahoo.com

1330 **КРИВА ПАЛАНКА** **++389**

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Богданка ДЕЈАНОВСКА	Св.Јоаким Осоговски 228	031/371-900 070/313-995 bogdanka.dejanovska@nkrm.org.mk
02	Весна МИТРОВСКА	Маршал Тито 162-2	031/372-610 071/226-493 vesna.mitrovska@nkrm.org.mk notar.vesna@hotmail.com

1300 **КУМАНОВО** **++389**

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Мартин БОЖИНОВСКИ	Пелинска 3	031/613-560 070/334-895 martin.bozinovski@nkrm.org.mk
02	Лорија ВАНЕВСКА	Доне Божинов 9-2/14	031/421-663 078/220-587 lorija.vanevska@nkrm.org.mk vanevska@hotmail.com
03	Драган ГЕОРГИЕВ	Доне Божинов 14	031/414-673 075/366-045 dragan.georgiev@nkrm.org.mk georgievnotar@yahoo.com
04	Севим ДЕСТАНИ	11 Октомври 1А	031/429-444 070/313-398 sevim.destani@nkrm.org.mk destaninotar@yahoo.com
05	Арбана ДЕСТАНИ АДЕМИ	11 Октомври 1А	031/429-444 070/381-668 arbana.destani.ademi@nkrm.org.mk
06	Мице ИЛИЈЕВСКИ	Доне Божинов 11/3	031/415-505 070/334-075 mice.ilijevski@nkrm.org.mk notarmice@hotmail.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
07	м-р Марјан КОЦЕВСКИ	11 Октомври 4-1/1	031/416-349 078/416-349 marjan.kocevski@nkrm.org.mk notarmarjan@yahoo.co.uk
08	Јорданка МИТЕВСКА	Доне Божинов 18	031/415-110 070/689-301 jordanka.mitevaska@nkrm.org.mk
09	Артан РАХОВИЦА	11-ти Октомври 7	031/615-959 071/221-513 artan.rahovica@nkrm.org.mk a_rahovica@hotmail.com
10	Зорица УЗУНОВСКА	Доне Божинов 24 А/2	031/425-795; 031/520-025 070/313-133 zorica.uzunovska@nkrm.org.mk uzunovskazorica@yahoo.com

1440		НЕГОТИНО	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Зарија АПОСТОЛОВА	Јане Сандански 3	043/371-770 070/394-001 zarija.apostolova@nkrm.org.mk notar.zarija@yahoo.com
02	Ванчо ТРЕНЕВ	Маршал Тито 148	043/371-010 075/466-433 vanco.trenev@nkrm.org.mk trenevvanco@yahoo.com

6000		ОХРИД	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Станка ГОРИЧАН	Македонски Просветители 8	046/265-618 075/777-415 stanka.gorican@nkrm.org.mk
02	Гордана ДЕСКОСКА	Македонски Просветители 8/II	046/260-001; 046/230-008 070/261-229 gordana.deskoska@nkrm.org.mk desko_c@t-home.mk
03	Момана ИВАНОСКА	Македонски Просветители 8	046/263-705 momana.ivanoska@nkrm.org.mk
04	Васил КУЗМАНОСКИ	Македонски Просветители 5	046/260-104 070/212-475 vasil.kuzmanoski@nkrm.org.mk vasilnot@t-home.mk
05	Никола КУЗМАНОСКИ	7-ми Ноември 28/5	046/261-505 075/870-444 nikola.kuzmanoski@nkrm.org.mk niknot@t-home.mk
06	Мирче РИСТЕСКИ	Туристичка 50/4-2 ламела 2 лок.8	046/266-080 075/232-202 mirce.risteski@nkrm.org.mk
07	Тана ТОПАЛОСКА	Димитар Влахов 9 А	046/260-868 070 232-562 tana.topaloska@nkrm.org.mk t-topaloska@t-home.mk
08	Едмонд ШАЗИМАНИ	Туристичка ламела 4 приземје 3	046/200-077 070/211-787 edmond.shazimani@nkrm.org.mk

7500		ПРИЛЕП	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Татјана АДАМОСКА- КОНЕСКА	Гоце Делчев 49/9	048/417- 733 070/356-735 tatjana.a-koneska@nkrm.org.mk adamoskat@gmail.com
02	Натали АЦЕСКА	Трајко Сандански 3	048/424-422 075/613-348 natali.aceska@nkrm.org.mk notarnatali@gmail.com
03	Богe ДАМЕСКИ	Кузман Јосифоски 8	048/415-870 070/536-062 boge.dameski@nkrm.org.mk
04	Трајко МАРКОСКИ	Сотка Ѓорѓиоски 4	048/413-967; 048/414-777 070/532-302 trajko.markoski@nkrm.org.mk
05	Дано РОШКОСКИ	Гоце Делчев зграда Македонија приземје, лок.14	048/416-061 075/541-206 dano.roskoski@nkrm.org.mk
06	Елизабета СТОЈАНОСКА	Маршал Тито 12	048/418-188 070/308-293 elizabetha.stojanoska@nkrm.org.mk notarelizabetha@yahoo.com

7310		РЕСЕН	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Мексуд МАКСУД	Мите Богоевски бб	047/453-132 070/261-883 meksud.maksud@nkrm.org.mk notarmaksud@hotmail.com
02	Николче ПАВЛОВСКИ	Гоце Делчев 3	047/453-837 070/232-963 nikolce.pavlovski@nkrm.org.mk notarnikolce@yahoo.com

2420 РАДОВИШ ++389

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Јован СТОЈЧЕВ	Ацо Караманов 4	032/631-221 075/470-697; 078/300-954
02	Душко ЧЕРКЕЗОВ		jovan.stojcev@nkrm.org.mk dusko.cerkezov@nkrm.org.mk

2220 СВЕТИ НИКОЛЕ ++389

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Јадранка КОЦЕВСКА	Ленинова 14	032/444-801 075/375-988 jadranka.kocevska@nkrm.org.mk jadrankakocevska@yahoo.com
02	Благој НАСКОВ	Карпошева 24	032/440-953 070/891-298 blagoj.naskov@nkrm.org.mk

6330 СТРУГА ++389

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Вирџинија БАУТА	Кеј 8-ми Ноември зг.1/Б 1/5-13	046/780-700 070/212-963 virgjinija.bauta@nkrm.org.mk notarbauta@yahoo.com
02	Афрдита БИЛАЛИ	Братство Единство 66	046/781-556 070/578-438 afrdita.bilali@nkrm.org.mk afrditabilali@yahoo.com
03	Сашо ЃУРЧИНОСКИ	Маршал Тито 52	046/782-050 070/249-798 saso.gjurcinoski@nkrm.org.mk notarsaso@t-home.mk
04	Беса КАДРИУ	ЈНА 14	046/550-066 071/349-804 besa.kadriu@nkrm.org.mk

2400		СТРУМИЦА	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Соња БОЖИНКОЧЕВА	Ленинова 66	034/346-500; 034/330-526 070/306-111 sonja.bozinkoceva@nkrm.org.mk notar.sonja@yahoo.com
02	Данка ВАСИЛЕВА	Ленинова 1	034/343-758 072/261-783 danka.vasileva@nkrm.org.mk danka.vasileva@gmail.com
03	Стевица ЈАНЕВА	Ленинова 3 зграда 1/1 - кат пр	034/342-900; 034/342-902 stevica.janeva@nkrm.org.mk stevicajaneva@yahoo.com
04	Аница МАЏУНКОВА	Ленинова 12	034/345-533 070/618-298 anica.madzunkova@nkrm.org.mk
05	Јанко МИЛУШЕВ	Ленинова 42	034/345-850 070/214-050 janko.milusev@nkrm.org.mk jankom@t-home.mk
06	Верика ПАНОВА СТЕВКОВА	Ленинова 66	034/347-700; 034/348-700 070/253-434 verica.panova@nkrm.org.mk notarvericapanova@gmail.com
07	Данче ШЕРИМОВА	Маршал Тито 2	034/320-400; 034/321-000 070/309-400 dance.serimova@nkrm.org.mk notardance@t-home.mk

1200		ТЕТОВО	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Ирфан АСАНИ	ЈНА 1/1	044/333-451 070/389-489 irfan.asani@nkrm.org.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
02	Тодор БОШКОВСКИ	ЈНА 61	044/332-077 070/329-127 todor.boskovski@nkrm.org.mk todor.boskovski@yahoo.com
03	Снежана ЃОРЃЕСКА- ВИДОЕСКА	Јане Сандански 91/3	044/331-848 070/568-488 snezana.g-vidoeska@nkrm.org.mk
04	Фатиме ДУРМИШИ	Илинденска 79	044/333-096 075/360-501 fatime.durmishi@nkrm.org.mk
05	Наџи ЗЕЌИРИ	Дервиш Цара 35	044/345-207; 044/345-208 070/256-114 nadzi.zeciri@nkrm.org.mk naxhi_zeqiri@yahoo.com
06	Весна МАСЛОВАРИЌ- КОСТОВСКА	Благоја Тоска 214/1	044/351-999 071/772-123 vesna.maslovaric-kostovska@nkrm.org.mk notar.vesnamk@yahoo.com
07	Енвер МУСТАФИ	ЈНА зграда 1, влез 1, кат 1, бр. 1	044/333-208 070/224-045 enver.mustafi@nkrm.org.mk
08	Ариф НЕЗИРИ	Дервиш Цара 10	044/377-900 075/222-233 arif.neziri@nkrm.org.mk
09	Иво СЕРАФИМОСКИ	ЈНА 2	044/333-370 070/263-663 ivo.serafimoski@nkrm.org.mk ivo.notar@t-home.mk
10	м-р Ненад ТРИПУНОСКИ	Дервиш Цара 2	044/336-014 070/321-885 nenad.tripunoski@nkrm.org.mk nenad_tripunoski@yahoo.com
11	Љиљана ТРПОВСКА	Илинденска бб	044/341-400 070/240608 ljiljana.trpovska@nkrm.org.mk
12	Зоран ЧУКЕЛОВСКИ	ЈНА 53	044/331-599 070/814-401; 077/976-970 zoran.cukelovski@nkrm.org.mk

2000		ШТИП	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Весна ВЕСЕЛИНОВСКА	Јаким Спиоров 18 Пробиштип	032/480-280 078/399-360 vesna.veselinovska@nkrm.org.mk veselinovskavesna@yahoo.com
02	Лидија ИЛИЕВСКА	Ленинов Плоштад 2 Пробиштип	032/482-567; 032/481-999 070/264-167 lidija.ilievska@nkrm.org.mk
03	Ленче КАРАНФИЛОВСКА	Кеј Маршал Тито 35	Т/Ф: 032/385-341 lence.karanfilovska@nkrm.org.mk karanfilovski@gmail.com
04	Соња КАТРАНЦИСКА- КИМОВА	Кузман Јосифовски 2	032/382-165 075/433-266; 071/796-806 sonja.k-kimova@nkrm.org.mk notar.sonja@gmail.com
05	Искра КИРОВСКА	Кузман Јосифовски Питу 2	032/609-477 075/368-962; 070/210-962 iskra.kirovska@nkrm.org.mk n_kirovska@yahoo.com
06	Лидија РИБАРЕВА	Ванчо Прке 72/1	032/380-807; 032/607-808 070/368-808; 075/368-808 lidija.ribareva@nkrm.org.mk lidjaribareva@gmail.com
07	Лидија СИМОНОВА- ТРАЈЧЕВА	Тошо Арсов 55 лок.5	032/391-070 070/336-602 lidija.s-trajceva@nkrm.org.mk lidija-sim@yahoo.com

ИМЕНИК НА ПОМОШНИЦИ - НОТАРИ

1. **МАРИЈА АВРАМОВИЌ**
- помошник нотар на нотарот Снежана Ѓорѓеска-Видоеска од Тетово;
2. **БИЉАНА НИКОЛОВА - АКИМОВ**
- помошник нотар на нотарот Стојмир Николов од Винаца;
3. **ЖАКЛИНА АНДОНОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Ванчо Андоновски од Скопје;
4. **ЕЛЕОНОРА АНДРЕЕВ**
- помошник нотар на нотарот Славјанка Андреева од Велес;
5. **САЊА АПОСТОЛОВА**
- помошник нотар на нотарот Нада Палиќ од Скопје;
6. **ЕДИТА БЕЛУЛИ**
- помошник нотар на нотарот Наџи Зеќири од Тетово;
7. **ВАЛЕНТИНА БЛАЖЕВА**
- помошник нотар на нотарот Снежана Видовска од Скопје;
8. **ЕМИЛИЈА ВАКАНСКА**
- помошник нотар на нотарот Татјана Миовска од Берово;
9. **КЕТИ ВАСИЛЕСКА**
- помошник нотар на нотарот Зулфиќар Сејфулаи од Гостивар;
10. **СУЗАНА ВИДОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Снежана Сарџовска од Скопје;
11. **СОЊА ГАВРОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Златко Николовски од Скопје;
12. **ЕМИЛИЈА ГЕОРГИЕВСКА**
- помошник нотар на нотарот Анета Петровска Алексова од Скопје;
13. **ГОРДАНА ДИМИТРОВСКА - ГОЛУБОВИЌ**
- помошник нотар на нотарот Матилда Бабиќ од Скопје ;
14. **АЛЕКСАНДАР ГУЊОВСКИ**
- помошник нотар на нотарот Соња Катранџиска Кумова од Штип;
15. **ФЕРХИДЕ ДАУТИ**
- помошник нотар на нотарот Иво Серафимоски од Тетово;
16. **БЕТИ ЃЕОРЃИЕВА**
- помошник нотар на нотарот Зорица Пулејкова од Скопје;
17. **АНА ПЕНДОВСКА-ЃОРЃЕВСКА**
- помошник нотар на нотарот Катерина Митревска од Скопје;

18. **СОЊА ЗЛАТАНОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Нада Палиќ од Скопје;

19. **ВЛАДИМИР ИВАНОВ**
- помошник нотар на нотарот Чедо Иванов од Кочани;

20. **ВЕСНА ЈАНЕВСКА**
- помошник нотар на нотарот Весна Дончева од Скопје;

21. **САНДРА ЈАНИЌ**
- помошник нотар на нотарот Џеват Бучи од Скопје;

22. **ЈОВАНКА КОСТАДИНОВА**
- помошник нотар на нотарот Ристо Самарџиев од Кавадарци;

23. **БИЛЈАНА КОСТОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Кристина Костовска од Скопје;

24. **АЛЕКСАНДРА КРФИСКИ**
- помошник нотар на нотарот Џеват Бучи од Скопје;

25. **ЦВЕТАНКА ЛУКИЌ**
- помошник нотар на нотарот Весна Стојчева од Скопје;

26. **МАРИЈА КРСТЕВСКА МАЛОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Ивана Катевеновски од Скопје;

27. **ОЛГИЦА МАТЕВСКА**
- помошник нотар на нотарот Себаедин Даути од Гостивар;

28. **МАРИЈА КРСТЕВСКА МАЛОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Ивана Катевеновски од Скопје;

29. **ВЈОЛЦА МЕХМЕДИ**
- помошник нотар на нотарот Башким Елези од Гостивар;

30. **ТАЊА МИНОВА**
- помошник нотар на нотарот Анастасија Петреска од Скопје;

31. **ЕМИЛИЈА МИТРЕВА**
- помошник нотар на нотарот Анастасија Петреска од Скопје;

32. **МЕРИ МИТРОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Весна Митровска од Крива Паланка;

33. **МИРЈАНА МИТРОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Верица Симоновска Синадиновска од Скопје;

34. **СНЕЖАНА МИХАИЛОВА**
- помошник нотар на нотарот Аница Маџункова од Струмица;

35. **ВЕНЦИСЛАВА НЕШОВИЌ**
- помошник нотар на нотарот Ана Брашнарска од Скопје ;

36. **СЛАВИЦА НОВКОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Ристо Папазов од Скопје,

-
37. **СЛАВИЦА ПАУНОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Башким Елези од Гостивар;
-
38. **ТАТЈАНА ПЕТРОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Светлана Китановска од Кочани ;
-
39. **КИРИЛ ПЕТРОВСКИ**
- помошник нотар на нотарот Анета Петровска-Алексова од Скопје;
-
40. **ЉУБИЦА КАРАМАНДИ ПОПЧЕВСКИ**
- помошник нотар на нотарот Вера Караманди од Битола;
-
41. **ЕЛЕНА РИСТОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Махир Зибири од Скопје;
-
42. **НАТАША РИСТОВСКА**
- помошник - нотар на нотарот Весна Дончева од Скопје;
-
43. **АЛЕКСАНДРА СИМОНОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Нерџиван Идризи од Скопје;
-
44. **КРИСТИНА КИРКОВА - СПАСОВА**
- помошник нотар на нотарот Зафир Хаџи-Зафиров од Скопје;
-
45. **ГАБРИЕЛА ДЕНКОВСКА - СПАСОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Марјан Коцевски од Куманово;
-
46. **МАЈА СТАНИНОВА**
- помошник нотар на нотарот Силвана Шандуловска од Скопје;
-
47. **ХРИСТИНА СТЕФАНОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Елизабета Стојаноска од Прилеп;
-
48. **МАЈА СТОЈКОВСКА**
- помошник - нотар на нотарот Фатмир Ајрули од Скопје ;
-
49. **ЛИДИЈА ЃОРЃИЕВСКА-СТОЈКОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Вера Станоевска од Скопје ;
-
50. **СОЊА СТОЈЧЕВА**
- помошник нотар на нотарот Невенка Зојчевска-Вучидолова од Скопје;
-
51. **ЕЛЕНА ТОДОРОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Виолета Петровска-Стефановска од Скопје;
-
52. **АНЕТА МЛАДЕНОВСКА ТОДОРОВСКИ**
- помошник нотар на нотарот Богданка Дејановска од Крива Паланка;
-
53. **САЊА ТОМОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Билјана Пецовска од Скопје ;
-
54. **ИВАНА ТАЛЕВСКА - ТРЕНДАФИЛОВА**
- помошник нотар на нотарот Насер Зибири од Скопје;
-
55. **ТАТЈАНА ТРАЈКОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Јорданка Митевска од Куманово;
-

56. **ДИВНА ТРАЈЧЕВА**
- помошник нотар на нотарот Стиомен Трајчев од Кочани;
-
57. **ИВИЦА ТРИФУНОВСКИ**
- помошник нотар на нотарот Анита Адамческа од Скопје;
-
58. **ВАЛЕНТИНА ЦВЕТАНОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Елена Пенџерковски од Скопје;
-
59. **АЛЕКСАНДРА ЦАЛЕВА**
- помошник нотар на нотарот Ана Брашнарска од Скопје;
-

НОТАРИ НА КОИ ИМ ПРЕСТАНАЛА СЛУЖБАТА

Со исполнување на условите за старосна пензија, во согласност со член 14 став (1) точка б) од Законот за нотаријатот, во текот на 2015 година им престана службата на следниве нотари:

Милена Каргалова, именувана за подрачјето на Основните судови на градот Скопје

Емилија Харалампиева, именувана за подрачјето на Основните судови на градот Скопје

Светлана Лазаревиќ, менувана за подрачјето на Основните судови на градот Скопје

Нотарска комора на Република Македонија им посакува среќни и долги пензионерски денови.

IN MEMORIAM

Мијалчо М. Цоневски
(1952 – 2015)

На 9 април 2015 година почина Мијалчо М. Цоневски, нотар со седиште во Штип. Со неговата смрт нотаријатот во Република Македонија загуби примерен човек и стручњак кој работниот век го посвети на правото и неговата примена во нотарската дејност во која се вршат работи од видот на јавни овластувања врз основа на закон по барање на граѓаните, правните лица, државните органи и други заинтересирани институции.

Роден беше на 22.04.1952 година. По завршувањето на основното и средното образование, се определил да студира правна наука. Се запишал на Правниот факултет во Скопје кој успешно го завршил.

Кај него постоел интерес да стане нотар и за таа цел го положил нотарскиот испит. Од страна на министерот за правда бил именуван меѓу првите нотари во 1998 година и нотарската дејност ја вршел полни 17 години во кој дал свој придонес во изградбата, равојот и афирмацијата на нотарската служба во РМ.

Својата работа секогаш тесно ја поврзувал со активностите и напорите на Нотарската комора на РМ за развоток и унапредување на нотаријатот. Функцијата член на Управниот одбор ја вршел од 1999 до 2002 година, а беше член и на Комисија за спречување на перење пари и финансирање тероризам. Учествовал на стручни советувања во организација на Нотарската комора на РМ со сите нотари и регионално каде се расправало за актуелни теми за унапредување на работата на нотарите и запознавање со новите прописи.

Своето знаење и искуство несебично го пренесува на помладите стручни соработници и идни нотари.

Нотарот Мијалчо Цоневски е во сеќавањето на своите колеги, соработници, роднини и пријатели со кои работел, живеел и се дружел и ќе остане запаметен како весела, слободна и позитивна личност. Со своето семејство живееше и работеше како примерен домаќин, се трудеше да нуди помош во секоја прилика и беше почитуван и ценет.

Замина во вечноста и остана само сеќавање за неговиот лик онака како што заслужува.

Нека му е вечна благодарност и слава!